ВІСТІ КОМБАТАНТА

3

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2003

Конто

БУЛАВА

у Кредитовій Спілці Будучність
з пошаною до Вас!

Дозвольте нам
улегшити Ваші
сріблі роки
безтурботними
фінансовими
послугами

Безкоштовні Грошеві Перекази

Безкоштовні Подорожні Чеки

Бонус 1/4 % на термінових депозитах

Бонус 1/4 %.на амернканському ощадному конті

– для членів у віці 65 років вгору –

2280 Bloor Street West, Toronto M6S 1N9 — Tel. (416) 763-6883
1891 Rathburn Road E., Mississauga L4W 3Z3 — Tel. (905) 238-1273
221 Milner Avenue, Scarborough M1S 4P4 — Tel. (416) 299-7291
249 Kenilworth Avenue North, Hamilton L5H 4S4 — Tel. (905) 544-7776
913 Carling Avenue, Ottawa K1Y 4E3 — Tel. (613) 722-7075

ВІСТІ КОМБАТАНТА
Рік 2003 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 3 (235)

ЗМІСТ

ст.

60-ЛІТТЯ ДИВІЗІЇ «ГАЛИЧИНА»

60-РІЧЧЯ ТРАГІЧНИХ ВОЛИНСЬКИХ ПОДІЙ

ЛЮДИ, ОПІНІЇ, ПОДІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

НА СЛУЖБІ НАРОДУ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

НАШІ СУСІДИ–РОСІЯ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

Закінчення на ст.108

3

2003

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Роман Колісник
д-р Василь Верига
Володимир Молодецький

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERANS' NEWS, bimonthly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody-Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

Англія:

AUFC — H.Q.
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London, W2 4HG
ENGLAND

Mr. S. Wasylko
4 The Hollows
Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND

Австралія

Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
Toronto • St. Catharines • Buffalo
1-800-216-9136

ЖОВТИЙ ЛЕВ НА СИНЬОМУ ТЛІ

Катастрофічна поразка німецьких дивізій під Сталінградом стала початком корінного перелому в Другій світовій війні. Було очевидно, що ініціятива на східному фронті цілковито переходила до рук радянських військ. Це насторожувало. Українці не могли забути масових злочинів, скоєних більшовицькими опричниками під час їхнього довоєнного панування. Щоб зупинити червону лавину, котра сунула зі сходу, і уникнути московської окупації, було вирішено створити українське військове формування. Понад 80 тисяч добровольців зголосилися вступити до лав дивізії „Галичина".

Свій вибір молоді патріоти чинили свідомо, сподіваючись, що із закінченням війни вдасться створити Українську незалежну державу. Вони усвідомлювали, що тільки зі зброєю в руках, пройшовши належний військовий вишкіл, можна сподіватися на успіх у національно-визвольних змаганнях. Усі вояки дивізії прагнули добра своїй Вітчизні–Україні. Вони любили свій народ і рідну землю, горіли національною ідеєю, сповідуючи священний принцип „Бог і Україна–над усе". Німці не могли цього не знати, і це їх неабияк насторожувало.

За час свого існування стрілецька дивізія „Галичина" воювала проти московсько-більшовицьких військ та їх комуністичних союзників. Дивізійники з гідністю вистояли у Другій світовій війні, хоч, як не прикро, і досі не визнані у своїй державі учасниками визвольних змагань.

На початок 1945 року, коли війна стрімко наближалась до повної поразки Німеччини, виникла небезпека, що більшовицький режим захопить сотні тисяч українців, які перебували на території, контрольованій німцями. Тому було створено позапартійний Український національний комітет (УНК), котрий очолив генерал Павло Шандрук. Німецький уряд визнав його і дозволив утворити Українську національну армію (УНА) та підпорядкувати всіх військовиків-українців. Президент УНР в екзилі підвищив П. Шандрука до звання генерал-поручника. Той негайно приступив до формування армії, командувачем якої був призначений. Основою стала колишня дивізія „Галичина", якій присвоїли офіційну назву Перша Українська дивізія Української національної армії і вивели з підпорядкування військ СС. Генерал Шандрук, прийнявши на фронті від вояків присягу на вірність українському народові та Україні, оформив юридично і закріпив те, що було сенсом життя та кінцевою метою тих добровольців, які йшли воювати в рядах дивізії „Гали-

чина"–здобути незалежну Українську державу.

8 травня 1945 року війна закінчилася. Вояки 1 УД УНА із східного фронту організовано вирушили на захід, з боями проривачись до союзників. Дивізійники склали зброю англійській армії саме як українська, а не німецька військова формація.

Міцні моральні засади, які сповідували вояки з відзнаками у вигляді жовтого лева на синьому тлі, високі ідеали, за котрі вони боролися, не згасли у серцях справжніх українців і дотепер. Чимало колишніх дивізійників і нині, хоча й обтяжені літами, стурбовані долею свого стражденного народу і роблять посильний внесок у розбудову своєї Української держави.

Богдан СТАСІВ,
голова Тернопільської станиці Братства
кол. вояків Першої української дивізії УНА.
Нестор ЧОРНІЙ. *м. Тернопіль.*

КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ
ЦЕНТРАЛЯ

UKRAINIAN CANADIAN CONGRESS
HEADQUARTERS

CONGRÈS DES UKRAINIENS-CANADIENS
(SIÈGE SOCIAL)

456 MAIN STREET, WINNIPEG, MANITOBA, CANADA R3B 1B6 TEL (204) 942-4627 FAX (204) 947-3882

Вінніпеґ, 18 липня 2003 р.

З нагоди 60-ої річниці від створення Дивізії „Галичина", яка з часом увійшла до Української Національної Армії, Конґрес Українців Канади висловлює найщиріші вітання всім учасникам Вашого ювілейного З'їзду.

Ґратулюємо Управі та всім членам Братства за довголітню та корисну працю для добра української громади в Канаді. Ваше членство активно включилося в розвиток українського організованого життя, як на церковному так і громадському відтинках.

Зокрема висловлюємо нашу вдячність за вашу дуже цінну підтримку праці Конґресу Українців Канади.

Бажаємо Вам плідних нарад та винесення корисних рішень під час Вашого ювілейного З'їзду.

Остаємось з правдивою пошаною до Вас.

КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ.
Евген Чолій. президент

СПІЛКА ОФІЦЕРІВ УКРАЇНИ
UKRAINIAN OFFICERS UNION

Украина,01021,Київ-21 вул.Грушевського,30/1 оф. №325 Ukraine,01021 Kyiv-21 Gruschevakogo str,30/1 of. №325
Tel/fax +038 (044) 253-32-30, e-mail SOU@GU.KIEV.UA р/р 2600805448,в АБ «АЖІО», код14351016,МФО300175

Голова Спілки офіцерів України

________№________

«__» __________ 200_ р.

Воякам першої УД УНА

Вітання
з 60 річницею створення першої Української дивізії
Української Національної Армії

Дорогі ветерани визвольних змагань!

Шановні борці за Українську Самостійну Соборну Державу!

28 квітня 2003 року виповнюється 60 років з часу створення першої Української дивізії Української Національної Армії.

Це є світла, сумна й героїчна сторінка у визвольній боротьбі українського народу.

Ви жили й боролися за визволення України від поневолення. Ваша праця й служіння Батьківщині не лише у час лихоліть, але й у повоєнний час викликають повагу й шану у патріотів України й ненависть її ворогів, що свідчить за вагомий внесок вояків 1 УД УНА у визвольну боротьбу українців за свою незалежність.

Життєдайна енергія нації століттями пригнічувалася й спрямовувалася на розбрат.

Трагедія великої Української Нації, трагедія українців відбувається вже багато століть, знекровлюючи у братерському протистоянні й поборюванні українцями українців. Ще й досі, вже на 12 році незалежності України, всі, хто виборював незалежність Батьківщини не отримали належного державного визнання й державної підтримки. Тому є пояснення. Влада в Україні поки що не належить українцям. Нам ще належить цю владу здобути й уславити своїх героїв вже на державному рівні.

Вже 60 років Ваш досвід боротьби за українську державу надихає нащадків на завершення справи, початої Вами, виховує незборимість, мудрість, непідкупність та велику любов до Батьківщини. Нові провідники Української нації, виховані на таких чеснотах здобудуть омріяну волю й посядуть місце господаря вже у де-факто Українській самостійній соборній державі.

Сьогодні ми, українські офіцери, маємо не лише відзначити день створення дивізії, але й вшанувати пам'ять наших побратимів, загинувших за волю України. Ми є вашими нащадками, які мають завершити справу, розпочату нашими славними попередниками.

Сьогодні, святкуючи 60 річницю створення Української дивізії, ми вітаємо з знаменною датою не лише вояків 1 УД УНА, але й усіх, хто прагне незалежності, добра та злагоди українському народові.

Бажаємо Вам Господньої допомоги у добрих справах на користь й на славу Українській нації та Українській державі.

Провід Спілки офіцерів України
Голова Спілки офіцерів України
народний депутат України
полковник Григорій Омельченко

м. Київ, 16 квітня 2003 року

Луцька міська громадська організація
„Джерела"
м. Луцьк, вул. На Таборищі, 4, тел. (03322) 4- 00 -51
02121, м. Київ, вул. Декабристів 8, кв. 135, тел. (044) 563-85-02, e-mail yach@ukr.net

27 травня 2003 року
№ 37/2а

Шановні вояки – ветерани!

Схиляючи голову перед пам"ятю загиблих, прийміть щирі вітання з нагоди славного і почесного Ювілею і побажання творчих успіхів у спільній праці на користь України!

1943 рік: злочинна окупація українських земель, переслідування, депортація, масове знищення українців, принципові непорозуміння в керівництві ОУН, перелом у Другій світовій війні, невизначеність майбутнього Держави обумовили складність тогочасної міжнародної ситуації в якій з відома Українського Центрального Комітету відбулося офіційне проголошення про створення дивізії „Галичина". Майже за два роки існування через дивізію пройшло десятки тисяч вояків, патріотичний дух і національна свідомість яких, відповідав реакції населення України на страшенний терор і жорстокість окупантів.

В час війни вояки дивізії з вірою в соборну, незалежну і демократичну Державу демонстрували зразки мужності і хоробрості у військовій боротьбі за визволення України від поневолення.

Минуло 60 років. За цей час, створивши військові Братства і отримавши освіту, Ви в іншій формі продовжували і продовжуєте боротьбу за ідеали справжньої демократії, що нині так потрібні Україні.

Багаточисельні звинувачення на адресу вояків і в першу чергу Сімона Візенталя та Соль Літтмана змушують Вас захищати честь українця від несправедливих нападів. І це Ви робите цивілізовано, грамотно, гідно, по українські, спираючись тільки на факти, документи, свідків. Про це яскраво свідчать позитивні висновки комісії Дешена.

І сьогодні, куди б не закинула доля, Ви не тільки уважно стежите за подіями, на які нині багата наша країна, а приймаєте активну і дієву участь у політичному, економічному, соціальному та громадському житті. Допомагаєте українському народові вирішувати актуальні державні проблеми, що виникають на шляху будівництва соборної та незалежної України.

На превеликий жаль в сучасній Україні питання державного визнання вояків є проблематичним. Але це проблема не вояків. Це моральна проблема суспільства. Яке нині не спроможне адекватно усвідомити всю складність і неоднозначність подій коли формувалась Дивізія. Тому влада, державні інститути, політична еліта, історики повинні не тільки вшанувати Ювілей, а взяти на себе відповідальність і враховуючи делікатність, політичну складність питання, зробити все, що б всі, хто боровся за визволення України з поневолення, отримали державне визнання.

Голова Луцької міської громадської організації „Джерела"

Ярослав Чисюк

„МИ ЙДЕМО В БІЙ...”

Рік 1943. Багато надій на творення українських збройних сил. Вояки дивізії „Галичина” вишколюються у таборі „Гайделяґер”. Військова управа видала багатотиражну одноднівку „Ми йдемо у бій” з життя дивізії „Галичина”. Передруковуємо два репортажі, залишаючи правопис оригіналу.

Редакція

З ЖИТТЯ ДИВІЗІЇ

ВЕЛИКА ВІДПРАВА 18.VII. 1943

Вже на два дні перед неділею–18.VII Львів гомонів. З усіх сторін краю прибували до Львова добровольці SS-Стрілецької Дивізії „Галичина”, що 18 і 19. VII. мали виїхати на військовий вишкіл. Приїхали теж їх рідня, приятелі, знайомі, щоб їх попрощати. В місті йшли приготування до цієї Великої Відправи, до цього свята прощання добровольців.

У неділю 18.VII, вже вчасним ранком ожив Львів. Колона за колоною струнким маршем проходили в сторону вул. Пелчинської, при якій на широкій пагірній площі вставились добровольці і делеґації сіл і міст і громадянство. Тут, в год. 7.30 при скромно, але зо смаком влаштованому престолі стали до Служби Божої Преосв. епископ Микита Будка в сослуженні Всеч. о. Др. В. Лаби й о. С. Сапруна. Проповідь виголосив Духовник Дивізії „Галичина” Др. В. Лаба. На Службі Божій були приявні: Військова Управа в повному

складі з полк. Бізанцом на чолі, представники УЦК із Др-ом Вол. Кубійовичем і Др-ом К. Паньківським, представники німецької влади й представники Італії, Ніппону, Швеції, Болгарії, тощо.

З Пелчинської–дальший хід свята перейшов під Оперний Театр, перед яким уставлено обширну трибуну і прибрано її, й фасаду театру й площу, в німецькі прапори зі свастикою і емблемами Дивізії „Галичина". На трибуні засіли Губернатор Д-р О. Вехтер зі своїм окруженням, Військова Управа, УЦК і гості та делеґації. Перед трибуною на широченній площі перед Оперним Театром хвилювала непроглядна маса добровольців, делеґації сіл, містечок, міст та львівське громадянство. В сонці маяли українські та німецькі прапори і прапорці і це творило живу симфонію кольорів. З промовами виступали в такім порядку: полк. А. Бізанц, Д-р К. Паньківський, Губернатор Д-р О. Вехтер, від молоді Ю. Ференцевич.

Наступила дефіляда добровольців і зорганізованого громадянства. Перед будинком колишнього Сейму, що був прибраний німецькими прапорами з емблемами Дивізії „Галичина", зібралася німецька влада, представники Військової Управи й УЦК з полк. А. Бізанцом і Д-р В. Кубійовичем у проводі. При звуках оркестру струнко переходили відділ за відділом добровольців, а за ними українське громадянство і делеґації.

А пополудні того дня почали їхати на захід у Німеччину перші транспорти добровольців на військовий вишкіл по таборах. На станцію прийшли маси народу–рідня, наречені, приятелі, щоб попрощати тих, що вибрали шлях гарту, трудів, дисципліни, послуху, шлях, що веде до формування характерів, до творення нової військової верхівки.

З ВИШКІЛЬНОГО ТАБОРУ НАШИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ

Рівним та гладким шляхом несеться самохід на захід. Пробігають пусті, вже підкинені поля, де-не-де починає жовтіти гичка в картопель, достигають маки, то зеленіє бруква та ріпак. Кілометр за кілометром пробігають швидко взад.

До одного вишкільного табору їдуть члени Військової Управи SS-Стрілецької Дивізії „Галичина". Їдуть, щоб самим побувати між нашими добровольцями, між цими найкращими одиницями народу, що прагнуть пізнати військове діло, набути знання і стати здисциплінованими, гідними вояками; щоб самим поговорити з цими добровольцями, почути від них їх думки, їх настрої, їх бажання, поглянути на них–на вояків. Надто–в цьому таборі має відбутися велике для кожного вояка свято: присяга.

Сполудня представники Військової Управи прибули в табор. Тут голосяться у головній Команді табору, яка їх радо вітає у себе. У таборі сонячно, гомінко. На скраї асфальтового шляху, що переходить увесь табор, стоять наші старшини, колишні комбатанти, у збірці, вони від'їжджають до іншого табору на окремий вишкіл. Це переважно старші віком мужчини, деякі сивоголові та з поораним морщинами обличчям, але майже в половини погідний, живий настрій, очі вояка блищать гордістю. Один просто заявляє: „Вишкіл хочу закінчити від початку до кінця". Представники Військової Управи, відпровадивши старшин на найближчу станцію, вертаються до табору і тут заходять у розмови з нашими вояками на теми військового життя. Розмовляючи, самі представники, як колишні вояки, а деякі й УСС, вживаються у цю атмосферу, беручи під увагу табори полонених, інтернованих,–коли то дні сходили на небезпеках, на трудах, на співах і сміхах та постійному браку хліба, що є невідступно у кожному війську–а ще починає гомоніти, прокидається зі сну,–встає день і за деяку годину знову несуться співи сотень, що одна за одною маширують на широкий, серед лісу, майдан, де стоїть уже приготовлений серед зелені, на підвищенні, престол. Тут полевий духовник Дивізії о. Д-р В. Лаба вже вбирається до Служби Божої, а сотні одна за одною приходять і стають у формі букви „П", на четвертому боці якого стоїть престіл. Полева Служба Божа починається, служать два вояки, а хор наших вояків співає літургічні і церковні пісні, закінчуючи відправу церковно-національним гимном „Боже Великий Єдиний". По службі Божій о. Д-р В. Лаба починає проповідь: у ясній, зрозумілій формі виясняє–що це таке присяга вояка, наводить слова Ісуса Христа з „Святого Письма", що „так" не буде „ні", а „ні" не буде „так", що кожний, хто зголосився до Дивізії, в тій хвилині вже сказав він своє „так", якого вже треба дотримати.

По Службі Божій сотні відмашерували до своїх бараків на сніданки. По короткій перерві сотні знову рушили на тойже майдан і знову вставились могутнім „покоєм", на четвертому боці якого стояло підвищення зо столиком. На лівому крилі стояла почесна сотня з прапором,–який на акт присяги винесено перед підвищення,– орхестра.

Свято присяги почалося. На площу увійшов Губернатор Д-р О. Вехтер зі своїм окруженням і Командою табору і, після перегляду почесної сотні та усієї вишкільної групи, почав свою промову до війська про большевицьку небезпеку, про вагу і значіння Дивізії „Галичина". Після цієї промови виступив Командант табору і го-

Присяга перших добровольців в Гайделяґері

Сотня співаючи, йде на площу вправ у стрілянні.

З важким кулеметом у полі на становищі.

ворив про вишкіл, про вартість вояка, про присягу. Після цієї промови прийшов сам акт присяги. Присягу прочитував німецький старшина в німецькій мові, а перекладач речення за реченням подавав це по українськи, за ним же повтаряла вся вишкільна група.

Після цього врочистого акту почалсь дефіляда заприсяжених вояків перед адміністраційною і військовою владою, та перед представниками Військової Управи. Стрійними рядами, струнко, поважно, вояцьким маршем переходили сотня за сотнею; просувалися спокійні, ясні, смілі обличчя молодих і старших, а їх очі зпід шоломів світилися гордістю вояка.

По дефіляді розійшлися сотні по своїх бараках і прийшла обідня пора. Рівночасно в цю пору Губернатор Др. О. Вехтер у супроводі командного складу табору і представників Військової Управи пішов оглянути життя вояків по бараках. Заходив до бараку, приглядався страві, бо саме в ту пору стрільці їли обід, зачинав короткі розмови з вояками,–питався, звідкіля походить, як йому ведеться, чи вдоволений тощо. Наші вояки з притаманним їм спокоєм відповідали ясно, коротко. Траплялись старші віком добровольці: один мав 53 роки, інший 42 роки. Командант табору заявляв, що ті старші непомірно більше витривалі до воєнних трудів, ніж ті молоді. „Але–додає,–поволі й молоді зрозуміють суть вояка". Тут і там Губернатор заходив у розмову й з батьками, матерями, що приїхали у відвідини до своїх синів. Ці батьки, це переважно колишні вояки австрійської армії, один із них 73-літній, показуючи свою в однострої австрійського вояка світлину, каже: „Я з 9-го полку. Був під Верденом".

В 15-ій год. почався на одному з майданів табору фестин. На цьому приявний був теж Губернатор Др. О. Вехтер в окруженні старшин. Були й представники Військової Управи.

Підчас цього фестину підходили вояки до представників Військової Управи і нав'язувалася сердечна розмова молодого вояка зо „старою войною"; довідуємося, що добровольці вдоволені з вишколу, що прагнуть пізнати військове діло все більше та більше, що інструктори їх і весь їх командний склад табору поступає з добровольцями дуже по прихильному, що харчів–досить; що відчувається брак у них друкованого слова, що хотіли б мати полевого військового духовника.

На розмовах і вечір прийшов. Пішли ми ще на ревію „Бо війна війною" „Веселого Львова", що йшла тут вже останній раз. Знову театр повний військових, знову ллється отой безжурний сміх, знову закінчення загальним співом „Ой видно село". А після театру всі

зійшлися у військовій їдальні й тут командант табору зі своїми старшинами прощав артистів „Веселого Львова". Тут на цьому скромному вояцькому вечорі представники Військової Управи попрощалися з Командою табору й удалились на короткий спочинок.

В ПІСНІ НЕСЕМО ПОЗДОРОВЛЕННЯ НАШИМ ДОБРОВОЛЬЦЯМ

Радієвий Концерт, присвячений Добровольцям СС Стріл. дивізії „Галичина"

Вояцький хор добровольців співає.

Наше військо, яке у формі Стрілецької Дивізії „Галичина", почало своє існування, захоплює і полонить думки й серця нашого громадянства від перших таки днів, ще від дня урочистого акту створення цієї дивізії–28-го квітня 1943 р. За той час, який проминув від цього пам'ятного дня, наша любов і прив'язання до добровольців лише зросли, виявляючись такою імпозантною імпрезою, як прощання українських добровольців 18.7. 1943, коли вулицями нашого старовинного Львова машерувало українське вояцтво, заявляючи своєю поставою та бадьорою піснею охоту послужити своєму краєві у важливій хвилині. Та й із якою увагою вислухуємо слів котрогось із наших добровольців, який на етерних хвилях шле із табору поздоровлення для рідних! Як радо користаємо зі змоги відвідати наших вояків таки у їхніх вишкільних таборах, несучи їм побажані гостинці або іще більше бажані вісті з рідних сторін і поздоровлення!

Відвідали табір добровольців Стрілецької Дивізії „Галичина"

теж і наші артисти. Драматичний ансамбль Львівського Оперного Театру під особистим проводом дир. Володимира Блавацького і за участю таких акторів, як реж. Йосип Гірняк, реж. Богдан Паздрій, Леся Кривіцька, В. Левицька, М. Добровольська, Л. Сердюкова й інші, поставив там же комедію Миколи Куліша „Мина Мазайло". Інші артисти Оперного Театру дали у вишкільному таборі концерт у виконанні солістів-співаків: Л. Черних, Н. Шевченко, М. Ольхового і В. Сметанюка та солістів балету: С. Переяславець, І. Ярославцева та М. Сахарчука, як теж жіночого вокального квартету „Богема" у складі: К. Войтіхівська, О. Купчинська, Л. Собота і М. Михайлюк враз із концертмайстерами: проф. М. Лисенко та П. Пшеничкою. Теж Театр Малих Форм „Веселий Львів" під проводом мистецького керівника Зенона Тарнавського дав кілька вистав у стрілецькому таборі, між іншим теж у день заприсяження добровольців, для яких був він великим святом.

Пісня виявом сердечних почувань

Сердечним почуванням до наших вояків зуміли ми надати зорганізовану, загальну, всенародну форму. Тут знову помічною стала наша пісня. У пісні віддзеркалене наше вікове життя та вона не лише віддзеркалює це життя,–вона на протязі історії творила його й побуджувала до нього. Ще більше завдання нашої пісні тепер. Вона перш-за-все єднає в одно нас усіх, чи ми тут–у краю, чи розкинені по чужині.

Ця вікова наша остоя–українська пісня стала тепер мостом між нашими вояками і запіллям. У цій цілі зорганізовано Великий Радієвий Концерт, присвячений добровольцям Стрілецької Дивізії „Галичина". Кожний громадянин мав змогу вибрати собі котрусь із пісень спеціяльно зладженої програми та побажати собі почути її підчас цього концерту, складаючи при цьому довільну пожертву на опіку над українськими добровольцями.

Весь народ складає пожертви

Ледве Український Центральний Комітет проголосив цей небуденний концерт, як негайно поплили щирі пожертви з усіх кінців нашого краю. Приємно було слідкувати кожного дня, як поодинокі округи змагались за першенство у висоті зложених пожертв, стараючись висотою виявити своє сердечніше відношення до наших добровольців. З дня на день росла зложена сума, дійшла до одного міліона, дальше до другого і скоро добігла до третього. По всьому краю відбувались пропаґандивні зібрання у справі концерту; у столиці–у Львові зорганізовано спеціяльні пропаґандивні дні, в яких виїхали на місто пропаґандивні трамваєві вози, удекоровані емб-

лемами Стрілецької Дивізії „Ґаличина" та закликами. В цих пропаґандивних трамваях громадяни вписували пожертви на Великий Радієвий Концерт. Останньої неділі перед концертом на вулицях Львова відбувались пропаґандивні концерти. Під будинком Оперного Театру, прибраним великою розміром відзнакою Стрілецької Дивізії „Ґаличина", як теж державними прапорами і зеленню, виступила трубна оркестра з Тисьменниці (Станиславівщина) під управою дириґента Таден Полчана. Оркестра виконувала ввесь день українські народні, стрілецькі і маршеві пісні, яким цікаво прислухались українські мешканці Львова, маніфестуючи свої почування для наших добровольців. На Марійській площі виступив хор із села Бутин (Жовківщина) під керуванням дириґента Костя Чайківського. Того ж дня виступила теж у Львові трубна оркестра зі Самбора під управою д-ра Рабія. По вулицях ходили збірщики, які розпродували значки, зображуючі відзнаку нашої дивізії. Цими „левиками" удекоровані були лацкани блюз майже всіх львівських громадян.

У святково прибраній залі Оперного Театру

Та вже найбільш святково вдався Великий Радієвий Концерт, виконаний 15-го вересня у залі Оперного Театру у Львові. Усе наше громадянство привітало меншим, чи більшим, але щирим і сердечним датком наших вояків. А ці вояки навіть загостили до Львова на цей святковий день у числі 100 представників українських добровольців із одного з вишкільних таборів разом із стрілецьким хором під управою Василя Осташевського. У нових одностроях, виструнчені та певні, з ясними очима та твердими, здоровими, вояцькими обличчями стали вони сензацією львівського дня.

Заля театру спеціяльно прибрана. В простірному фуає розміщено зелень і квіти. Сцену завішану білими котарами, прибрано емблемами Стрілецької Дивізії „Ґаличина", державними прапорами і багатством квітів і зелені. Велика кількість публіки не може приміститись у залі. Занимають свої місця почесні гості з Ґубернатором Ґаличини–д-ром Вехтером, ген. Бойтелем, львівським міським старостою Ґеллером і представниками Українського Центрального Комітету та Військової Управи у проводі.

„Гей, не дивуйтесь"

На сцену виходять виконавці концерту: оркестра Львівського Оперного Театру, мішаний хор Львівської Радіовисильні під управою дириґента Євгена Козака, чоловічий хор „Сурма" під управою дириґента Омеляна Плешкевича та гуцульська оркестра мандолінистів із села Печеніжина під управою Дмитра Якуб'яка. Перед виконавців виходив дириґент Львівської Опери–проф. Лев Туркевич.

Лунають звуки трубних фанфар. Заповідач концерту–ред. Зенон Тарнавський кличе у мікрофон: „Увага, говорить Львів". Чути новий сигнал Львівської Радіовисильні на мелодію популярної української пісні „Гей, не дивуйтесь", який від передачі концерту лунає вже постійно зі Львова. Оркестра виконує святочну увертюру Миколи Лисенка з маршевим моттом пісні „Вирушали козаченьки". Перед мікрофон виходить член Військової Управи і керманич Відділу Культурної Праці УЦК–мґр. Михайло Кушнір. Привітавши Губернатора Галичини він висловив подяку Львівській Радіовисильні за організацію концерту. Після цього офіційного відкриття починається концерт вибраних пісень, які українська суспільність щедрими пожертвами запропонувала у програму. Мішаний хор Львівської Радіовисильні під управою Є. Козака виконує стару пісню „Ой, зійшла зоря", соліст Львівської Опери–д-р Василь Тисяк, привітаний ентузіястично слухачами, виконує при фортепіянному акомпаніяменті Марії Роговської ніжну „Синю чічку", Василь Ґабрид виконує на цимбалах „Думку" та „Коломийку".

Співають наші добровольці

Та ось рівними, маршевими кроками виходять на сцену під невмовкаючі, голосні оплески й оклики публіки „Слава" наші добровольці. Ціла заля вітає милу появу. Ентузіязм публіки годі зупинити. Наші хористи-добровольці співають під управою дириґента-вояка Василя Осташевського маршеву пісню „Засяяло сонце золоте", яка у збірковій акції здобула понад 80 тис. зол. У другій пісні наші вояки зорганізовано, гладко і справді по мистецьки співають-закликають: „Козаче молодий, прапор угору все держи й за край–за рідний край із ворогами в бій іди". Оплескам і вигукам „Слава", здається, нема кінця.

В дальшій частині концерту солістка Софія Гаврищук виконала дві народні жартівливі пісні: „Ой, ходила дівчинонька беріжком" і „На вулиці скрипка грає", скрипачка Леся Деркач відограла „Чабарашку" Станислава Людкевича, хор Львівської Радіовисильні відспівав напів-народну пісню „Бодай ся когут знудив". Диктор З. Тарнавський проголошує, що старшинська школа Української Служби Батьківщині зложила на Радіоконцерт 1,635 зол., вибираючи пісню: „Ой, джиґуне, джиґуне". Її співає солістка Марія Сабат-Свірська при супроводі струнного квартету. Хор „Сурма" під управою дир. О. Плешкевича співає пісню Остапа Нижанківського до слів Юрія Федьковича „Гуляли", жіночий вокальний квартет „Богема" у складі: Люба Собота (меццосопрано), Стефа Михайлюківна (альт) і Орися Купчинська (контральт) виконує „Казку". Наші популярні

бандуристи: Юрій Сінгалевич, Зиновій Штокало, Василь Осташевський і Дмитро Малюца виконують на старовинному українському інструменті–на бандурі танок „Ґайдук", соліст Львівської Опери–баритон Лев Рейнарович співає жартівливу пісню „Удовицю я любив". Щераз співає хор Львівської Радіовисильні, цим разом хор із опери М. Лисенка „Утоплена"–„Туман хвилями лягає" і стрілецькою піснею–„Гей, у лузі червона калина", яка здобула аж 263, 439 зол., у виконанні хору „Сурма" та парафразою на народні мотиви у виконанні оркестри закінчується перша половина концерту.

Під звуки пісень

І знову ми у калейдоскопі українських пісень. Ніна Шевченко і Михайло Ольховий при супроводі оркестри виконують дует Одарки і Карася зі „Запорожця", хор Львівського Радія співає дві жартівливі пісні: „Чубарик" і „Ой, дуб, дуб". В. Ґабрид грає на цимбалах „Верховино", д-р Василь Тисяк виконує дві пісні: „Ой, ходив чумак" і „Колись дівчино мила". Довідуємось із уст заповідача, що одна тернопільська громадянка, яку большевики позбавили сина, дарувала на цілі Дивізії всі ощадності: 640 зол. В нагороду за те хор добровольців виконує в'язанку українських стрілецьких пісень. Диригента Василя Осташевського обдаровують квітами. М. Сабат-Свірська співає пісню „Ой, у полі тихий вітер віє", бандуристи виконують народний танок „Запорожець" і заповідач проголошує, що українські добровольці зложили 14,535.78 зол. на зимову допомогу. В дальшій частині концерту Л. Рейнарович виконав Лисенкові „Гетьмани", хор Львівського Радія відспівав пісню „Ой, видно село", якою Український Комітет у Тернополі вітає свого працівника, поручника Михайла Барбарука; Леся Деркач виконує арію В. Барвінського на народні мотиви та квартет „Богема" співає гротескову пісню-казку.

Поздоровлення батьківщині

На сцену виходить доброволець, який в імені своїх товаришів передає поздоровлення батьківщині, про яку вони завжди пам'ятають, стаючи у бій проти большевизму. Дивізійний хор співає дві пісні: „Ой, пущу я кониченька" та „Гей, нумо, хлопці, до зброї". Л. Рейнарович виконує пісню про Ревуху. На закінчення концерту „Сурма" співає пісню Сидора Воробкевича „Задзвенімо разом, браття" та хор Львівської Радіовисильні виконує маршеву пісню „Гей, волинськими шляхами".

На сцену виходить директор Львівської Радіовисильні, яка організувала концерт, п. Бош і передає голові Військової Управи полковникові Альфредові Бізанцеві зібрані гроші що далеко пере-

йшли 2,300.000 зол. Полк. Бізанц дякує за щедрі пожертви, підкреслюючи, що їх зужиють згідно з бажанням жертводавців–на опіку над українськими добровольцями.

Святковий вечір закінчила оркестра бравурним „Козачком".

Концерт повторено ще другого дня, в тій же залі, 21-го вересня, вечором пролунав він на етерних хвилях через усі радіовисильні Великонімеччини, несучи красу української пісні в широкий світ. В цілому краю зорганізовано спільне слухання передачі в кінових і театральних, як теж і клюбових залях.

ВІДЗНАЧЕННЯ 60-РІЧЧЯ У ЛЬВОВІ

В суботу 19 липня відбулося святкування 60-ої річниці від дня створення Української дивізії „Галичина" Української Національної Армії (УНА). Відзначення розпочалося на подвір'ї собору Св. Юра відправою Літургії. На Личаківському цвинтарі відбулося відкриття меморіяльного пам'ятника 1-ій Українській Дивізії, 2-ій Українській Дивізії „Вільна Україна" та Юнацтву протиповітряної оборони, які були включені в УНА.

Було перепоховано прах вояка, впавшого у боях під Бродами, з написом: „ Тут спочиває невідомий вояк Дивізії „Галичина", який під Бродами в липні 1944 року віддав своє життя за волю Українського народу". (Читайте обширний репортаж у наступному числі журналу).

На світлині: момент з відкриття пам'ятника, справа стоїть представник з Канади Ярослав Куницький.

ВІДЗНАЧЕННЯ 50-ЛІТТЯ ЗАСНУВАННЯ СТАНИЦІ У ДЕТРОЙТІ ТА 60-ЛІТТЯ СТВОРЕННЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

Рішенням Управи Станиці Братства 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, в неділю, 22-го березня 2003 року, в приміщенні Українського Культурного Центру відбувся Ювілейний Бенкет для відзначення 50-ліття створення Станиці Братства в Детройті та 60-ліття заснування дивізії „Ґаличина".

Винести рішення, звичайно, легше, ніж його виконати, і тут з рукою на серці треба сказати, що без нашої чудової громади і того гурту людей, що завжди прийде до вас з поміччю, не все було б вийшло так добре. Почалося з того „бравурного" виходу на сцену хору Середньої Школи Непорочного Зачаття на чолі вже не просто з нашим улюбленим мецо-сопрано, але енергійним і вмілим диріґентом Христиною Романою Липецькою і в фортепіяновому супроводі Ольги Соловій. Все вийшло добре, дуже добре, від національних гимнів до „Зірвалася хуртовина" на музику Василя Витвицького. Недарма в модерних арміях сьогодні стільки жінок, навіть на високих командних постах.

Святкове слово голови станиці Осипа Рудницького–випрацьоване і виголошене коректно. Пізнати, що вклав у нього наш голова багато праці.

Син нашого покійного члена і довголітнього голови Станиці Братства Михайла Березовського, д-р Ярослав Березовський, з глибоким почуттям прочитав вірш дивізійного поета Богдана Бори „Ти вірно стій".

Д-р Марко Фаріон–бандурист-віртуоз, улюбленець нашої громади, виконав три композиції, серед них „Ґомін степів" Григорія Китастого, мистецький шедевр музики для бандури.

Перша частина Ювілейного Бенкету закінчилася, як звичайно, смачним обідом з вином, добре поданим обслугою Центру. Перед обідом парох церкви св. Йосафата о. Василь Салковський поблагословив присутніх і побажав усім смачного.

Після обіду привіт від Крайової Управи Братства прочитав заступник її голови Осип Ворчик. Згодом, Віра Крива із щіпкою серця продеклямувала свій вірш „В 60-ліття створення Дивізії".

На кінець програми Ігор Козак прочитав фейлетон свого стрийка, нашого незабутнього Едварда Козака, „Здивізія аби здорова", завдання не легке до виконання.

Ще кілька веселих споминів з життя Дивізії, і ведучий програмою Євген Репета закриває цей успішний Святковий Бенкет.

Завдяки українській громаді, яка чисельно взяла участь у Бенкеті, і тим паням, панам і побратимам, що не пожаліли праці у виконанні мистецької програми, Ювілейний Бенкет відбувся гідно, так, як належить відзначувати усіх, хто боронив свою Батьківщину зі зброєю в руках.

З нагоди Ювілею Станиця пожертвувала $500 на будову Українських Католицьких Шкіл Непорочного Зачаття у Воррені.

Любомир ТАТУХ

ВІДЗНАЧЕННЯ 60-РІЧЧЯ 1-шої ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА" УНА В МЮНХЕНІ

Заходами Т-ва Сприяння і поширення української культури в Німеччині „Україна" з осідком в Мюнхені та Крайової Управи Братства кол. вояків 1-шої Дивізії „Галичина" Української Національної Армії в Німеччині відбулося в неділю 25 травня 2003 р. ювілейне відзначення 60-річчя створення Дивізії. Після св. Літургії, яку відправив парох Мюнхену, всеч. о. митрат Віктор Головач в катедральному храмі при Шенштрассе 55, парохіяльну залю заповнили численні гості. Голова Т-ва „Україна", кол. вояк юнацтва Іван Бобин, привітав присутніх, в тому дивізійників, які засіли у першому ряді залі, та передав слово голові Братства мґр. Богданові Шарковi. Доповідач у 15-хвилинній доповіді з'ясував політичну ситуацію, в якій творилася Дивізія, переповів хронологічно її розвиток, включно з битвою під Бродами та дальшими її фронтовими діями на Словаччині, Словенії й у Штирії між Фельдбахом і Ґрацом аж до капітуляції перед англійцями в кінці війни. Доповідач дав вичерпний огляд всесторонньої діяльности дивізійників в країнах поселення західної діяспори та їхньої зорганізованости у Братстві.

Доповідач підкреслив, що Дивізія була аполітичною організацією, яка об'єднувала вояків різних політичних партій і переконань. Між ними не було жодних суперечок, а панувала вояцька дружба.

У мистецькій частині свята виступив піяніст Тарас Ященко із вдалою інтерпретацією „Жалобного маршу" мюнхенського композитора Остапа Бобикевича та прелюдією б-моль Бориса Лятошинського. Актор київського театру ім. І. Франка Юрій Розстальний підтвердив ще раз свій високий мистецький рівень у декламації вірша Леоніда Кисильова „Цигарочка" та Т. Шевченка „Суботів", виконаних з притаманною акторові особистою ноткою. Соліст мюнхенської опери Тарас Конощенко зачарував публіку невперше своїм могутнім металічним басом-баритоном в „Думі про Нечая" Д. Січинського і композиції М. Лисенка „Ой чого ж ти почорніло, зеленеє поле" до слів Т. Шевченка.

Останньою точкою програми були „Роздуми про Дивізію", що ними поділився з публікою історик–доцент Медичного Інституту у Львові і редактор журналу „Червона Калина" Ігор Ходак, якого брат і батько були вояками Дивізії. Його „роздуми", висловлювані короткими, змістовними реченнями держали публіку в напруженій увазі. Друга світова війна розпочалася для нас трагедією Закарпатської України весною 1939 р.–розпочав доповідач. Це був початок великого змагу за визволення України з-під ворожих, віковічних окупацій сусідніми державами, в першу чергу Москвою, почавши від нещасливої Переяславської Ради. Від тієї дати росіяни заперечують право на власну державність українського народу, вбивають національну свідомість українців теорією про „старшебратство", а борців за національно-державне відокремлення називають фашистами й „ізмєнніками родіни". І як довго в уряді України засідають духовні пігмеї-епігони вікового „малоросійства", які збираються святкувати Переяславську Раду і не хочуть розуміти української національної політики, так довго нам не можна сподіватися регабілітації борців за свободу, дивізійників, вояків УПА, Буковинського Куреня та інших.

На закінчення програми Бобин попросив ще до слова присутнього на залі гостя з України, капітана 2-го ранґу Військово-Морських Сил України, голову „Просвіти" в Севастополі та редактора газети „Дзвін Севастополя" Миколу Ґука. Достойний гість розказав про русофільську політику Кучми на Криму. Після останньої візити в Севастополі в товаристві Медведчука в березні цього року Кучма окремим „указом" зняв з посту командувача Військово-Морських Сил України адмірала Михайла Єжеля. Сталося це імовірно на вимогу Путіна, з яким Кучма зустрічався в Севастополі. Єжель був зненавиджений росіянами за українізацію української фльоти. Він видавав накази українською мовою та українською мовою виступав привселюдно. Його усунення вимагав адмірал російської фльоти Масорін, висловивши йому листовно недовіру. Після усунення Єжеля нема кому відстоювати українські інтереси на державному рівні. На святі перемоги 9 травня всі команди і наради в українській чорноморській фльоті почали проводитися російською мовою, а парад відкрив російський адмірал Халайчев. Парад був закінчений піснею російських матросів „Севастополь, ґород русских моряков". Кучма взяв участь в богослуженні в російському соборі в товаристві російських адміралів. Так то „доборолась Україна до самого краю..."

Після кінцевої доповіді капітана Ґука, який роздав дивізійникам військові відзнаки, Бобин подякував виконавцям програми і гостям за їхню співдію і участь.

(Дивізійник)

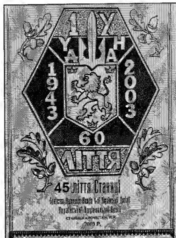
60-ЛІТТЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА" В РОЧЕСТЕРІ

17-го травня 2003 р. Станиця відзначила святковим вечором 60-ліття створення Дивізії „Галичина" та 45-ліття існування Станиці в Рочестері в залі церкви св. Йосафата. Святкування почалось вмашеруванням членів Станиці на залю. Перед сценою відбувся апель і під звуки трубки Василь Бездух відчитав прізвища померлих членів.

Опісля голова Станиці Василь Білан коротко переповів історію Станиці, яка в своїх початках начисляла 60 членів, тепер має 26 членів, плюс два почесні члени. Станиця кожного року проводить збірку на інвалідів та на вдержання могил полеглих побратимів. Відзначує панахидою полеглих під Бродами та померлих членів в день Зелених Свят на цвинтарі. Станиця бере участь в усіх імпрезах рочестерської громади і члени є активні в українських церквах та організаціях. В останніх роках Станиця допомагає побратимам в Україні. Вже вислано для них 38 пачок з одягом та літературою.

Господар свята Стефан Ольшанський попросив до слова головного промовця д-ра Василя Веригу, котрий змістовно розповів про обставини, які причинились до створення Дивізії і підкреслив, що Дивізія вив'язалась зі свого завдання і не заплямила своєї чести в часі війни, а після війни бувші дивізійники досьогодні працюють для своєї батьківщини–України.

В мистецькій частині виступали хори „Сурма": мішаний, чоловічий та жіночий з солісткою Танею Мілер, під мистецьким проводом Жанни Кремінської та Івана Тимчишина. Чоловічий хор співав при супроводі ансамблю „Кобзар", під керівництвом Василя Корнили, а жіночий при фортепіяновім супроводі Нікол Рідл. Між хоровими точками панна Наталка Захарчишин деклямувала вірш дивізійного поета Б. Бори „Ти твердо стій...".

Після мистецької програми Станиця запросила всіх присутніх на каву і солодке, яке приготовили жінки дивізійників.

З нагоди 60-ліття створення Дивізії та 45-ліття існування Станиці видано „Ювілейну Однодніку" (52 ст. великого формату), в якій подано коротко історію Дивізії та нашої Станиці в Рочестері. Поміщено багато знімок з життя Станиці, як і теж привіти від Краєвої та Головної Управ Братства та привіти від місцевих українських організацій.

Мирон МАСЛОВСЬКИЙ,
секретар Станиці

Василь СІРСЬКИЙ

„КЕДЬ МИ ПРИЙШЛА КАРТА НАРОКОВАТЬ"

До 60-ліття творення Дивізії „Галичина" в Бродах

Будучи працівником Українського Допомогового Комітету в Бродах, я відповідав за організацію Українських Освітніх Товариств, на місці кол. „Просвіт", що їх заборонила відновляти німецька окупаційна адміністрація. А число заборонених „Просвіт" у повіті доходило до півсотні, щоб їх замінити УОТ-ами, я мусів організувати поїздки по всіх селах Брідщини. Це дало мені змогу познайомитись на місцях із кол. активом „Просвіт", що дуже полегшувало мені організувати Українські Освітні Товариства та допомагати у вербуванні добровольців до Дивізії. Це була нелегка справа, бо революційна ОУН виступала дуже активно проти творення Дивізії.

Настав день 28 квітня 1943 р., коли Управа Українського Допомогового Комітету запросила до Бродів активних громадян Брідщини в справі організування Дивізії. Головним прихильником творення Дивізії був голова УДК Степан Орицин і пан Чорнобай, колишні старшини Української Галицької Армії.

Дуже гостру промову проти організування Дивізії виголосив о. Сірко. Він говорив: „Німці вважали нас за худобу, за будь-яку провину розстрілювали наших братів, таки на наших очах і не маскували мученичих могил розкішними квітами, так як це робили більшовики.

Весною 1943 р., після сталінградської катастрофи, вже ніхто з нас не вірив у німецьку перемогу, чи пронімецьку орієнтацію. В додаток, вже в перших днях Другої світової війни німці показали нам своє справжнє обличчя: арештування Українського Уряду у Львові, розстріли політичних закладників і в'язнів у Соколівці, Станиславові, у Луцьку та трактування полонених українців–бійців Червоної армії. Все те могло викликати в нас лише ненависть до німців, а не симпатії!"

Військовий німецький вишкіл у Дивізії був для нас, молодих, немалою приманкою, бо ж у тій ділянці ми були майже неграмотними.

Але найбільшим поштовхом до організування Дивізії був таки страх перед більшовицьким „другим визволенням" Галичини. Ще тоді свіжо стояли в нашій пам'яті більшовицькі звірства у Львівських Бриґідках, Вінниці, Золочеві. Тисячі по звірськи закатованих наших братів!

Треба також пам'ятати, що бійцям УПА доводилося воювати в атмосфері ворожого закону спільної відповідальности: за одного вбитого німця ґестапівці могли знищити доцenту ціле наше село!

За одного вбитого москаля енкаведисти депортували ціле наше село!

Що боротьба УПА в лісі була по-діявольськи страшною, свідчить число вбитих упівців і „покаяння" найвищих упівських провідників, які були змушені впасти на коліна перед більшовицькими душегубами. І не забудьмо, що після брідської баталії 3 000 дивізійників перейшли у ряди УПА (свідчення полк. Калини). В Дивізії зберегло своє життя майже 20 000 молодих людей; із 50-тисячної УПА на Захід пробилися Божим чудом кілька сотень геройських упівців!

Жорстокі це були часи! І не легко було рішати нашому поколінню, котре лихо менше, бо кожне з них вело тільки... в могилу!

В ряди Дивізії „Галичина" зголосилося понад 80 000 добровольців. Цікаво знати, що в нашій 2-ій сотні (Сотня надзвичайних доручень) був 16-літній юнак Підсуткевич, котрому протягом двох місяців я допомагав носити „тяжкий" кріс!

І ще обов'язково згадати акцію 25 студентів середніх шкіл у Бродах. Усі вони рішили, що підуть „у ліс". Але політичне вбивство двох людей у Бродах–Желеха та Терціяна–Вищої Торговельної Школи, змінило їхнє рішення: всі вони опинилися у нашій 2-ій сотні. Кілька днів пізніше 180 молодих людей Брідщини також зголосилися до Дивізії. Бо для цих принципових людей гасло „Не сміє брат іти на брата в бій" не було пустим принципом.

Після Житомирської трагедії моя мати порадила мені покінчити з членством ОУН і замість до ліса йти в ряди Дивізії.

Це був дуже щасливий для мене крок. Кілька днів пізніше, в часі спроби остерегти директора місцевої друкарні п. Дмитра Ґонту перед арештом, я сам попав у ґестапівські руки. На моє щастя, я мав зі собою „зголошення" до Дивізії, що врятувало моє життя.

Ватерлю, Онтаріо, 11 квітня 2003 р.

ВАСИЛЬ СІРСЬКИЙ

Несподівано, після нападу паралічу й негайної операції, 25 травня 2003 р. помер д-р Василь Сірський у Ватерлю, Онтаріо, Канада. Залишив у глибокому смутку дружину Одарку й трьох синів.

Народився 12 лютого 1921 року в с. Соколівці на Брідщині. Вступив до дивізії „Галичина" в 1943 р. і служив у 13-ій сотні (піхотна артилерія) 29-го полку. Він був товариський, веселої вдачі, писав гумористичні під псевдоні-

мом „Кацавейко". Ось що написав, між іншим, про себе у журналі „Всесміх" в 1992 році п. н. „Світ навесело": „...Ким я тільки не був у житті! маю чотири університетські дипломи, диплом кравця, вмію підкувати коня, стріляю з чого хочете „без мушки", ставлю баньки і ворожу без руки. Більшість речей в житті я люблю, а найбільше–читати, плавати, грати в теніс і покер."

Висловлюємо щирі співчуття опечаленій родині.

Редакція і адміністрація
„Вістей комбатанта"

Нижче друкуємо з його автобіографії із його книжки „Політична діяспорія під журналістичним обстрілом: півстоліття моїх спостережень":

Ще за молодих літ брав я дуже активну участь у громадському житті. Студіював у місті Броди, в Італії, Німеччині, Канаді. Знаю п'ять мов: англійську, німецьку, польську, російську та українську. В роках 1942-1943 я працював організатором Українських Освітніх Товариств на Брідщині. В Дивізії „Галичина" був я перекладачем у Штабі 29 пп.

Передусім я був гарячим „Дивізійником" і оборонцем доброго імени Дивізійної Братії. Перша моя статтся в обороні чести Дивізійників появилася в Мюнхені, у часописі „Час", 24 квітня 1948 р. під назвою „Де наша національна совість?". Вже в Канаді, 2 березня 1949 р., у „Новому шляху" появилася моя друга стаття „За честь і будучність кол. Вояків Української Дивізії „Галичина".

Брав я також участь у багатьох дивізійних з'їздах у Канаді, Америці та Україні. Як делеґат Братства Дивізійників брав я участь у Конґресі СКВУ в Нью-Йорку. Із рамени Крайової Управи був я делеґатом на Конґресі КУК, саме тоді, коли дуже голосним бойкотом дехто вітав дисидента Плюща у Вінніпезі.

Як член Славістичної Асоціяції Канади я брав активну участь у більшості річних наукових конференцій (навіть із доповіддями про Ґоголя). У 1970 році був делеґатом від Університету Ватерлю на бібліотечну Конференцію в Москві. Побував у багатьох столицях світу.

Двадцять шість років я працював бібліотекарем і головою Відділу Каталогування у двох університетах: Ватерлю і Вільфрід Лоре у Ватерлю, Онтаріо.

За мої журналістичні репортажі про події в Україні Канадське мінітерство мультикультуризму відзначило мене спеціяльною Грамотою. Також одержав я подяку із „Просвіти" Новоград-Волинського Житомирської області.

За участь у Брідській Баталії мене відзначено Срібною штурмовою відзнакою та Відзнакою поранення.

ЄДИНУ ПРАВДУ ВСТАНОВИТИ НЕМОЖЛИВО

Спроба примирення в Павлівці на Волині

–... Там, де сплять вічним сном їхні жертви (польсько-українських конфліктів–С. М.), повинні стояти поруч два хрести–поляку й українцеві,– сказав Президент України Леонід Кучма в Павлівці на Волині в п'ятницю 11 липня, наводячи слова польського політика, уродженця Львова Яцека Куроня, який свого часу сказав, що в українсько-польських конфліктах неможливо встановити однієї правди. – ...Волинські червоні ночі стали однією з найбільш трагічних ланок у низці кривавих зіткнень тих часів, що забрали життя мирних поляків і українців...

–... Не вмію вирішити, чи мій президентський уряд дає мені право на те, щоб я від імені всіх поляків міг пробачити і висловити слова жалю,– говорив у Павлівці польський Президент Александер Кваснєвський.–Я б однак дуже хотів, щоб слова поєднання і вибачення були висказані обидвома сторонами. Жодна мета, ані жодні вартості, навіть такі вагомі, як воля народу, не може виправдати людиновбивства, різні цивільного населення, насильства...

Помимо, як здавалося, доброї волі президентів України й Польщі, слова прощення ні з однієї, ні з другої сторони не прозвучали. Були щонайвище слова співчуття за жертви і рішучий протест, який висловив президент Л. Кучма, говорячи: „У цьому місці, де спочивають польські жертви, я хочу від імені всіх українців, які бажають миру й справедливості, висловити глибоке співчуття всім скривдженим полякам, усім знедоленим внаслідок цієї трагедії. (...) Ми рішуче засуджуємо насильство проти мирних українців. Ми молимося за всіх тих, чия безневинна кров була пролита в українсько-польському братовбивчому протистоянні на волинських, холмських, грубешівських і галицьких землях".

Урочистості 60-річчя трагічних волинських подій зустрілися з рішучими протестами представників УНА-УНСО, Української республіканської партії „Собор", що входить в коаліцію з „Батьківщиною" Юлії Тимошенко. Серед протестуючих були представники товариства „Надсяння", ветерани визвольної боротьби. Цих людей на цвинтар не впущено, а порядку пильнувало коло 1,5 тисячі міліціонерів, понад 2 тисячі представників СБУ та військові. Чимало людей не впущено навіть до Павлівки, не говорячи вже про сам цвинтар. Усі дороги були

Фото Мирона Кертичака

обставлені міліцейськими патрулями. Протестуючі стверджували, що Польща намагається поставити український народ на коліна, а сама практично не хоче признатися до зла, скоєного українцям. Мовилося про окупацію українських земель, про те, що українці воювали на своїй землі, а не під Варшавою чи Познанем, і про те, що чимало подій у польсько-українських конфліктах досі не вияснено, а отже аж ніяк не можна ще проводити таких заходів. Лунали антипрезидентські гасла... Це все однак не перешкодило тим, що потрапили до пам'ятника українсько-польського примирення, на якому українською та польською мовою написано „Пам'ять, Скорбота, Єднання". Туди не потрапили однак польські ветерани з АК, яких на польсько-українському кордоні в Зосині-Устилузі затримали українські кордонні служби, підозріваючи в перевезенні зброї, що виявилося неправдою. Президенти Кучма і Кваснєвський взяли участь у відкритті пам'ятника українсько-польського примирення. На пам'ятнику знаходиться теж напис „Пам'яті близько 200 поляків з Порица і Старого Порица, які спочивають на цьому цвинтарі".

Степан МІГУС

(*„Наше слово"*, Варшава)

СПІЛЬНА ЗАЯВА ПАРЛЯМЕНТІВ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ

60-а річниця трагедії польського населення на Волині і в Галичині періоду німецької окупації схиляє до роздумів про минуле й майбутнє польсько-українського сусідства. Трагедію поляків, яких вбивали і виганяли з місць їхнього проживання збройні формування українців, супроводжували рівно ж страждання українського мирного населення–жертв польських збройних акцій. Ці події були трагедією для обох наших народів.

Вбитим та загиблим на Волині й у Галичині належить пошана й пам'ять. Схиляємо голови перед невинними жертвами. Не може бути виправдання терору, насильству і жорстокості. Правда про ті драматичні роки є болючою для всіх. Однак поляки й українці повинні її пізнавати.

Правда, хоч і найсумніша, є необхідною для побудови тривалого порозуміння. Болючий досвід повинен бути для нас також джерелом роздумів про те, що ненависть і конфлікти між нами використовували наші супротивники, а ми завжди на цьому втрачали.

В історії Європи є багато прикладів національної ворожнечі, війн, крові й жорстокості. Але одночасно є приклади поєднання і порозуміння народів, які хотіли та змогли подолати навіть найскладніше минуле. Моральним обов'язком тих, совість яких і надалі зворушує трагедія 60-річної давнини, є заклик до поєднання наших народів в ім'я майбутнього, в ім'я спільної мети. Нехай вміння вибачити стане фундаментом кращого майбутнього, добросусідства і українсько-польської дружби.

Результати голосування над текстом

Голосування над погодженим раніше проєктом спільної Заяви як в польському, так і в українському парляментах попередили сповнені драматизму дискусії.

ЗАЯВА

Вояків Української Повстанської Армії згуртованих в Товаристві Вояків УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича–Тараса Чупринки в ЗСА, в Товаристві Вояків УПА в Канаді та в Об'єднанні колишніх Вояків УПА США і Канади, в питанні вшанування жертв українсько-польського конфлікту на Волині в 1943-1944 роках.

1. Ми, ветерани Української Повстанської Армії, схиляємо голови перед світлою пам'яттю українців і поляків, які стали жертвами кривавого конфлікту між нашими народами в ході Другої світової війни.

2. Волинський конфлікт належить розглядати й розцінювати в контексті ходу історичних подій, з узглядненням теж і колонізаційної політики польських владних кіл стосовно західних українських земель.

3. В часі Другої світової війни Українська Повстанська Армія боролася за права свого народу, в першу чергу, проти гітлерівських і сталінських окупантів. Трагедією треба вважати факт, що польська сторона у цих складних умовинах не бажала знайти порозуміння з українським визвольним рухом, змагала до утвердження польського панування на українських землях і таким чином стала на шлях непотрібного, кривавого польсько-українського конфлікту з численними жертвами по обох сторонах.

4. Як вояки Української Повстанської Армії вважаємо, що злагода, співпраця, й співдружність, є пекучою вимогою часу й основою нашого спільного добросусідського співіснування в інтересі так польського як і українського народів, але тільки під умовою рівноправности сторін. Вважаємо, що кожний нарід має право на оборону своїх прав.

За Управи Організацій Вояків УПА США і Канади:

Пор. Лев Футала	**Микола Кошик**	**Іван Лико**
Голова Товариства	**Голова Товариства**	**Голова Об'єднання**
Вояків УПА в ЗСА	**Вояків УПА в Канаді**	**кол. Вояків УПА США і Канади**

Депутати Верховної Ради України: за схвалення–226 депутатів; проти–25; утрималося–2; не голосувало–169; присутніх було–438.

Посли Сейму РП: за схвалення–323 посли; проти–35; утрималося–14; не голосувало–88; присутніх було–410.

Микола РЯБЧУК

НАШЕ МІСЦЕВЕ ВАТЕРЛОО

Пригадується, у старому совєтському анекдоті опинилися разом на Красній площі в Москві під час військового параду Олександер Македонський, Ґаннібал (не той, котрий із „Мовчання ягнят", а той, котрий з історичного Картагену) та Наполеон. „Мм-да, –скрушно зітхнув Ґаннібал, позираючи вниз із трибуни Мавзолею,–мені б отакі ось танки, і я переміг би римлян". „А мені б ось такі ракети,–сказав Олександер,–і я завоював би весь світ". Тим часом Наполеон, не звертаючи уваги ні на танки, ні на ракети, захоплено читав газету „Правда". І врешті мовив: „А мені б ось таку газету і ніхто ніколи б не довідався про мою поразку під Ватерлоо".

В останні роки я дедалі частіше пригадую собі цей сумний анекдот при вигляді більшости українських газет і практично всіх телевізійних програм, безсоромно чомусь пойменованих „інформаційними", „аналітичними" і навіть „дискусійними". Малоросійські наполеони можуть не хвилюватися: про їхні незліченні ватерлоо–касетні, корупційні, зброєві та інші–вірнопіддане населення все одно нічого не взнає, а втім, якщо навіть і взнає, наші найнезалежніші в світі мас-медії зразу ж йому пояснять, що злодійство, брехня і бандитське право сили–це норма в політиці, що так було, є і буде, і в нас, і скрізь, а тому краще розслабитись і спробувати отримати хоч якесь задоволення, чи, як радив усім громадянам персонаж іншого сумного совєтського анекдоту: стоячи по підборіддя в лайні, не варто здіймати хвилю.

Ґоловна відмінність постсовєтських засобів масової інформації від совєтських (як, між іншим, і постсовєтської олігархічної влади від совєтської номенклятурної) полягає в тому, що вони, сьогоднішні володарі дум та адміністративних ресурсів, не переймаються жодною позитивною ідеологією, крім єдиної, найпростішої–ідеології так званого „здорового глузду", котра в специфічному постсовєтському виконанні набула переважно неґативного, цинічно-„пофіґістського" забарвлення. „Здоровий глузд"–це те, що в даному суспільстві вважають здоровим, себто нормальним, і що, на думку більшости, відрізняє панівний („нормальний") спосіб мислення та поведінки від марґінального, притаманного меншості (божевільним, акцентуйованим, сексуально, національно чи полі-

тично „заклопотаним" тощо).

„Здоровий глузд" тому і здається „здоровим", що мовби виникає з особистого досвіду, з природного стану справ; він мовби „доідеологічний" і „позаідеологічний", а в деяких ситуаціях і „антиідеологічний". Звідси–велика спокуса й велика мета всякої пропаґанди–навчитися маніпулювати цим „здоровим глуздом", нав'язуючи людям певні ідеологічні переконання немов їхні власні, апелюючи до „здорового глузду" як начебто завжди об'єктивного й компетентного, а головне–дискредитуючи своїх власних політичних та інших противників як (напів)божевільних, розумово та емоційно неврівноважених, таких собі озлоблених невдах, безнадійних марґіналів чи продажних аґентів, заслужено виштовхуваних за межі „нормального" світу й „нормального" дискурсу.

Така пропаґанда не конче має бути голобельною, в дусі якогонебудь Джангірова чи Піховшека. Апеляція до „здорового глузду" і його приховане (де)формування здійснюється на найрізноманітніших рівнях суспільної комунікації найрізноманітнішими засобами. Коли, наприклад, масові і начебто поважні видання називають одного з опозиційних політиків „месією", вони зразу мовби надягають на нього блазенський ковпак, ставлять під сумнів його розумове здоров'я, а заразом і здоровий глузд його прихильників, виштовхують своїх політичних опонентів за межі загального здорового глузду–у сферу певної екстраваґантности, несерйозности, пришелепуватости. При цьому ніхто не дає слова самим політичним противникам, суть їхньої „месійности", їхніх політичних, економічних та інших програм залишається нез'ясованою, їм просто затикають роти й виганяють за межі „здорового (начебто) глузду" у блазенських ковпаках ексцентриків та напівідіотів („нелюди", як проникливо і традиційно ввічливо охарактеризував 1999 року своїх суперників у президентських перегонах їхній тодішній переможець п. Кучма).

Розправа з особистими політичними супротивниками від імені загального (начебто) „здорового глузду" не є, безумовно, якимсь винятковим винаходом української олігархії та контрольованих нею мас-медій. Спокуса „примазатися" до голосу „здорового глузду" і видати свої приватні інтереси за загальні занадто велика, аби її могли цілком уникнути політики та пропаґандисти у щонайдемократичніших країнах. Але в усіх цих країнах, не схожих на нашу, існує потужна традиція деконструкції та розвінчування подібних „дискурсів", а головне–існує традиція неупередженого інформування, в якій обидві сторони суперечки неодмінно повинні отримати

одинакову можливість висловитися і в якій жодне більш-менш поважне видання не дозволить собі зумисне зіґнорувати важливу, проте незручну для влади подію.

В Україні цієї традиції ніколи не існувало–спершу через тоталітарний гніт, що не допускає жодного інакодумства, згодом–через цілеспрямовану політику посткомуністичної влади, котра навчилася дедалі ефективніше винищувати паростки громадянського суспільства (зокрема незалежні мас-медії) у своїй неоавторитарній вотчині. Совєтський авторитаризм, розм'якшений горбачовською перестройкою і, здавалося, розтрощений ущент разом із крахом СССР, виявився, наче Термінатор-2 з однойменого фільму, навдивовижу живучим. За якихось декілька років вайлувата, динозавроподібна комуністична номенклатура, схрестившися з енергійним і динамічним кримінальним світом, випродукувала щось цілком нове й небувале, вельми умовно й приблизно охрещене постсовєтською олігархією.

Раптом виявилося, що маніпулювати негромадянським суспільством постсовєтських підданих не так уже й важко–досить його лише й далі втримувати у негромадянському, недоінформованому, дезорієнтованому, роз'єднаному стані. З'ясувалося, що влада в такому суспільстві може не тільки не бути, а й не вдавати із себе „хорошої"; досить лише всім пояснити, що її опоненти–ще гірші. З'ясувалося, що можна жити без обов'язкової (тоталітарної) ідеології, насаджуючи замість неї тотальний цинізм і байдужість під виглядом „здорового глузду". Можна керувати за допомогою звичного „телефонного права", використовуючи замість обкомів, райкомів та інших „комів" партії–державні адміністрації відповідних рівнів на чолі з такою собі посткомуністичною реінкарнацією ЦК КПУ–Адміністрацією Президента. Можна імітувати демократичні процедури, декларувати свою відданість західним цінностям та ліберальним реформам, залишаючись усередині щонайкондовішими совками. З'ясувалося, найголовніше, що з політичними противниками не конче розправлятися за допомогою КҐБ чи як там його тепер називають: для цього, виявляється, можна використовувати ще три десятки найрізноманітніших контрольних організацій на чолі з наймогутнішою і найнедремнішою–податковою інспекцією та міліцією, здатною задушити яке-завгодно видання, який-завгодно приватний бізнес–за самою лише підозрою в нелояльності до панівного режиму.

На Заході політологи вельми влучно охрестили цей постсовєтський гібрид „шантажистською державою" (blackmail state). „Шан-

таж як засіб контролю та упокорення,–пише гарвардський дослідник Мельниченкових записів Кійт Дарден,–ґрунтується на трьох основних елементах. Перший елемент–це поблажливе ставлення державного керівництва до корупції. В Україні корупція й беззаконня серед еліт толерується й навіть заохочується верховною владою, внаслідок чого виникає ситуація загальної безкарності. Другий елемент–це інтенсивний державний нагляд. Хоч порушення усіляких законів начебто й заохочується, держава чи, радше, контрольно-репресивні органи під орудою президента невтомно відстежують незаконну діяльність і накопичують відповідну інформацію. Коли ж у держави виникає потреба схилити еліти до певної лінії поведінки [наприклад, створити в парляменті так звану „пропрезидентську більшість"–М. Р.], назбирана інформація („компромат") використовується для шантажу–тільки відкуплюватись у цьому випадку доводиться не грошима, а політичною покірливістю".

Конструкція „шантажистської держави" виглядає достатньо ефективною–приблизно у тому самому сенсі, в якому головний менеджер цієї квазітоталітарної машини називає сьогоднішню владу в Україні „сильною, як ніколи". Подібні механізми, однак, мають один істотний (фатальний для них) недолік: вимушено фільтруючи, обмежуючи і навіть фальсифікуючи потоки інформації, вони руйнують необхідний зворотний зв'язок між різними ланками держави та сеґментами суспільства, перетворюючи у кінцевому підсумку всю конструкцію на неконкурентну й нежиттєздатну. А тому можна не сумніватися, що наша „сильна", проте нерозумна влада закінчить приблизно так само, як і її численні родички та попередниці у цілому світі. Щкода тільки, що українці довідаються про це, як завжди, останніми.

ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 РОКІВ УКРАЇНСЬКИМ ГЕНОЦИДОМ

Перший крок у цьому напрямі зробила 14-15 травня на спеціяльному засіданні Верховна Рада, прийнявши Звернення до українського народу. Але це ще не закон. Ледве 226 депутатів–тобто необхідний мінімум–підтримали Звернення. Президент Л. Кучма, хоч обіцяв, не появився. Між тими, що не голосували, були Л. Лук'яненко, кол. в'язень ГУЛАҐ'у, й В. Терен, член ОУН під проводом М. Плав'юка,–цілий блок Юлії Тимошенко.

Канадський Сенат одноголосно визнав український голодомор геноцидом і, виглядає, що це саме зробить американський.

Володимир ТРЕМБІЦЬКИЙ

ДЕРЖАВНЕ ОФОРМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГИМНУ (в 1918-му та між 1992-2003 рр.)

Подаючи Дмитром Дорошенком в його „Історії України 1917-1923 рр." (1954) нотатку про гимн, опублікований в Амстердамі (за пресовим повідомленням) 1918 року, важливо подати уточнення, як прийшло до надання гимнові „Ще не вмерла Україна" державного статусу.

За час УНР між листопадом 1917–квітнем 1918 років (для прикладу) в часі проголошення незалежности України 22 січня 1918 року був відспіваний (з усією повагою, свого роду як гимн) „Заповіт" Тараса Шевченка авдиторією, яка слухала проклямацію 4 Універсалу в приміщенні Центральної Ради.

Однак патріотам нашого народу був відомий гимн „Ще не вмерла Україна": віршовий текст Павла Чубинського та музичне опрацювання о. Михайла Вербицького. Ніхто не задумувався тоді над проблемою юридичного оформлення гимнової пісні у своїй державі. У травні 1918 року змінився державний устрій із республіканського на гетьманський, що задумувався як монархія, на чолі із Його Світлістю Ясновельможним Паном Ґетьманом Павлом Скоропадським–як тоді говорилось. Коли новий уряд одержав повне юридично-дипломатичне визнання від Центральних держав, працюючи над відновленням стабільности державного існування, дійшло до запиту у Києві від низки пресових аґенцій та нововстановлених консулів невтральних держав поряд з так званими Центральними (Австро-Угорщини, Німеччини, Болгарії та Туреччини): що вважати державним гимном, тобто як звучить музично та за змістом гимн Української Держави?

Як подав мені у 1970-их роках Дмитро Донцов–шеф державної інформації при новоствореному уряді гетьманської держави, ця проблема була тим більше важливою, коли до Києва прибували закордонні представники, збільшувалось число пресових репортерів, а до европейських столиць від'їздили нові дипломати України. Гимн був потрібний в дипломатично-протокольному розумінні, поряд урядового державного герба та прапора в усіх нюансах оформлення.

Прийшло до вирішення правового статусу гимну в дискусії між гетьманом і Дмитром Донцовим.

Не було важкої проблеми, коли думалось вже про авторитетність гимнової пісні о. М. Вербицького, популярної у нашому народі в межах королівства Ґаличини із 1860-их років, та овіяної в спонтанному співі Леґіону Українських Січових Стрільців, яких присутність була в Україні сподівана літом 1918 року.

Так ось, на доручення Ґетьмана (як подали мені Д. Донцов та Дмитро Дорошенко, міністер закордонних справ) швидко вирішено передати тексти гимну та його музичну партитуру закордонним представникам у приміщенні конференційної залі при Бюрі Преси й начальника Українського Телеґрафічного Аґенства (УТА), з участю пресових репортерів, та вже урядуючих консулів Центральних Держав та Данії, Еспанії, Голляндії, Норвегії, Персії (нині Іран), Швайцарії й Швеції. Згодом мали своє місце в Києві й консули Румунії та Греції.

У Києві протягом літа 1918 року прибули представництва 11-ти новопосталих держав після розпаду Російської імперії: Білорусі, Грузії, Польщі, Азербайджану, Фінляндії, Вірменії, Естонії, Донської республіки та приязної до України Кубанщини, а також ленінської Росії та Сибіру.

В правничому розумінні згода Ґетьмана як суверена Української Держави, прем'єр-міністра Федора Лизогуба та як і тимчасового міністра внутрішніх справ, в якому було коротко і Бюро Преси, та Д. Дорошенка на опублікований національний гимн зі статусом вже державного було вповні вистачаючим. Цей факт мав місце в „Державному Віснику"–збірнику державних законів й урядових публікацій.

І тому схвалення гимну о. М. Вербицького (на жаль, лише в музичному виконанні) Верховною Радою у Києві в 1992 році, 15 січня, було чимсь дивним, коли не дозволено публікувати тексту цього історичного гимну з 1918 року. Занотовано гимн „Ще не вмерла Україна" в конституції України та датою 28 червня 1992 року в Статті ч. 20 № 2042-XII із узаконенням (поверхового змісту) теж про державний герб, якому дано назву „малого" із березня 1918 року, хоч вигляд малого гербу за законом УНР 22 березня 1918 року був далеко кращий, в оликовому вінку, якого зараз цей герб не має.

Враховуючи сам державно-історичний факт, що гимн „Ще не вмерла Україна", хоч без права бути співаним на врочистостях, є звуковою покищо державною інсиґнією, схваленою 15 січня 1992 року Верховною Радою України та опублікованого в новій Конституції України 28 червня 1996 року. Цей історичний факт став, мовляв, другим, а не першим, як у Києві часто говориться, від-

значаючи дату узаконення гимну 15 травня 1918 року.

Все ж таки 6 березня 2003 року на надзвичайній сесії парляменту (Верховної Ради України) було обговорено текст нового державного гимну України, а 20 березня остаточно затверджено текст гимну ***„Ще не вмерла Україна"*** за віршем Павла Чубинського з 1862 року. До такого вирішення долучилася підтримка президента Леоніда Кучми та міністра культури Юрія Богуцького–за законом статті ч. 3. Найважливішим було добитись позитивного результату в голосуванні: „за", 334 із 433 зареєстрованих депутатів, від імені 14 парляментських фракцій. Лише комуністична та соціялістична партії утримались від голосування, маючи свій гимновий проєкт із восславленням... Радянської України.

В дискусії над текстом гимну прийнято пропозицію президента замінити в першому рядку слова „ні" на „і". Досі співалось ***„Ще не вмерла Україна ні слава, ні воля"***, вирішено замінити на ***„Ще не вмерла України і слава, і воля"***. Позбуваючись двох неґативних слів „ні" у проєкті президента Л. Кучми, виходили з того, що у першодруку було „і" ***„Ще не вмерла Україна і слава, і воля"***, хоча зі зміною „ні" на „і".

В науковому дослідчому розумінні існує ще один більш промовистий проєкт ***„Вже воскресла Україна і слава, і воля"***. В кращій майбутності України можна буде зробити і таку зміну як вислів радісного ентузіязму існування Української держави.

Ці факти важливо занотувати в пам'ять 130-ліття українського національного гимну від дати 1873 та 85-ліття від дати 15 травня 1918 року, коли гимн одержав назву ***державного*** в пошані на дальші століття. Весною 1918 року гимн появився в Канаді, Німеччині та Голляндії (17.5.1918) державними мовами цих країн.

Ця стаття про державний гимн України та українців є першою від 1918 року в повному уточненні для виходу вдруге, 2003 у Львові, заходом НТШ, моєї публікації на честь історичних гимнів. Врешті через століття закінчиться неправильне називання пісні по-старому ***національного*** гимну, замість ***державного*** напостійно.

Література:

Додаткові нотатки на повищу тему маємо в публікації Дмитра Дорошенка *Історія України 1917-1923 років.* Друге видання. Т. 2. Нью-Йорк, 1954. 167, 261 ст.

До питання терміну інсиґнії „гимн" чи „гімн"

За даними редактора І. Кедрина та редактора Р. Купчинського у 1970-их роках подано в дискусії на цю тему в НТШ таке: 1.11.1918 року у Львові після проголошення незалежности Галицької Держави в часописі „Діло" було уповіщення про врочисте проголошення державного акту із завершенням відспівання державного гімну.

Постала сильна реакція патріотичної еліти щодо вживання слова „гімн", одразу мовознавча комісія НТШ подала відповідь: подано в пресі що слово „гімн" в сенсі своєрідного соборно-мовного зближення до східної України в цей час, але подано рівночасно наукове спростування. Слово гімн має російське походження через букву „и", яку читається росіянами як „і". В українській мові можна віднайти дещо із слів з поганим висловом двозначности. Таким чином краще вживати дотогочасну форму слова „гимн", раз таке слово існує в польській та інших слов'янських мовах. Автоматично обминається мовний конфлікт із політичними наслідками в російсько-українських взаєминах.

З виясненням цієї мовної термінології довершило остаточне розуміння конфліктної проблеми.

Володимир ТРЕМБІЦЬКИЙ

Роман ПАНКЕВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП

„Війна–український рахунок"

Під таким заголовком телебачення демонструвало 9 серій документального фільму про II світову війну.

В післявоєнний час були створені та показані десятки фільмів про війну. Усі вони, і навіть ті, які були створені в самостійній Україні, показували події II світової війни так, як їх трактувала і, на жаль, і досі трактує постсовєтська історіографія. В тих фільмах показують та пояснюють злочинний напад фашистської Німеччини на Радянський Союз, героїчну боротьбу червоної армії та червоних партизанів, звірства фашистів і врешті перемога над фашизмом. Такі фільми, демонстровані в першу чергу з нагоди свят, які Українська держава одержала у спадок від тоталітарного режиму–„День захисника вітчизни" та „День перемоги". За задумом правлячої антиукраїнської влади вони мають викликати ностальгію за минулим, за тими часами, коли усі народи колишнього СРСР „були разом" і будували після війни „світле майбутнє".

Фільм „Війна–український рахунок" намагається відійти від со-

вєтських стандартів та об'єктивно показати події.

Це підписання договору у серпні 1939 року між СССР та Німеччиною про розподіл Польщі, удар у спину Польщі червоною армією 17 вересня 1939 року, спільний парад фашистів та більшовиків у Бресті.

Далі показано ентузіястичне вітання населення Західної України німецьких військ після совєтського геноциду, звірства комуністів у тюрмах, входження до Львова відділів Дружин українських націоналістів, проголошення Акту відновлення Української держави 30 червня 1941 року у Львові, неґативна реакція фашистів на цю подію та початок переслідування українських націоналістів.

Показано небажання радянських людей битися за тюрму народів–СССР. Масову здачу в полон сотень тисяч червоноармійців в перші місяці війни, а згодом нелюдське поводження фашистів з військовополоненими, що призвело до того, що червона армія почала чинити опір фашистам.

У фільмі показано життя України під фашистською окупацією, терор німців над українським народом. В результаті виник опір німецьким окупантам, який очолила ОУН, що призвело до створення УПА.

Боротьбі ОУН та УПА присвячена одна серія фільму. Попри нечисельні документальні кадри, основна частина серії присвячена спогадам учасників визвольних змагань. І хоч автори фільму намагаються бути об'єктивними, все ж таки відчувається, що вони недостатньо володіють матеріялом, не змогли передати патріотичного пориву молоді збройно стати на захист своїх родин, домівок, землі, стати до боротьби за Українську державу. Не змогли пояснити також, чому боротьба проти совєтського окупанта тривала майже до кінця 50-х років і чому цю боротьбу так безастережно підтримувало населення Західної України, за що понесло неймовірні страждання.

Інша серія фільму присвячена дивізії „Ґаличина". Тут автори фільму буквально смакують парадами добровольців перед німецькими офіцерами, якби підштовхуючи глядача до висновку, що дивізійники повністю і беззастережно підтримували німців.

І хоч коментар стверджує, що до дивізії зголосилося понад 80 тисяч добровольців, все ж таки ставить питання: „Обдурили німці галичан, чи ні?" На жаль, автор нічого не сказав про причину масового зголошення добровольців до дивізії. Адже на порозі Ґаличини у 1943 році стояв вже більшовицький окупант, а населенню Ґаличини ще свіжі були на пам'яті злочини комуністів у 1939-1941 ро-

ках. То ж чи мала галицька молодь покірно йти під ніж більшовицького ката?

Після показу кожної серії, а це було раз в тиждень, в телестудії проходило її обговорення. Для обговорення ведучий телестудії, відомий телережисер Юрій Макаров, запрошував істориків, політологів, учасників війни, літераторів та інших небайдужих до питання війни людей. Підчас обговорення ставилися різноманітні питання, на які присутні відповідали по своєму розумінню тих подій, які були показані на екрані. І хоча в дискусії брали участь ерудовані люди, різнобій думок був великий. Це зайвий раз засвідчує, що не зважаючи на те, що після війни минуло вже більш як 58 років, розуміння подій часу війни є різноманітним. Багато присутніх находяться ще в полоні більшовицької пропаґанди та створеною нею мітів про війну і не можуть об'єктивно сприйняти окремі події війни особливо ті, які відносяться до визвольної боротьби українського народу. Навіть ведучий Ю. Макаров, якого аж ніяк не можна запідозрити в українофобстві, після перегляду серії про дивізію „Галичина" заявив, що він, народжений на сході України, не може сприйняти участь українців в дивізії „Галичина".

Що ми за народ такий?

У секретаріяті ВР України зареєстровано новий закон „Про мови" поданий представниками блоків Віктора Ющенка і Юлії Тимошенко. Закон є новою редакцією ухваленого ще у 1989 році закону тодішньої ще УРСР, який, як відомо, передбачав якнайширше використання української мови, але за 14 років так і не був втілений в життя. Радше навпаки. Починаючи від середини 90 років в самостійній Україні сфера вживання української мови в усіх ланках державного життя і особливо у владних структурах катастрофічно зменшилася. Тепер навіть у Києві на людину, яка розмовляє українською мовою, здивовано споглядають.

Нова редакція закону передбачає не тільки якнайширше використання української мови, але, що є новиною, і покарання порушників того закону. Для цього має бути створена Рада з питань здійснення мовної політики при президентові України, а також державний комітет з питань функціонування державної та інших мов в Україні.

Але попередні прогнози про прийняття ВР цього закону не втішні. В його прийняття при теперішньому розкладі політичних сил у ВР не вірять навіть автори нового закону. Більш того, багато депутатів застерігає взагалі проти його обговорення, нагадуючи, що ще недавно сотня депутатів ВР виступила зі зверненням за під-

тримку української мови. І тоді негайно майже 150 депутатів опублікували заяву про підтримку російської мови. А тепер українофоби у ВР, при повній підтримці президента та уряду, стали ще більш аґресивні. Отже, на думку багатьох депутатів ВР, обговорення та голосування цього закону може принести непередбачені результати.

Варто відзначити, що недавно ВР схвалила Хартію европейських мов, яка однозначно надає офіційну підтримку і так пануючій в Україні російській мові. Націонал-демократичні партії та громадські організації звернулися до Л. Кучми з проханням накласти вето на цю Хартію, яка створює умови для проголошення російської мови як другої державної. Але Л. Кучма, не зваживши на звернення громадськости, підписав цю Хартію, продемонструвавши таким чином, на чиїй стороні його симпатії.

До перепоховань видатних діячів українського народу

Воєнні завірюхи у XX столітті, а також окупація українських земель чисельними загарбниками, привели до того, що багато видатних синів та дочок українського народу опинилися поза межами України, де відійшли у вічність, а такі, як: Симон Петлюра, Євген Коновалець, Степан Бандера та інші були знищені більшовицькими катами.

Після відновлення незалежности Української держави різні громадсько-політичні організації ставлять питання про перепоховання в Україні тих, останки яких спочивають поза її межами. Вимагаючи перепоховання видатних діячів України, більшість тих організацій ставить питання про спорудження у Києві величавого Пантеону для їх перепоховання.

Тут, на наш погляд, варто обмінятися думками про наступне:

• Усім зрозуміло, що теперішня антиукраїнська влада не збудує такого Пантеону в Києві хоча б тому, що ідеологія і діяльність тих видатних діячів українського народу несумісні з поглядами і діяльністю теперішніх владоможців, які управляють Україною.

• Як відомо, в цивілізованих державах світу, ніхто у XX столітті не будує Пантеонів, крім військових меморіялів, для поховань видатних діячів свого народу. Наприклад, усі президенти Франції поховані у своїх родинних гробівцях навіть у сільській місцевості, як генерал де Ґолль. Це стосується також президентів США за винятком Джона Кеннеді, який похований на Арлінґтонському військовому кладовищі.

То ж чи не варто українцям взяти приклад з похованнями видатних людей цивілізованими народами. Безумовно після

перепоховання видатних діячів України в їх родинних місцевостях останні стануть місцями паломництва широких верств громадянства, що підвищить статус тих місцевостей та підвищить на належний рівень свідомість їх мешканців.

• Величаві Пантеони в наш час будують лише у постсовєтських середньоазіятських республіках, де панують середньовічні закони і традиції і де ще живим диктаторам зводять величаві пам'ятники з чистого золота і поклоняються живим божкам. То ж чи годиться українцям брати з них приклад?

Питання перепоховання видатних діячів України є дуже делікатне і повинно бути розсудливо та виважено вирішено за участю родин, організацій, до яких вони були причетні, та широких кіл громадськости. В іншому разі можливі небажані непорозуміння та конфлікти. Як приклад, можна навести ситуацію, що склалася у Львові після перепоховання Євгена Петрушевича, Дмитра Вітовського і Сидора Чучмана. Їх останки, кремовані в Берліні, перевезли в урнах до Львова і поховали у стіні меморіялу УГА, який будується на Личаківському цвинтарі. Вже після перепоховання чисельні громадські організації та окремі діячі підняли протест і проти кремації і проти перевезення останків в урнах до Львова, про що не було відомо широкій громадськості, і проти самого факту перепоховання у зв'язку з тим, що значна частина громадянства протестує проти спорудження меморіялу УГА в цьому місці цвинтаря у підніжжі польського військового цвинтаря. Ці протестні акції час від часу збурюють громадянство, що очевидно порушує спокій, на який заслужили тлінні останки Є. Петрушевича, Д. Вітовського та С. Чучмана.

Крім того, справу перепоховань, як вже було сказано, повинні в першу чергу вирішувати ті організації, до діяльності яких вони мали відношення, а також родина, якщо вона ще збереглася. Наприклад, стало відомо, що Крайова управа Галицького Братства кол. вояків 1 УД УНА виступила ініціятором перепоховання Андрія Мельника та його дружини. Але ж в Україні діє ОУН, головою якої був у свій час А. Мельник. То кому, як не ОУН, ініціювати евентуальне перепоховання А. Мельника і вибрати для цього відповідне місце?

Справа перепоховань заслуговує всебічного обговорення громадськістю з участю усіх зацікавлених сторін.

X чи XXVII?

Таке питання треба поставити перед комуністами в Україні після їх чергового з'їзду.

Справа полягає в тому, що в час національного відродження, коли на повний голос лунали неспростовні звинувачення

комуністів за геноцид проти українського народу, комуністи відхрешувалися від причетности до тих злочинів наголошуючи, що вони нова партія, зареєстрована у 1993 році, яка з колишньою КПРС не має нічого спільного, отже, і не відповідає за її злочини. Це була дволика позиція. Коли треба було відхрещуватися від відповідальности за злочини, то комуністи говорили, що вони нова партія і свої з'їзди нумерували від 1993 року. Але коли треба було набирати прихильників на вибори, то наголошували, що вони є наслідниками КПРС і відповідно нумерували свої з'їзди.

Останнім часом, коли антиукраїнська влада на всі лади проголошує ностальгію за тоталітарним минулим і заграває з комуністами, останні скинули маску і тепер відкрито проголошують себе наслідниками КПРС. І свій черговий з'їзд вони вже не проголосили IX–від 1993 року, а XXVII–від початку заснування компартії.

Але справа не в нумерації, а у змістові цього з'їзду. Знову на весь голос залунали заклики до відродження СССР, влади рад або щонайменше союзу Росії, України та Білорусі.

Найбільш бажаним гостем на з'їзді був голова російських комуністів Г. Зюґанов. Він традиційно критикував капіталістів та імперіялістів і закликав до єдности комуністів. Між іншим, він стверджив, що „Київ був европейською столицею ще коли Колумб не відкрив Америки, Париж був тоді провінційним містом, а Берліна не існувало". А де ж в той час була Москва?– Зюґанов не сказав. А жаль.

На з'їзді стало очевидним, що на президентських виборах 2004 року КПУ висуне свого кандидата. Отже, усі розмови про опозицію, як союз „Нашої України", блоку Ю. Тимошенко, соцпартії і КПУ були, як і очікувалося, безпідставними. Більшість патріотів схвалює таке рішення КПУ, справедливо вважаючи союз з комуністами аморальним. Адже це не українські комуністи, а вірні васали Москви, які допомагають „старшому братові" руйнувати нашу державу.

З'їзд привітав лідер СПУ О. Мороз. Він закликав комуністів створити разом з соціялістами єдиний блок на виборах до ВР у 2006 році. Цей блок стане переможцем виборів і буде керувати державою. Прикро, що О. Мороз, хоч і входить в опозицію, ніяк не позбудеться свого посткомуністичного менталітету і дальше тримає „Леніна у серці". Такий партнер опозиції може зрадити її в довільний час в залежності від ситуації, яка складеться.

Львів, червень 2003.

Ярослав СТЕХ

РОЗДУМИ НА ТЛІ КНИЖОК ДОКТОРА ВАСИЛЯ ВЕРИГИ

„Кожен народ, що змагає до вільного самостійного життя у своїй власній державі, має протягом своєї історії багато світлих моментів, багато жертвенних чинів, які присвічують його боротьбі. Не бракує і в нашій історії моментів, що на завжди вкарбувалися в серце кожного українця, що стоять перед нами як дороговказ до здійснення мрій великого п'ятдесятмільйонного народу".

Василь Верига

Надзвичайно глибоко запала в серце і вкарбувалася у душу д-ра Василя Вериги історія визвольних змагань українського народу і він як чудовий її знавець з немалою ерудицією передає її у своїх творах. Мені приємно нагадати, що він у своє 80-річчя народин, яке виповнилося в минулому році, подарував читачам ще дві нові книги.

Василь Верига прийшов на світ у мальовничому селі Колодрібка, що на Тернопільщині. Він усе своє життя присвятив найдостойнішій меті–з початку відстоював права і правду українського народу із зброєю в руках, а згодом зброю поміняв на перо, його перо–це захисна зброя української правди.

У своїх творах він формує думки своїх численних читачів, настроюючи їх на правдивий шлях розуміння історичних подій і процесів, у яких довелося жити нашому народові. Творча праця В. Вериги цінна тим, що автор вкладає в неї свій розум, серце і свою душу. Говорити про В. Веригу–це означає говорити про історію визвольних змагань, пізнавати минуле і розуміти сьогодення. Слушно і справедливо Григорій Сковорода писав: „...наступний весело освітлений день–плід учорашнього".

Численні статті Василя Вериги розкривають не лише позитиви, але і пануючу злобу сучасного дня. Він гостро полемізує з противниками української національної ідеї, а навіть з владними структурами, які нерідко є джерелом українофобства. Він виводить думку, що не можна покладати надій на сучасних можновладців, яких ментальність оформлена і виростала на антиукраїнському ґрунті та ідеології, для них основне вдержатися при владі і при тому навіть незаконним шляхом нагромадити собі особисто велике майно.

Статті В. Вериги відображують життя таким, яким воно є насправді у складні і нелегкі часи відродження української держави. Він не корився перед численними нагінками НКВД, які не тільки звинувачували Дивізію „Галичина", але очорнювали його особисте ім'я.

На велику увагу заслуговують його монографічні праці з історії визвольних змагань українського народу, суспільно-політичні і культурно-освітні проблеми України XIX-XX ст.ст., численні розвідки, есе. І звідкіля у д-ра Василя Вериги той час береться? В СКУ займав пости заступника президента, генерального секретаря, очолював провідні комісії, брав участь у житті УНО та є активним діячем комбатантських організацій, його зустрічаємо на громадських імпрезах, він подорожує по Україні, пише знамениті репортажі. Він як колишній учасник визвольних змагань в Дивізії „Галичина" перейшов тяжкими дорогами кривавої війни, через неймовірні випробування, табір полонених. В. Верига у своїх працях переживає їх вдруге і передає своїм співвітчизникам. Але найголовніше–він ніколи не втрачає оптимізму, тієї високої національної гідности, а відстоює право нашого народу жити вільним життям у своїй суверенній державі. У його творчості відтворена та атмосфера і та самопосвята українських патріотів, які включалися в боротьбу проти чуми російської окупації в Україні. І не боялися навіть найбільшої жертви для досягнення перемоги. Цю атмосферу автор підсилює фактами з часів польської і російсько-більшовицької окупації.

Оце перед мною лежить книга В. Вериги „Слідами Батьків", старанно видана у Львові (2002) Братством колишніх вояків 1-ої УД УНА, в твердій обкладинці і нараховує 246 сторінок. Це нарис історії 30-го полку Дивізії „Галичина"–1-ої Дивізії Української Національної Армії. В ній поміщено ряд карт, світлин, серед яких: підполковник Борис Барвінський, майори: Євген Побігущий і Степан Котиль, чотирнадцять поручників та інші офіцери Дивізії. Ця книга змушує думати, вона є краплинами, з яких твориться ріка національної свідомости. Автор з новим науковим підходом перераховує факти і події, які розміщені у 20-х розділах книги. В передньому слові до книжки Ф. Стеблій пише: „В новій історико-мемуарній книзі В. Вериги описано воєнну драму 30-го полку Дивізії „Галичина"–першої дивізії УНА, активну громадсько-політичну діяльність її ветеранів в еміграції".

Варто зауважити, що В. Верига у свому доробку має більше цінних праць з визвольних змагань, що є у бібліографічному списку цієї книги. Ці книги мають особливу значимість з огляду на 60-річчя створення Дивізії „Галичина". Варто підкреслити, що вона не бу-

ла дивізією СС у точному значенні цього слова, а дивізією у підпорядкуванні військам СС. Начальник відділу бойових операцій у штабі Дивізії Вольф-Дітріх Ґайке у своїй книзі писав: „Українські вояки взяли в руки меч з доброю вірою і без ганьби боролися за шляхетну ідею свободи і незалежности". В трагічну ситуацію, в якій знайшовся український народ в першій половині XX ст., можна тільки співставляти з етноцидом і геноцидом. І коли творилася Дивізія, годі собі уявити інакше, щоб з цієї тодішньої можливости не скористати.

Вже в сердній школі В. Верига писав свої перші, молодечі праці. А у 1946 р. у таборовому часописі „Батьківщина" (Ріміні) були поміщені його історично-мемуарні дописи про життя українських вояків-скитальців в Італії. А від 50-х рр. науковець систематично друкує аналітичні статті про життя української еміграції, наукову діяльність, особливо НТШ, якого є дійсним членом, історичні розвідки, які розкинуті у багатьох різних часописах в діяспорі і Україні. До значного осягу слід зарахувати двотомник „Василь Верига. Слово і чин. Вибрані статті, доповіді, розвідки, життєписи. 1946-1988", який видано при допомозі Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Це своєрідна енциклопедія життя української діяспори. Другою книгою автора є збірник „За межами Батьківщини" (Львів, 2002). Збірник, який нараховує 363 сторінки, 46 різних тем, умовно об'єднані у 8-ми розділах, –це живий пульс історії України. Автор подає дуже коротко свої інформації. Із наукових досягнень цю книгу годиться рекомендувати педагогам, студентам та всім іншим, які цікавляться історією XX століття. Суть і рівень книги доступний також і для широкої авдиторії читачів.

На окрему увагу заслуговують його найрізноманітніші за тематикою статті, серед яких передове місце займає тематика пов'язана з Дивізією „Галичина", з тих статей читач довідується про значення у визвольних змаганнях цієї військової частини. Крім того цікаві статті про працю СКУ, УНО та навіть обширні некрологи визначних людей тощо.

Василь Верига увійшов до історії України, як один з числа тих, які весь свій час і труд присвячують розкриттю історичної правди, відкриваючи перед своїми земляками денне світло подій і визначних постатей з минулого і сучасного життя народу. Таким чином, творчість і наукові досліди Василя Вериги можемо вважати своєрідним джерелом національного духа, без якого життя народу було б, як без одежі. Ця істина є настільки правдивою, наскільки правдивою є твердження: „пізнайте правду, а правда нас визволить".

Василь ВЕРИГА

УКРАЇНСЬКА ФЛЬОТА СЬОГОДНІ

В другій половині місяця квітня ц. р. президент України відвідав Крим і там йому приготовили відповідний маршрут, куди його повести та що йому показати. Але президент, знаючи старі московські способи творити відомі „потьомкінські села", тобто показувати спеціяльно прикрашені, ба навіть збудовані об'єкти вздовж маршруту, щоб закрити дійсний стан даного об'єкту, змінив маршрут. Як Верховний головнокомандувач Збройних Сил України, він відвідав чотири військові частини, судно „Новий Буг", а також особисто оглянув об'єкти Балаклавської бухти, серед яких знаходиться і завод для ремонту підводних човнів та два військових містечка у Севастополі.

Побачивши дійсний стан, президент Кучма побачив, що велика частина державного майна на згаданих об'єктах розграбована, а люди знаходяться у жахливих умовах. Внаслідок того він звільнив головнокомандувача Військово-Морських Сил України адмірала Михайла Єжеля. Адмірал Єжель 1952 р. народження, у 1996-2002 рр. був заступником Міністра оборони України, командувач Військово-Морськими Силами України, а від серпня 2001 р. був Головнокомандувачем Військово-Морських Сил. Сталося це в навечір'я приїзду президента Російської Федерації Владіміра Путіна.

Згідно з заявою часопису „Дзвін Севастополя", що його видає місцеве Українське Товариство „Просвіта", Кучма звільнив адмірала Єжеля під тиском головнокомандувача російською фльотою у Криму віце-адмірала Владіміра Масоріна, з яким він мав постійно якісь суперечки, обороняючи українські інтереси.

Непорозуміння між обома фльотами мають уже свою історію, бо командування Російської Чорноморської Фльоти намагається перехопити контролю судноплавства в затоках та в портах Криму. Але згідно з іншими інформаціями, непорозуміння поміж обидвома головнокомандувачами скріпилося російською вимогою, щоб пресовий орган „Український флот" не критикував російську присутність на Криму. Віце-адмірал Масорін написав листа адміралові Єжелю з вимогою, щоб він не дозволяв друкувати статті, які не скріплюють приязні і доброго сусідства двох фльот, російської та української.

Мабуть, оливи до вогню додав привіт Єжеля–Масоріну. Готую-

чись до травневого свята „День перемоги", адмірал Єжель написав його українською мовою, а також вимагав, щоб його підвладні комунікувалися українською мовою. Це, як також пам'ятник Т. Шевченкові та переназву площі 50-ліття Перемоги–назвати–площею Гетьмана Сагайдачного. Виглядає, що це все було більше, чим москалі Севастополя могли сприйняти й удалися до самого Президента України. Остаточно президент Кучма звільнив адмірала Єжеля і доручив Генеральній Прокуратурі і Раді Національної Безпеки й Оборони України перевірити факти цільового використання державних коштів, військового майна, нерухомостей та земельних ділянок, відведених для потреб Військово-Морських Сил, що дислокуються на території Криму.

Не зважаючи, що це досить незвичайна подія, вона в Україні пройшла непомітно, без коментарів, що викликає здивування. Фактично, цю подію залишили поза увагою засоби масової інформації, тим більше, що все це відбувалося напередодні Великодніх свят, а зокрема т. зв. „дня перемоги", коли звичайно відбуваються різні нагородження, а у фльоті саме в той день готувалися до паради. Само свято перемоги 9 травня було вже чисто російським святом. Всю команду українським морським частинам передавалося російською мовою, російський віце-адмірал відкрив параду, очевидно, російською мовою, а ввечорі відбувся бенкет, який розпочався піснею „Севастополь–місто російського моряка".

Офіційно заявлено, що Президента не задовільнив стан справ у фльоті, а точніше її повна небоєздатність. Перед таким станом остерігав Президента віце-адмірал Б. Кожин, який ще в 1996 р. писав, що „антидержавні, антиукраїнські сили роблять усе, щоб знищити боєздатність Збройних Сил України і застосовують для осягнення цієї мети різні важелі". Деякі старшини завважили цю безгосподарність ще в 1998 році й інформували про те народних депутатів, щоб вони піднесли це питання у Верховній Раді. В дійсності фльота уже давно перестала бути боєздатною або, краще сказати, фльота як така перестала взагалі існувати. Дивує тільки те, чому цей стан завважили щойно тепер.

Згідо з отриманими інформаціями, адмірал Єжель намагався будувати фльоту, але робив це дуже невпевнено. В нього не вистало рішучости звільнити фльоту від московського бруду. В дійсності фльота існувала тільки на папері, годуючи лише високих чиновників, яких за роки в українській фльоті стало значно більше, чим у цілій Чорноморській Фльоті Совєтського Союзу. Наприклад: так звана бриґада підводних човнів, на чолі зі своїм командиром, шта-

бом, вузлом зв'язку, оперативним відділом, береговими спорудами, казармами, величезною інфраструктурою знаходиться в Криму, але відповідне управління у Генеральному Штабі в Києві. На фінансування цієї структури реґулярно виділяються величезні гроші. Внаслідок того у бриґаді пишеться велика кількість звітів про бойові можливості підводних човнів для бойового забезпечення фльоти. Але насправді нічого із цього не існує. У цій бриґаді є лише один старий підводний човен, який від 1995 року стоїть у бухті Балаклави. І у фльоті про це усі чудово знають. Також усі знають, що цей човен був переданий при розподілі совєтської фльоти вже небоєздатним, бо його москалі передали без головної частини акумуляторної батерії, яку вкрали, бо всередині цієї батерії було срібло. Але в документації було вказано, що все є в комплекті. На жаль, наші адмірали чомусь цього не завважили. Ще гірше те, що те майно, яке вдалося зберегти після розвалу СССР та відбити від Москви–розікрали та розпродали ті самі „москалі" вже в українській фльоті. Саме тому українська фльота і є посміховищем в очах професіоналів.

Тут варто навести деякі дані про українізацію фльоти в період української революції 1917 року. 29 квітня 1918 р. у Севастополі удалося українізувати 7 лінкорів, 3 крейсери, 9 есмінців, 6 міноносців та 14 підводних човнів. Зверніть увагу: 14 підводних човнів проти одного в 1993 році?! Мало того, законом Директорії УНР від 25 січня 1919 р. наказ 57/28 Морському відомству було виділено кошти на добудову ще 8 великих підводних човнів. А що ми маємо сьогодні?

Де сьогодні перші українські офіцери? Хто сьогодні може згадати капітана II ранґу Картушенка, що перший підняв на своєму кораблі український прапор, коли про це не наважувались ще говорити у Верховній Раді України. Його вже немає, як і немає його корабля, який був списаний у металобрухт. Цей корабель можна було залишити як історичну реліквію і зробити в його корпусі музей фльоти України. Але про це ніхто не хотів слухати. Так само і Карпушенкові не знайшлося місця в українській фльоті.

Із загальної ситуації в українській фльоті виглядає, що там дійсно не все в порядку. І це вже не можливо приховати, і тому президент Кучма доручив перевірити всі обвинувачення адмірала Єжеля протягом місяця і подати конкретні пропозиції як покарати винних, і як поліпшити ситуацію у військовій сфері. Судячи із заяви прес-секретаря Кучми, у фльоті відбудеться ретельна перевірка і, мабуть, будуть порушені і карні справи і проти інших посадових

осіб. 21 травня адмірала М. Єжела поліція арештувала, оскаржуючи його за надужиття влади, нелеґальну передачу військової власности і за продажність, тобто корупцію. Згаданий уже В. Притула уважає, що якщо б адмірала Єжеля засудили за нелеґальну продаж державної землі, то кожний військовий начальник у кожній військовій окрузі України міг би бути засуджений за такий самий прогріх. У дійсності головною причиною клопотів адмірала Єжеля,– каже він,–є політична атмосфера Севастополя та взаємовідносини між Києвом і Москвою.

Сам адмірал Єжель, як це стверджують деякі українські офіцери, людина не погана і українець він добрий, але в тому є безперечно і його вина, бо він повинен був вести рішучу боротьбу за фльоту, а не прислуховуватися до антиукраїнських сил, які зібралися довкола нього.

22 травня президент Кучма назначив головнокомандувачем української фльоти віце-адмірала Ігоря Князя, уродженця Криму, який був одним із перших високих морських старшин, що перейшов з російської фьоти до української, як тільки вона була створена в 1992 р. Це, безперечно, може бути доказом, що він українець не тільки з уродження, але таки із переконання.

Події в Севастополі знайшли свій відгук у Києві, й Міністер оборони генерал Володимир Шкідченко вніс свою резиґнацію і на його місце президент Кучма назначив генерала Євгена Марчука, 1941 р. народження. Марчук відома вже постать в Україні, він від листопада 1991 р. по липень 1994 р. був головою Служби Безпеки України, а від червня 1995 р. по 27 травня 1996 р. був прем'єром України. В президентських виборах 1999 р. Є. Марчук кандидував на президента України. У цьому випадку позитивним є те, що і новий головнокомандувач фльотою України віце-адмірал Ігор Князь як і новий Міністер оборони не „імпортовані" з Росії, але українці за походженням й уродженці України.

Ділимося сумною вісткою, що 6 липня 2003 року
в Аделаїді (Австралія) відійшов у вічність на 80-му році життя
СТЕФАН ТРУШКЕВИЧ
голова Крайової Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА
(Про його життя читайте в наступному числі журналу).
Ґлибоке співчуття Його сім'ї та побратимам висловлюють

Головна Управа Братства
Редакція та адміністрація „Вістей комбатанта"

ЄВГЕН МАРЧУК–НОВИЙ МІНІСТЕР ОБОРОНИ УКРАЇНИ

27 червня Президент України Леонід Кучма своїм Указом призначив міністром оборони України секретаря Ради національної безпеки й оборони України Євгена Марчука.

Попередник Євгена Марчука, генерал армії Володимир Шкідченко, зрезиґнував 20 червня під час наради про відвідування Президентом Леонідом Кучмою частин і підрозділів Збройних сил України у Криму. На нараді, у якій брали участь прем'єр-міністер Віктор Янукович та керівники силових відомств і Ради національної безпеки й оборони, Президент висловив невдоволення темпами реформування української армії та відсутністю чіткої програми військової реформи.

(Про інший бік відвідин читай у репортажі „Відзначення 60-річчя Дивізії „Ґаличина" в Мюнхені, ст. 19).

Євген Марчук був державним міністром з питань оборони, національної безпеки та надзвичайних ситуацій в Україні в 1991, до 1994 року–глава Служби безпеки (СБУ). Ґенерал армії. У 1994 його призначено віце-прем'єр-міністром. У 1995–в. о. прем'єра, перший віце-прем'єр. Від 1995 до 1996–глава українського уряду. Депутат Верховної Ради 2-го і 3-го скликань: він працював членом комітету з питань оборони та державної безпеки, очолював комітет із питань соціяльної політики та праці.

Кандидував на президента на виборах України 1999. Був секретарем Ради національної безпеки і оборони, що є одна з дуже впливових позицій.

Дехто вважає призначення Євгена Марчука міністром оборони „почесною відставкою". „Це почесна відставка його з посади, що має відношення до політики і звільнення місця для іншого претендента"–каже соціяліст О. Мороз.

Є. Марчук був поранений в автомобільній аварії, про що ходили різні чутки, як звичайно, коли в таку ситуацію попадає високопосадова особа.

Завдання нового міністра оборони, як і його попередників, тобто: „скорочення чисельности ЗСУ й підвищення їхньої боєздатности та приведення їх у відповідність до европейських стандартів", що вимагає Президент, в першу міру, залежатиме від призначення

відповідних коштів у державному бюджеті. Навіть закордонні експерти вважають, що хронічний брак фінансування є головною перешкодою на шляху реформування Збройних Сил України. Наприклад, Польща виділяє на підтримку свого 214-тисячного війська у ВІСІМ РАЗІВ БІЛЬШЕ, ніж Україна, Збройні сили якої більші за польські.

Аж напрошується прокоментувати ситуацію: як би на посту Міністра оборони був залишений ген. К. Морозов і як би влада в Україні не була дозволила прем'єр-міністру Лазаренкові вислати за кордон понад мільярд ам. долярів, а згодом дозволити йому й його сім'ї вилетітити з десятком закордонних пашпортів інших держав в кишені до США (він не єдиний!), то сьогодні Збройні сили України були б найкращі в Европі.

У 1997 році Є. Марчук відвідав Канаду й у Торонті знайшов час на зустріч з дивізійниками. (Див. „ВК", ч. 3, 1997, ст. 108-109). Він представив проблеми в Україні реалістично, а у справі визнання вояків УПА і УНА воюючими учасниками за незалежність України він радив: „ Не залишати справи на призволяще, а пропаґувати її серед суспільства України. Ніхто за нас того не зробить, ані само воно не здійсниться".

Подав Р. К.

Петро ГРИЦАК

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ НА ВІЙНУ ТА НА ПОЛІТИЧНУ РІВНОВАГУ СИЛ

Не є загально відомим, що часом відносно малі зміни в існуючій технології доводять до ситуацій, які радикально змінять існуючу рівновагу сил. Наприклад, напади кельтів на Рим у IV столітті перед Христом можна пояснити як натиск озброєних у кращу (залізну) зброю кельтів проти римлян, що ще тоді користувалися головно бронзою. Успіхи норманів у періоді між IX та X століттям можна пояснити перевагою кращої сталевої зброї (яку було відносно легко продукувати у Скандинавії) над зброєю інших народів Европи.

Цікаво тут поглянути дещо дальше взад, до часів першої „універсальної" імперії в районі Середземного моря. Тут перси, при помочі перший раз на більшу скалю уживаної кінноти, створили першу в тій околиці великопростірну імперію, яка спинилася щойно перед своїми природними границями. Одначе та кіннота їхала на конях без стремен, що робило її значно менше успішною, як пізні-

ші армії кочовиків, які уживали стремена (менше-більше від часу, коли почалася так звана „мандрівка народів").

Після перших вирішальних боїв із грецькою тяжко озброєною та здисциплінованою піхотою, показалося, що греки були для персів більше, як рівнорядним противником. Перська імперія вкінці зникає, розбита греками та македонцями, під проводом Олександра Македонського.

З малими змінами, Рим перебирає вперше застосовану на більшу скалю греками військову систему здисциплінованої опанциреної піхоти. Цікаво, що в тих ситуаціях, де римляни програвали поодинокі битви, сталося це де противник уживав боєвих слонів (передтеча танків) та кавалерії під проводом Ганнібаля. Знову ж, під Замою, де Ганнібаль був остаточно розбитий, сталося це в великій мірі тому, що слони „збунтувалися" та здезорганізували власні лави.

Довгі століття римська система не має собі рівної, аж пізніше, в IV столітті, римське військо показується вже дещо менше боєздатним супроти партів, які вживали змасованої кавалерії, що вже уживали стремена.

Стремена (здається, винайдені кочовиками на північно-західному пограниччі Індії) показалися у ділянці військової технології дуже важливим фактором. Початково давали вони опертя тільки для великих пальців ніг, але навіть та, здавалось би, мала додаткова підпора робила кіннотників багато більше поворотними; вони могли краще вживати свою січну зброю, а піхотинцям було трудно їх стягнути з коня підчас битви. Згодом стремена прибрали їх теперішню форму, яка дає опертя для цілої ноги.

В Европі, при кінці IV століття, прийшли перші серйозні невдачі римської піхоти проти ґотської кінноти, в великій мірі із-за стремен. Згодом римське військо показалося цілком незадовільним супроти нової тактики варварської кавалерії. Це означало кінець римської імперії та початок мандрівок народів. При дальшому поступі техніки озброєння, масові кавалерійські армії та з ними получені відносно великопростірні нові держави в Европі поволі починають бути витискані озброєними лицарями, що боряться індивідуально на конях. Впарі з тим іде велике роздріблення політичної влади у февдальній системі, яка може одинока виставити великі кількості відповідно споряджених лицарів.

Але й на сильно опанцирених лицарів приходить свій час. Швайцарські списоносці з довгими ратищами та галябардисти винаходять у XIV столітті нову тактику, яка назавжди зберегла для Швайцарії незалежність та спричинилася до цілковитого занику Бурґун-

дії, що ще в XV столітті була европейською потугою. Це була перша поразка тяжкоозброєної кінноти. Незабаром винахід пальної зброї та розвиток артилерії збільшать значення піхоти й витиснуть кавалерію як рішаючий чинник на полі бою.

Завоювання турків у Европі в XIV-XV століттях можна пояснити саме перевагою добре зорганізованої піхоти в боротьбі з кінним лицарством, а добре розвинена артилерія помогла без більшого труду здобути Константинопіль. Між іншим, 700 років перед тим греки потрапили оборонити Константинопіль перед атакуючими від моря арабами при помочі так званого „грецького вогню", який мав був винайти сирієць Калінікос. Грецький вогонь став грекам також у пригоді в боях із предками теперішніх українців. Таємниця секретного грецького вогню пропала з загибіллю Візантії.

Тимчасова перевага піхоти, озброєної ручною пальною зброєю, (при сприятливих обставинах, розуміється) була також причиною сильного зросту значіння козаків із початком XVII століття. Козацькі війни не принесли Україні, одначе, довготривалої незалежности, бо, з одної сторони, перевага кавалерії в чистому полі все ще була дуже значна (звідси потреба татарів як союзника), з другої–розвинулися нові форми зорганізованої піхоти, якій допомагала дуже мобільна легка артилерія.

Ті нові форми організації збройних сил, продукт 30-літньої війни, спричинилися сильно до програної битви українців під Берестечком. Тому, що козаки самі відливали власні гармати та продукували власну амуніцію, вони продовжили ще боротьбу за незалежність на 30 років, а це довело до так званої „руїни".

Ця нова армія, вперше, здається, зорганізована шведами, а наслідувана австрійцями та прусаками, відзначалася піхотою із рушницями та багнетами, які могли виконувати скомпліковані маневри на полі бою та стріляти сальвами. Потреба скорого стріляння вимагала великої вправи, звідси конечність „муштри". Артилерія стала дуже рухливою зброєю. Все це вимагає добре вишколених, професійних вояків, які бояться своїх безпосередніх зверхників більше, як самого ворога.

Із тим получена є доба самовистарчальних середньовеликих держав, із абсолютними монархіями в типічних випадках. Саме військо складається в великій мірі з викидьків суспільства та змушених до служби чужинців та злочинців. Тому військова тактика розбудована сильно в напрямі втримання дисципліни та внеможливлення дезертирства. Тому того роду армію було трудно втримати

тодішній українській державі–гетьманщині. Це пояснює, між іншим, чому у шведсько-російській війні Україна не відігравала більше такої ролі, як це мало місце за Хмельниччини 60 років перед тим.

Приходить французька революція, а з нею принцип загальної військової служби. Це вперше великі маси ентузіястично настроєного війська, не дуже добре вишколеного, але відносно добре озброєного, показується для існуючих „традиційних" армій дуже серйозним противником. Ця перевага ще краще проявилася за Наполеона, мистця в маневруванні великими масами війська, які були вживані звичайно (по перший раз, здається) як гарматне м'ясо, без огляду на втрати. Концепція „гарматного м'яса" ось так, видається, нерозлучно пов'язана із принципом загального військового обов'язку.

Не диво також, що перші (наразі майже непомітні) невдачі французьких республіканських, а опісля наполеонських військ мали місце при зударах із конвенціональними, але безоглядно уживаними арміями. Були це російські війська, які мали першу сутичку з французами під Суворовим. Вплив технології на французькі республіканські та на наполеонські війська був також великий. Хоч з того часу не зареєстровано жодного вирішального військового винаходу, війська можна було озброїти тільки завдяки продукції зброї та амуніції на більшу скалю, як також умундирування, прохарчування та втримання доброго стану здоров'я. І сітка доріг уможливлює велику рухливість великих мас війська.

В XIX столітті американська громадянська війна показала, як буде виглядати майбутня війна, а це–бездимний порох, масова продукція швидкострільних рушниць, кулеметів та гармат із гідравлічними амортизаторами. Подібно, як у XV столітті, оборона переходово перемагає офензивні засоби боротьби. Війна (так, як перша світова) стає статичною, остаточно перемагає та країна, яка має більші багатства та може довше витримати. У зв'язку з тимчасовою перевагою оборони й створенням відповідної політичної кон'юктури, постає ряд нових малих держав.

На жаль, між новими державами нема України, хоч вона мала відносно великий військовий потенціял. Українська визвольна боротьба не кінчається успіхом, хоч у той час оборона мала далі перевагу. Сталося так тому, що не можна було наладнати нормального постачання війська боєвими припасами та амуніцією через відсутність відповідного промислу на землях під контролею української влади, та неможливістю налагодити довіз потрібних для ведення війни продуктів через ворожу блокаду. Спеціяльно, в Галичині

відступ зі Львова (як, здається, мілітарно передчасний), без евакуації великого нагромадження у Львові військових матеріялів мав рішальний вплив на дальший перебіг українських визвольних змагань.

Розвиток технології, полученої з конструкцією та продукцією автомобілів і літаків уможливили дуже мобільну, другу світову війну. Великий індустріяльний потенціял, потрібний для масової продукції техніки для модерної армії, довів до короткотривалої великопростірної імперії німецького III-го Райху.

Як кульмінаційна точка розвитку військової технології, приходить атомова бомба. Здається, що війна стає абсурдом. Тож існуючі політичні несправедливості, виглядає, де факто, не можливо усунути збройною боротьбою, тому вони є постійними, або принаймні „ґарантованими" на довший час.

Все ж таки, відносно скоро, приходять нові війни: перше корейська, згодом в'єтнамська. Показується відразу, що на територіях, обнятих тими війнами, нема великих цілей, придатних для атомової бомби. Що більше, існуючі цілі замалі, навіть для більших з'єднань звичайних бомбардувальників. Особливо там, де існують відповідні теренові умовини (гори, великі ліси), війна набирає партизанського характеру. Навіть великі держави мусять з партизанами боротися по-партизанському. Партизанська боротьба є сильно підкріплена такою модерною зброєю, як: скорострільні пістолі, легкі кулемети, ґранатомети, „базуки" та реактивні гармати. Оце вперше партизани не є безборонними перед танками. Хоча літаки та гелікоптери наносять їм дошкульні втрати, вони не піддаються; такі дії не є цілком рішальними.

Розуміється, така боротьба не можлива без відповідного постачання країнами прихильними партизанам, які самі безпосередньо не заанґажовані в боротьбі. Як довго постачання для партизан не перерване, перемога над ними на полі бою дуже проблематична.

В теперішній час офензивні засоби боротьби мають перевагу над обороною, коли йдеться про мобільні, а не статичні методи боротьби. Це дає підстави сподіватися дальшої консолідації у зрості великопростірних держав. Партизанська боротьба одначе показує, що у сприятливих умовах розпад існуючих політичних одиниць є можливий. Це мало б було дати велику надію народам недержавним, в першу чергу українцям. Недавні події в СРСР показали, що комбінація невдалого військового „путчу" з політичною й економічною кризами, може відносно легко зліквідувати й надпотугу!

Війна в Іраку закінчилася, як офіціяльно проголосив президент

Буш II. Але, збройний опір до окупаційних військ дальше триває. Нема там лісів, але зате є великі гори та міста, де потенціяльні партизани (як в окупованій Палестині) знаходять пристановище, моральну підтримку та потрібну зброю. Чи ситуація, яка панувала у В'єтнамі, може повторитися? Події в Палестині та в Ізраїлі показують, що є тяжко встановити мир там, де підпільники мають озброєння, підтримку населення та, можемо певно сказати, своїх симпатиків із інших арабських і мусульманських країв.

Імперіяльна політика Америки є базована (сьогодні) на переконаннях певної впливової групи „яструбів", яка тепер собі шукає одверто нових противників, про яких думає, що буде доцільно й відносно легко їх розбити. Це є Сирія, Іран, Північна Корея і т. д.* Це–одначе може також довести до „в'єтнамізації" Близького Сходу й Середньої Азії, як довело вже тепер до нестабільної ситуації в Афганістані через „закон непередбачених наслідків". Може також здемобілізувати публічну опінію в Америці, як це було тому 30 літ відносно В'єтнаму. Подібно, як це вже було із високопрофесіональними арміями у XVIII століттю, „яструби" думають далі реформувати армію, яка в певних умовинах може перетворитися в армію наємників, що сліпо виконуватиме накази своїх провідників-працедавців. Спеціяльно „яструби" стараються встановити власну розвідку, яка би заздалегідь потверджувала коректність їхніх односторонніх дій, включно з можливостями превентивної війни. Бо розходиться про винайдення цілей, які би такі односторонні воєнні дії леґітимізували та здобували для „яструбів" корисну публічну опінію в Америці. Також розходиться про прихильність серед евентуальних членів необхідної для таких плянів коаліції для зовнішньої військової допомоги.

Є багато говорення про будову нової демократії в Іраку, де тепер діють навіть певні контингенти із Східної Европи, наприклад, Польща й Україна.

Щодо України. Щастя, що вона одержала свою незалежність без громадянської війни чи кровавої партизанки, у стилі УПА, через добровільне розв'язання СРСР. Висліди війни є дуже тяжко передбачити. У 1914 р. кайзер Вільгельм обіцяв своїм воякам, що для них війна скінчиться за три місяці. Тимчасом, це сталося аж за більше, як чотири роки, а сам кайзер пішов на вигнання, спричинене законом „непередбачених наслідків", про який в Америці на сторінках популярної преси писалося ще тому рік так багато.

"AXIS OF EVIL", PRES. G. W. BUSH, JAN 22, 2001

ГЛОБАЛЬНА ПРОТИРАКЕТНА ОБОРОНА

Президент США Джордж Буш забрав слово „національна" з назви Національна система протиракетної оборони (National Missile Defense), наголосивши, що система ПРО буде не тільки національною, а й міжнародною, „яка забезпечить захист не тільки Сполученим Штатам і американським військам на заморських територіях, але також і союзникам".

Не минуло і року відколи Джордж Буш вийшов з Договору про ПРО, як країни світу почали ставати в чергу, щоб потрапити під нову американську „протиракетну парасольку". Лопнули як мильна булька страшні застереження з приводу „суперечливої системи", яка призведе до „небезпечної гонки озброєнь".

Польща теж заявила, що її державна оборонна компанія має намір співпрацювати з американською компанією "Boeing" в дослідженні можливої архітектури реґіональної системи ПРО. Компанія "Boeing" працює над аналогічними програмами спільно з італійськими і британськими компаніями. Також Данія і Ґренландія принципово погодились дозволити Сполученим Штатам модернізувати радіолокаційну станцію раннього спостереження за балістичними ракетами, які стартують на Близькому Сході.

НАТО навіть має обмежену програму протиракетної оборони, розроблену спільно зі своїм супротивником часів „холодної війни"–Росією. Свого часу, питання про ПРО вважалося „одним з найбільш суперечливих і потенційно роз'єднуючих", заявив нещодавно секретар НАТО Джордж Робертсон. Тема ПРО була обговорена під час зустрічі Джорджа Буша і Володимира Путіна в Санкт-Петербурзі. Сполучені Штати особливо зацікавлені тим, щоб якнайбільше дізнатися про російську програму розробки протиракетних двигунів.

Що стосується решти країн світу, то Туреччина й Індія хочуть придбати американо-ізраїльський протиракетний комплекс "Arrow". Тайвань веде переговори про закупівлю зенітних комплексів "Patriot" найновішої модифікації PAC-3. Цей зенітний ракетний комплекс володіє обмеженими можливостями боротьби з балістичними ракетами. Австралійський міністер оборони Роберт Гіл наголосив, що його країна, як і раніше, зацікавлена в системах протиракетної оборони.

До війни в Іраку навіть французи цікавилися можливістю взяти участь в протиракетному бізнесі, що нині буде *un peu difficile* (дещо важко). Тим часом Канада, найближчий сусід США, залишається в невизначеності, чи варто їй приєднуватися до програми ПРО. Ма-

буть, Сполученим Штатам також варто зробити виняток і дозволити законотворцям в Оттаві самим себе захищати.

Японія, яку налякала ракетна загроза з боку Північної Кореї, починає приймати міри з невластивою для японців швидкістю. Вона дуже хоче прискорити нинішню спільну американсько-японську програму.

Система ПРО з глобальними можливостями важлива тим, що вона випереджає майбутніх терористів і їм не вдасться шантажувати США і їх союзників; вона скріпить також вплив США у світі.

Розуміння того, що Сполучені Штати готові захистити від ракетної атаки інші країни–а також віддати їх компаніям частину протиракетного бізнесу–лише робить ці країни схильними до того, щоб стати на бік США в інших важливих питаннях.

Проведення в життя глобальної системи ПРО буде нелегко. США розробляють нові технології, але їм доведеться прискорити процеси, щоб відвернути назріваючу загрозу, особливо в космосі. Далі, в якому обсязі, наприклад, США мають намір ділитися технологіями з Росією, чиї військовики працюють над нанесенням ударів по території США? Якою буде реакція Пакистану, якщо США продадуть комплекс "Arrow" Індії.

Але це все деталі політики. Найголовніше полягає в тому, що протиракетна оборона стає глобальною реалією, і з її розгортанням світ стає небезпечнішим.

(Валл-стріт джорнал)

УКРАЇНА В СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ СИЛАХ У ІРАКУ

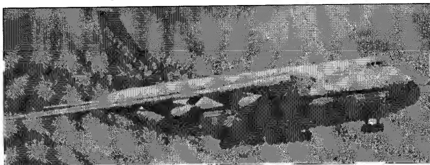
Український контингент бере участь у складі багатонаціональної дивізії під керівництвом Польщі. Україна виставила 1800 військовиків у складі 5-ої окремої механізованої бриґади. Функції миротворчі і гуманітарні: забезпечення територіяльної цілісности країни, охорона органів місцевої влади, життєво важливих об'єктів і об'єктів нафтової промисловости, а також сприяння створенню органів місцевого самоврядування. Крім того вони можуть узяти участь у вирішенні різних конфліктів: змусити конфліктуючі сторони такі випадки кровопролиття припинити і розвести їх. За це рішення проголосувало 273 депутати, проти було 103.

Згідно із законодавством, фінансування здійснюється за рахунок державного бюджету України, однак потім частина витрат може бути компенсована з боку США і Великобританії більше, ніж наполовину. Платня від 600 до 1200 долярів на місяць і додатково 10%.

Українська бригада дислокована на південний схід від Багдада. Вона повністю озброєна (коло 2100 одиниць стрілецької зброї, 60 бронетранспортерів, 217 автомобілів).

НАТО ОБРАЛО „РУСЛАН"

Український літак АН-124 „Руслан" обрано для військово-транспортних перевезень у 12 країнах НАТО–в більшості европейських країн Альянсу і в Канаді. США і Британія участи в цьому проєкті не беруть. Таке рішення було ухвалено на зустрічі міністрів оборони країн НАТО в Брюсселі. Щодо „Русланів", то вони перебуватимуть на службі НАТО до 2010 року, коли буде введено в експлуатацію европейський „Аеробус".

На рішення НАТО вплинули високі експлуатаційні характеристики Ан-124-100, вантажопідйомність 120 тонн, підтверджені більш, ніж 10-річною успішною експлуатацією літака не лише на світовому ринку перевезень великогабаритних вантажів, а й (що мало б стати вирішальним) при виконанні миротворчих місій, зокрема в інтересах військового відомства Німеччини. За оцінками експертів НАТО, Ан-124 поступається єдиному на цей час конкурентові–американському С-17–лише в тому, що має велику довжину розгону-пробігу.

26 червня 2003 року цей літак був заарештований в Канаді рішенням Верховного суду Канади. Цей акт спричинив вирок Стокгольмського арбітражного суду, на позов компанії TMR Energy Limited з Кипру на Державний фонд України (ДФУ), який задовжений цій фірмі 60 млн долярів.

Д-р Дмитро Кива, перший віце-президент „Антонова", який прибув до Канади, говорив, що це незрозуміла й неясна справа. Літаки, які перевозять вантажі для НАТО, отримують юридичний імунітет. Далі, ця TMR компанія ніби інвестувала один млн, а має претенсії до 60 млн, вважаючи, що „Антонов" державне підприємство, як і ДФУ, тому грозять „Руслана" продати. Продати його не можуть, бо вся документація є в Києві, і такий літак не зможе літати „начорно".

Д-р Кива зауважив, що Авіяційний науково-технічний комплекс „Антонов"–це незалежне підприємство, до якого держава не вмішується, і тим більше не має жодного відношення до ДФУ.

Мартин СІФ (VPI)

ТЕМРЯВА ОГОРТАЄ РОСІЮ

Західні політичні провідники та їхні радники останніми роками прийняли для себе вигідне переконання, що Росія більш не відіграє важливої ролі, і це одночасно добре для демократії. Вони повинні прочитати "Darkness at Dawn: The Rise of the Russian Criminal State" („Темрява на світанку: розвивається кримінальна Російська держава"). Ці бездоганно яскраві дослідження Давида Саттера є дійсно жахаючою новою книгою, виданою "Yale University Press". Для тих, хто за останніх десять років звітував про Росію чи часто відвідував її, в більшості ці досліджені справи, скандали й провірені проблеми в книзі "Darkness at Dawn" не є несподіванкою. Але Саттер ці індивідуальні справи прослідив, вказав на їхні взаємні пов'язання. Він зробив це так, що всі–експерт чи випадковий читач–бажаючі ознайомитись, могли залишатися лиш з одним висновком: одна з двох головних термоядерних суперпотуг світу, і єдина, що залишилась з індивідуально націленими на окремі об'єкти ракетними термоядерними головками, є нестабільною, непередбаченою і небезпечною державою, яка готова перетворитись в жорстоко-хижацьку кримінальну країну.

Щось–фактично, багато чого–пішло дуже погано в початках 90-их років при переході з комуністичної системи Росії до побажаної вільноринкової економіки. Про ці проблеми детально з'ясовувалося, але Саттер накреслює мапу контур залишеної руїни.

Без жодних стабільних юридичних структур, які реґулювали б власність чи продаж реальностей, майна, комерційних трансакцій в декаді після розвалу Совєтського Союзу, російське суспільство тотально скриміналізовано не лише у щоденних стосунках, але й у загальній свідомості народу. Нових російських олігархів прозвали грабіжними баронами ("Robber Barons") подібно, як прозивали плютократів наприкінці 19-го століття–золотого віку індустріяльної Америки. Але цей термін під багатьма оглядами не правильний. Індустіяльні велетні, як Джон Д. Рокефеллер (нафтопродукти), Андрю Карнеґі (сталь) збудували величезні свої індустріяльні імперії, стаючи надзвичайно впливовими. Але вони осягли це в нормалізованому суспільстві, розбудували величезні індустрії, які приносили багатство для ґенерацій після них. Рокефеллер, Карнеґі і родина Форда після них, жертвували сотні мільйонів долярів на

гуманітарні інституції, що безмірно піднесло науку, здоров'я і культуру перше по всьому США, а опісля по всьому світу. Грабіжні барони президента Бориса Єльцина в Росії були справжніми грабіжниками. Вони зробили індустріяльне й соціяльно-економічне спустошення, і це назвали миром.

Саттер провадить своїх читачів крізь сім кіл цього модерного і дійсно фізично-відчутного пекла. Він досліджує підозрілу ролю Федеральної Служби Безпеки (ФСБ) у терористичнім бомбленню апартаментних будинків, в яких загинуло сотні звичайних росіян під час сну. Це стало головним притекстом війни в Чечні у 1999 році. Він документує, як найгірші з совєтської ери залишені традиції надмірної секретности, коли параноїдна шизофренія Верховного командування російської фльоти спричинила загибель живих моряків могутнього „Оскар II" кляси винищувача атомного підводного човна „Курськ", коли підчас вправ у стріляні вибухла дефектна торпеда, посилаючи 118 членів залоги на смерть на дно Арктичного океану, в серпні 2000 року. Він вказує, як одна наївна молода росіянка–королева краси–зробила найбільшу–й останню–помилку в свойому житті, залюбившись у респектованого мужчину, котрий був найманий убивця, і що з ними обома сталося. Він досліджує ґанґстерську боротьбу за контролю над містами, банками, індустріяльними комплексами та навіть цілими провінціями, які є більші від головних держав Европи. Яскраво документує насильство, що супротивники в цих–достеменно–війнах приймають за нормальне явище. У порівнянні з ними Ал Капоне з його колеґами можна б уважати учнями законниці матері Тереси.

За Владіміра Путіна, президента після Єльцина, справи встабілізувались і дещо покращали. Але скриміналізовані ненаситні суперoліґархи-мільярдери, модерні барони, держать контролю над домінантними вершинами економіки Росії. Під ними суспільство, 145 мільйонів народу, розстягнені впоперек майже одної сьомої поверхні земної планети, залишилось у нужденних злиднях, у розпачі та в більше моральному, ніж фізичному занепаді.

Російське населення з малим приростом народження та великою смертністю зменшується. Основна причина є набагато більша, ніж зниження життєвого рівня 90-их років. Величезна більшість людей втратила всю надію на краще завтра.

Саттер грає ролю Данте й веде читачів в турне по пеклі, повному термоядерної зброї. Читаючи його немилосердно жорстокі, докладно задокументовані звіти, пригадуються божевільні розваги і крик Ваймарської Німеччини 20-их років. Г. Д. Лоренс, великий

британський письменник, під зверхнім очаруванням зауважив, що відчинилась величезна безодня, моральна і духовна, більша навіть за економічну і соціяльну. Сама повсрховна політика не могла її подолати. Із тої роззявленої безодні виринув Адольф Гітлер.

Є ще час Росії устабілізуватися, а ці, бажаючі їй добра, допоможуть конструктивним силам всередині. Але найбільше обіцяне вже розтринькано, і Ґоббеське (Hobbes Thomas–філософ) страхіття спільноти в хаосі, червоне в зубах і кігтях, залишається домінуючою дійсністю ще сьогодні.

Західні політологи зробили б добре, простудіювавши ці сторінки і роздумуючи над доктриною великого російського релігійного філософа Николая Бердєєва, словами якого Саттер закінчує цю важливу турбуючу книгу: „В душі російського народу повинно з'явитися... перетворення і творчий початок". І лише тоді „творчий інстинкт переборе пажерливих хижаків".

Переклав Ярослав Гнатків

Ігор ЗІНЧЕНКО

НОВИЙ РОСІЙСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ГЕНЕРАЛА ВЛАСОВА

12 грудня по 1-му національному телеканалу Росії показали документальну стрічку „Власов. Двічі проклятий генерал". Але замість очікуваної агітки совєтського стилю–„негідник, зрадник, мерзотник"–у виступах учасників фільму пролунало дещо нове та сенсаційне. Нове тому, що 60 років колишній генерал Червоної армії Андрій Власов, який перейшов на бік Німеччини під час Другої світової війни, трактувався Москвою як символ ганебної зради і колаборанства з нацистами. Слово „власовець" було лайкою.

І ось вперше глядачі почули, що Андрій Власов був одним з найобдарованіших радянських генералів, героєм битви під Москвою. Про нього вже згадували з екрана як про російського патріота, який мріяв про вільну, демократичну, але водночас (увага!) єдину і неподільну Росію, звісно, без Сталіна і комісарів. Совєтську владу один з учасників цього фільму назвав „сатанинським режимом". Було надано слово деяким ветеранам РОА (Російської визвольної армії), яку створив генерал Власов для спільної з німецьким вермахтом боротьби проти комуністів.

Проте нам, українцям, не слід забувати, що генерал Власов був пересічним російським шовіністом, людиною імперського мислен-

ня, який побоювався, що в процесі боротьби проти Сталіна російська імперія може розвалитися. З метою запобігання цьому він і створив так званий комітет народів СССР, щоб утримати ці народи у складі оновленої „демократичної імперії".

Показ такого фільму на російському урядовому телебаченні є надзвичайно символічним фактом. Адже ясно, що сьогодні в Росії немає жодного незалежного телеканалу. 1-й національний телеканал жорстко контролюється Кремлем і особисто президентом Путіним. Такі фільми не можуть з'являтися на його екранах випадково. Метою є перевірити громадську думку Росії щодо можливої реабілітації генерала Власова і РОА, як таких, що воювали за некомуністичну, але імперську Росію.

Це намагання об'єднати всіх з усіма на ґрунті спільної ідеї– „Імперія–над усе".

Специфічним саме для президента Путіна є прагнення провести імперську консолідацію внутрішньо розколотого російського суспільства на основі того, що є спільним і для російського демократа, і для російського монархіста, і для російського фашиста–на основі імперської величі й національного панування росіян над іншими, передусім слов'янськими народами.

Саме тому Путін дає кожному політичному уламкові російського загалу те, що йому треба, незважаючи на те, що разом усі ці речі й символи дуже важко сумістити. Така собі імперська комуністично-фашистсько-демократична еклектика, суміш: двоголовий орел– російським шовіністам антикомуністичного розливу; трикольор (біло-синьо-червоний прапор, який носили на одностроях вояки Власова)–російським демократам; червоний прапор в армії та червона п'ятикутна зірка (разом зі сталінським гімном)–комуністам.

Путін пропонує усім росіянам примирення в ім'я відновлення імперії. У цьому контексті слід розглядати і поки що обережні спроби реабілітації генерала Власова в громадській свідомості країни, мовляв, немає таких сил, з якими не можна було б співпрацювати заради „Великої Росії" (великої коштом інших країн та народів). Імперська велич виправдовує все...

І ця країна ще намагається перешкоджати спробам України відновити історичну справедливість щодо вояків ОУН-УПА? Тих, хто героїчно боровся проти фашизму і комунізму...

Та й стосовно дивізії „Галичина" давно слід зрозуміти, що вона воювала не за Гітлера, а проти Сталіна... Це зрозуміли й західні союзники СССР, які відмовилися віддавати інтернованих солдатів та офіцерів цієї дивізії совєтській стороні.

А імперське примирення росіян змушує й українців замислитися над питанням: чи не варто й нам нарешті, незалежно від політичних поглядів, примиритися на ґрунті суверенної Української Державності? Тим більше, що російське примирення, як завжди, відбуватиметься за наш, український, рахунок...

(„Анонс-Контракт", Івано-Франківськ)

ЗБРОЙНІ СИЛИ РОСІЇ В ЧИСЛАХ

За даними на 1 січня 2003 р., в Збройних силах РФ за штатом повинно знаходитсь 1 млн 162 тис. 200 осіб (плюс 737,6 тис. цивільних). Однак, „за штатом"–не означає, що саме стільки осіб стоїть під прапорами Російської армії. Реальних захисників Вітчизни є менше. В середньому недокомплектовано біля 6%. Найбільше бракує підстаршин–до 10% ці позиції є вільні уже декілька років. Крім цього, є всі підстави стверджувати, що певний процент імен у списках платень–не що інше, як „мертві душі". Це є спосіб, що дає можливість хоч якогось фінансового маневрування для військової частини і для Міноборони в цілому. Але не появилася ще на світі така рахункова палата, яка змогла б поголовно підрахувати російські „штики". Цю справу довірено тільки самим військовикам. А у них своя аритметика.

До кінця 2003 року Збройні сили скоротяться на 36,8 тис. осіб. Але це тільки на папері. Реально ж ця цифра може бути і більшою. Відплив офіцерів з армії надалі є неконтрольованим. В інтерв'ю газеті „Красная звезда" (9 січня 2003 р.) начальник Головного управління кадрів МО–заступник міністра оборони генерал-полковник Николай Панков признається, що сьогодні одна з найгостріших проблем для Міноборони–звільнення молодих офіцерів. Наприклад, в минулому році з числа достроково звільнених в запас в Московській військовій окрузі 80% були молодші 30 років. В цілому в Збройних силах 37% звільнених–офіцери у віці від 30 до 40 років. Обіцянка до кінця 2003 року підвищити платню на 70% нікого не гріє. Проблеми достойного сімейного бюджету ці 70%, звичайно, не розв'язують.

Інші силові структури:

В Міністерстві внутрішніх справ сьогодні трудиться 649 тис. осіб в пагонах і 94,4 тис. без пагонів.

Чекістів в пагонах в Росії сьогодні нараховується 66,2 тисячі, цивільних службовців ФСБ–17,9 тис. Немалочисельний корпус сексотів, що виконують свій громадянський обов'язок в різних трудових

колективах, в цю статистику, зрозуміло, не входить.

В кримінально-виконавчій системі Мінюста налічується 251,6 тис. осіб, а чисельність прикордонників–165 тис. (плюс цивільних–19,4 тис.).

Федеральне агенство урядового зв'язку при президенті РФ нараховує 38,5 тис. службовців в пагонах, цивільних–14,9 тис.

Федеральна служба охорони (11,5 тис. військовослужбовців і 3,2 тис. цивільних службовців), Федеральна служба податкової поліції (відповідно, 36,3 тис. і 7,8 тис.), Федеральна служба залізничних військ (48,0 тис. і 6 тис.), Державний митний комітет (19,1 тис. і 47,7 тис.). Державна пожежна служба (73,0 тис. і 2,9 тис.), Головне управління спеціяльних програм при президенті РФ (8,0 тис. і 3,5 тис.), Державна фельдєгерська служба (3,5 тис. і 1,1 тис.).

А МЧС втратить в цьому році 2 тисячі військових посад, зате отримає на тисячу цивільних посад більше. Сьогодні в МЧС нараховується 22,1 тис., а цивільних працівників–7,8 тис.

Отже, сьогодні в силових структурах РФ нараховується 3 млн. 203 тис. військовослужбовців. До кінця року ця цифра скоротиться (згідно за розрахунками відомчих кадровиків) на 43,4 тис. Крім силових структур своїми невеликими, але все-таки арміями володіє ще біля десяти міністерств і відомств. На сьогодні загальна чисельність військових в РФ складає майже 3,3 млн осіб. З врахуванням цивільних службовців російські силові структури нараховують в своїх рядах майже 4,5 млн осіб.

Андрій Боляновський: Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939–1945)

Книга у твердій оправі, документи, світлини, покажчики, ст. 685.

Ціна тільки 50 кан. долярів.

Можна замовляти у Головній управі Братства, виписуючи чеки на Brotherhood of Veterans–1st UD й адресувати:

Brotherhood c/o Veterans News
P. O. Box 279, Station "D",
Toronto, ON, Canada M6P 3J9

НОВИЙ СОЮЗ В КОЛИШНЬОМУ СРСР

Володимир Путін продовжує політику, яка направлена на інтеґрацію республік колишнього СРСР. Вже шість років, як країни СНД вступили у військовий та економічний союз з Росією–в рамках ЕврАзЕС і Організації Договору про колективну безпеку. Недавно ДКБ був оформлений остаточно. Учасники договору створили об'єднаний штаб, спільні сили швидкого реаґування і спільну військову авіябазу в Киргизії. ДКБ отримав нового головуючого–голову Таджикистана Емомалі Рахмонова, і нового генсека–колишнього російського посла в Данії Николая Бордюжу. В минулому він–командуючий прикордонними військами Росії, а потім голова адміністрації президента.

Саміт країн Договору про колективну безпеку, в який входять Росія, Вірменія, Білорусь, Таджикистан, Киргизія і Казахстан, проходив в горах. В резиденції таджикського президента „Пугус" до саміту готовилися „в пожежному порядку". Будинок для зустрічей президентів віч на віч вибудували за тиждень. А запах свіжого асфальту, розпеченого гарячим азійським сонцем, заважав насолоджуватися гірським повітрям.

Договір про колективну безпеку рік тому перестав бути просто документом–його перетворили в організацію, чимось схожу на НАТО. На саміті ця організація отримала всі атрибути діючого військового блоку: об'єднаний штаб, постійну раду і сили швидкого реаґування. Між іншим, фактично ці сили вже існують у вигляді російської військової бази в Киргизії. Минулого року тут навіть проводили навчання. Зате тепер існування сил швидкого реаґування ДКБ отримало законну підставу–президенти підписали всі необхідні документи. Більше того, було вирішено, що в липні цього року на аеродромі „Кант" в Киргизії почне працювати авіябаза сил ДКБ–півтора десятка російських військових літаків і ґвинтокрилів. Цікаво, що в „Канті" поруч з російськими літаками будуть і натовські, введені туди в рамках антитерористичної операції в Афганістані. Зацікавлення до військового співробітництва з Росією пояснюється не тільки геополітичними фактами, але і такими прозаїчним явищем, як дешева російська зброя. Ну, а пляни визначив Назарбаєв, сказавши: „Ми створимо братську армію".

Підготовив проф. К. Ям

• **Навесні в українську армію призвано 41 275 юнаків.** З них 30 тис. у Збройні Сили України, 385–в Службу безпеки, 4 тис.–в Прикордонні війська, 5,5 тис.–у внутрішні війська МВС і 1390–у війська Цивільної оборони.

Михайло М. ЦЯПА

ДЕЩО БІЛЬШЕ ПРО ВОЯКІВ ДИВІЗІЇ В БОЯХ ПІД ВАРШАВОЮ, ПІД БУДАПЕШТОМ ТА ПРО ПІДСТАРШИНСЬКУ ШКОЛУ В ЗАПАСНОМУ КУРЕНІ

Під кінець червня 1944 року до Ґроскіршбаум прибуло понад шість тисяч добровольців, де був великий військовий вишкільний табір. Добровольців було так багато, що не можна було помістити в касарнях. Тому група, в якій я був, була поміщена у військових конюшнях, які вичистили і на підлогу положили соломи, на якій ми спали. Вишкіл був інтенсивний і строгий. Десь на третій день дали нам кріси, а на другий тиждень дали нам уніформу, яку ми називали кропив'янками, бо уніформа була зроблена з кропиви і помальована на зелено. Матеріял був поганий, виглядав, як мішок, бо все було повитягуване. Довго ми тут не задержалися, бо нас перевезли до Ґайделяґру коло Дембіци, на схід від Кракова. Тут теж довго не задержалися, бо большевицький фронт наближався і польська та большевицька партизанки почали активно діяти. Нас знову перевезли з Ґайделяґру в околиці Франкфурту над рікою Одрою на села. Тут ми спали в шатрах на сіножаті і далі вишколювалися. Переважно нічні вправи, щоб знати, як охоронятися від летунських налетів і як відбиватися від них. По короткім часі нас перевезли на Чехію до місцевости Їнце, що знаходиться на південний захід від Праги, яких 60 км в сторону Пілзен. Тут примістили половину нашої групи, а друга частина була поміщена недалеко від Їнце в містечку Страшіце. Приміщення було гарне і вигідне. Це бувші чеські касарні. Тут ми докінчили третій місяць вишколу, який був дуже строгий. Нас так гонили, що часами деякі вояки вмлівали, не видержуючи перевтоми. Під кінець вишколу дали нам остре стріляння до тарчі на 250 м з лежачої позиції. При стрілянні сказали нам, що ми всі колишні партизани, бо добре стріляли. На другий день нам зробили гарне прийняття, дали нам пива, горілки та вина. І як ми те все змішали, а до того ж були голодні, то скоро поп'яніли. На другий день присяга, а на третій день збірка у повному виряді і наказ до маршу на поїзд. По дорозі ще вступили до маленької чеської церковці, де наш духовний опікун Юліян Ґабрусевич дав нам благословення і побажання щасливого повороту. В Їнце нас завантажили по 40 вояків до товарових вагонів. Дали нам сухі харчі на дорогу і ми поїхали в сторону Праги. З Праги на північ і німецькою стороною їхали аж до Торуня, Польща. З Торуня до

Модліна, де нас розділили поміж полки дивізії „Вікінг"; не більше в одній групі як 5-6 осіб. Нас шістьох з одного села попали до одної групи. Були ми на фронті в першій лінії над рікою Нарвою, коло місцевости Зеґже, цілий місяць. Опісля нас дали на відвошивлення і відпочинок до міста Модліна. По відвошивленні, відчищенні мундуру і білизни нас перевезли на західну сторону Вісли для більшої безпеки, бо з Модліна через Віслу був лише один міст. Фронт був близько і большевики могли захопити той міст і не було б куди втікати, бо Вісла в тому місці була досить широка і не знаю чи комусь вдалося би її переплисти. Коли ми були на відпочинку, то з нас вибирали групи і посилали на фронт і ніхто з тих груп не вертав, всі гинули, бо їх посилали на місця, де большевики проламлювали фронт і їх треба було відбити і вирівняти фронт.

Бачучи наше безвихідне становище, ми рішили домагатися, щоб нас повернули до нашої Дивізії. Ми порадилися між собою і рішилися зголоситися до рапорту. На звіті ми заявили, що ми зголосилися до Дивізії „Галичина" і ми хочемо, щоб нас туди відпустили. Старшина вислухав наше бажання і сказав, що він не може нам нічого помогти, але зголосить до штабу дивізії. Після зголошення сказав нам, що нас тепер не будуть більше брати на фронт, поки не дістануть вияснення зі штабу в нашій справі.

Рівночасно друга група з інших частин зробила те саме вимагання, що ми, але вони пішли на голодовий страйк. Про цю групу описав Лев Бабій у „Вістях Комбатанта", ч. 5-6, 1994 року на ст. 111-116 під заголовком: „Група Вояків Дивізії „Галичина" на вишколі й фронті у Дивізії „Вікінг", 1944 року".

Заходи командування Української Дивізії (див. „Українська Дивізія „Галичина", Вольф-Дітріх Гайке) й Військової Управи (див. лист до командира „Вікінґу" від 4 листопада 1944) та наше прохання штаб дивізії „Вікінг"врешті вислухав нас і звільнив з північного фронту та відіслав назад до Дивізії. Нас повернуло всього 375 вояків, а решта загинула в страшних боях. Можливо хтось пізніше міг повернути зі шпиталів, бо були ранені, яких забирали до шпиталів подальше від фронту. Прибули ми до Жіліни, де стояв штаб нашої Дивізії.

Іншу групу (1000 вояків) було вислано на Мадярщину на вишкіл (див. статтю В. Горбатюка у „Вістях Комбатанта" „І про них ми не сміємо забути" на ст. 54-55, ч. 3, 1977). З мойого села в тій групі було п'ятьох друзів: Теодозій Ґундич і Євген Репета були легко ранені і вислані до шпиталю, а пізніше вони долучилися до Дивізії, Іван Штогрин був забитий, а Іван Балдис і Василь Чорний попали якось

додому до свойого села. В селі були катовані КҐБ-істами. Чорного били не за те, що був в Дивізії, а за те, що намовляв молодих, щоб йшли до Дивізії. Дістав 10 років Сибіру, відсидів і вернув до села, де і помер. Івану Балдису пощастило, бо підкупили КҐБ-істів і його відпустили, проживав в селі, одружився і в селі помер. Як вони потрапили до села з-під Будапешту, я не міг довідатися, бо ніхто в селі не знав.*

Коли я вже був в Детройті, це були шістдесяті роки, то я стрінув Богдана Питля, який був в тій групі під Будапештом, то він оповідав, що перебрався в цивільне убрання і не попав большевикам в руки. Вони зловили його в цивільному і змобілізували до армії. Без вишколу кинули його на фронт. Будучи вже в першій лінії в ночі перейшов на німецьку сторону. Німцям сказав, що був в нашій Дивізії і хоче до неї повернутися. Німці йому не вірили, заарештували і тримали під вартою, але перевіряли. Коли перевірили, що він говорив правду, його випустили і він повернувся до Дивізії. Пережив війну, приїхав до Америки і тут його забрали до американської армії. Він попав до Кореї. І ту війну пережив і вернувся до Детройту. Помер в Детройті.

Дещо про підстаршинську школу в Бела, Словаччина.

Коли я повернувся з фронту з-під Модліна, то попав до 30-го полку в Банска Бистріца, тут наша сотня містилася в школі. По трьох тижнях Теодозія Диґана, Василя Ліщинецького і мене вислали на підстаршинську школу до Жіліни, а точніше до села Бела. Звичайно у війську водилося, що як когось переносили, то йому це записували в його військову книжку, але нам того не вписали, ані ті, що нас висилали, ані ті вже на місці, що ми є на підстаршинській школі. Одним словом–вже був балаган.

Запасним полком командував майор Кляйнов, а нашою сотнею старшина Райш. В сотні була група гранатометників, до якої я належав, група скорострілів, до якої належав Василь Ліщинецький, ще мала бути група гарматників, де мали вишколювати гарматників, але до кінця війни тої гармати ми не дістали. Вишкіл був строгий. Часами команду сотні перебирав Райш. Сам він все був на коні і з коня нами командував, а радше гонив нами без милосердя. Трапля-

** У Будапешті було оточено 50 тисяч війська, в тому дві кавалерійські СС дивізії–8-му і 22-гу. Гітлер наказав двом танковим дивізіям СС „Вікінг" і „Тотенкопф", які були в оборонних боях під Варшавою, прорвати кільце оточення Будапешту й звільнити залишених там німецьких частин. Наступ почався 1 січня 1945 року й тривав приблизно два тижні, але без успіху. З 50 тис., оточених у Будапешті, тільки 785 вояків прорвалися й прибули до німецьких фронтових ліній (Див. "The Waffen SS, by George H. Stein"). – Редакція*

лося це рідко, так що можна було витримати. Моєю групою гранатометників командував підстаршина німець з Тиролю, прізвище забув, мав десь понад сорок років, був дуже гарною людиною. Вчив нас як стріляти з гранатомета і як будувати становища для нього. Не дуже нас гонив, що нам подобалося, бо бігти і падати з гранатометом, то не була приємна справа. Гранатомет був середній–8 см. На вишколі в Бела ми були до переїзду на Словенію, де далі були як осібна сотня і далі вишколювалися і ходили часами шукати тітовських партизан, але не мали з ними жодної сутички. Потім нас кинули під Фельдбах, порозділювали по сотнях, школа була розпущена і жодних підвищень ми вже не дістали.

Дуже слушна заввага В. Горбатюка в статті „І про них ми не сміємо забути", про яку я згадував вище, про те, що всі вони носили ту саму уніформу нашої Дивізії і не важне, де вони воювали, чи коло Модліна, чи під Бродами, чи під Будапештом, всі вони воювали проти нашого страшного ворога–большевизму і у всіх була одна ідея: здобути Україні волю, щоб наш нарід жив так як живуть всі інші вільні народи. Багато з них віддали юне життя за ту ідею, тому ми ніколи не можемо за них забути.

ПОЛЬОВА ПОШТА „ГАЛИЦЬКИХ" З'ЄДНАНЬ

"Rundbrief", німецький філятелістичний журнал, помістив у ч. 68, 1996 р. усі числа польової пошти дивізії „Галичина" й інших „галицьких" з'єднань. Тут подано початкові назви, які згодом змінювано, однак поштові числа залишалися ті самі. 14 Galizische SS-Freiw. Div. змінено на 14. Waffen Gren. Div. der SS–(Gal. Nr. 1)., а від жовтня 1944–(Ukr. Nr. 1). Числа полків (Rgt.) змінено з 1, 2, 3 на 29, 30, 31, а в дужках затримано попередню нумерацію, нпр., 29. Waffen Gren. Regiment der SS (Gal. Nr. 1). Галицькі полки 4-7 на весну 1944 р. включено до дивізії. Ці дані можуть бути помічні дослідникам. Після німецького тексту подаємо український переклад.

Deutsche Feldpost 1939-1945 Rundbrief 68 Mai 1996 Seite A 949

Galizische Einheiten mit Fp.–Nrn.

14. Galizische SS-Freiw. Div.

Div. Stab, Kriegsbor.-Zug,			Kdt Stabsquart		Fp.-Nr.	15000
SS-Freiw. Rgt.	1	(Gal.)	Rgts. Stab, Stabs-Kp.		"	00650
"	1	"	I. Btl.	Stab, 1. - 4. Kp.	"	03360
"	1	"	II. Btl.	Stab, 5.- 8. Kp.	"	07226
"	1	"	III. Btl.	Stab, 9.-12. Kp.	"	01461
				13. Kp.	"	08334
				14. Kp.	"	04569

SS-Freiw. Rgt.	2	(Gal.)	Rgts. Stab,	Stabs-Kp.		Fp.-Nr.	05330
"	2	"	I. Btl.	Stab,	1. - 4. Kp.	"	09084
"	2	"	II. Btl.	Stab,	5 - 8. Kp.	"	10277
"	2	"	III. Btl.	Stab,	9. - 12. Kp.	"	23374
					13. Kp.	"	18410
					14. Kp.	"	13283
SS-Freiw. Rgt.	3	(Gal.)	Rgts. Stab,	Stabs - Kp.		"	11088
"	3	"	I. Btl.	Stab,	1. - 4. Kp.	"	19265
"	3	"	II. Btl.	Stab,	5. - 8. Kp.	"	16138
"	3	"	III. Btl.	Stab,	9. -12. Kp.	"	28714
SS-Radf. Btl.	14	"	Stab,	1. -2. Kp.		"	23581
SS-Pz. Jg. Abt.	14	"	Stab,	1. - 3. Kp.		"	30904
SS-Art. Rgt.	14	"	Stabs-Bttr.			"	02002
"	14	"	I. Btl.	Stab,	1. - 3. Bttr.	"	21985
"	14	"	II. Btl.	Stab,	4. - 6. Bttr.	"	15107
"	14	"	III. Btl.	Stab,	7. -9. Bttr.	"	20213
"	14	"	IV. Btl.	Stab,10. - 12. Bttr.		"	25614
SS-Flak-Abt.	14	"	Stab,	1. -3. Bttr.		"	21065
SS-Pion, Abt.	14	"	Stab,	1. -3 Kp		"	29826
SS-Nachr. Abt.	14	"	Stab,	1. -2. Kol.		"	24047
SS-Nachschubtr.	14	"	Stab			"	31283
"	14	"	Kp. Div. Nachsch Tr.			"	22510
"	14	"	1, Kraftf, Kp. Div. Nachsch. Tr.			"	23908
"	14	"	2. Gr. Kw. Kol. Div. Nachsch. Tr.			"	27423
"	14	"	3.Gr. Kw. Kol. Div. Nachsch. Tr.			"	26918
"	14	"	Werkst. Kp.			"	28612
SS-Wirtschafts - Btl.	14	(Gal.)	Stab			"	06771
SS-Verw. Abt.	14	(Gal.)	Verw. Kp.			"	19432
"		"	Schlächt. Kp.			"	25107
"		"	Bäckerei-Kp.			"	31935
"		"	Feld-Gend. Tr.			"	26304
"		"	Vet. Kp.			"	27592
SS-San. Abt. 14		"	Stab			"	12102
"		"	1. Kp.			"	22317
"		"	2. Kp.			"	18480
"		"	1. Kr. Kw. Zug			"	24661
"		"	2.Kr. Kw. Zug			"	30109
"		"	Feld-Laz.			"	44741

Fp. Amt der 14 Gal. SS-Freiw. Div.			Fr.-Nr.	29400
SS-Füs. Btl. 14	14 (Gal.)	Stab, 1. - 4. Kp.	"	23581
SS-Felders. Btl.	14 (Gal.)	Stab, 1. -5. Kp.	"	28966
SS-Ausb. u. Ers.	Rgt. 14 (Gal.)	Rgts. Stab,Stabs-Kp.	"	39336
	"	I. Btl. Stab, 1. - 4. Kp.	"	67249
	"	II. Btl. Stab, 5. - 8. Kp.	"	37682
	"	III. Btl. Stab, 9. -12. Kp.	"	64425
	"	SS-Ers. Btl. Stab, 1.-5. Kp.	"	05363
Bau-Pioneer Btl. (Galiz.) 692 März 1945				34633
(Diese Einheit kam nicht zum Einzatz).				
Gal. SS-Freiw. Rgt.	4 (Pol.)	Rgts. Stab	Fp.-Nr.	57920
"	4 "	I. Btl. Stab, 1. -4. Kp.	"	56364
"	4 "	II. Btl. Stab, 5. -7. Kp.	"	59433
"	4 "	III. Btl. Stab, 9. -12. Kp.	"	58119
Gal. SS-Freiw. Rgt.	5 (Pol.)	Rgts. Stab	"	57194
"	5 "	I. Btl. Stab, 1. -4. Kp.	"	42144
"	5 "	II. Btl. Stab, 5. -7. Kp.	"	56334
"	5 "	III. Btl. Stab, 8. - 11. Kp.	"	59167
Gal. SS-Freiw. Rgt.	6 (Pol.)	Rgts. Stab	"	04686
"	6 "	I. Btl. Stab, 1. - 4. Kp.	"	05477
"	6 "	II. Btl. Stab, 5. -7. Kp.	"	06602
"	6 "	III. Btl. Stab, 9. -12. Kp.	"	07023
Gal. SS-Freiw. Rg.	7(Pol.)	Rgts. Stab	"	13823
"	7 "	I. Btl. Stab, 1. - 4, Kp.	"	11064
"	7 "	II. Btl, Stab, 5. - 8. Kp.	"	14173
"	7 "	III. Btl. Stab, 9. -11. Kp.	"	12704
Gal. Freiw. Ers. Btl.	(Pol.)	Stab, Stabs-Kp., 1. -6. Kp.	"	15835
Pol. Reiter-Schwdr.	Galizien		"	25830
1. Pol. Gesch. Bttr.	Galizien		Fp. -Nr.	39823 +56927
2. Pol. Gesch. Bttr.	Galizien		"	35163 + 57316

ПЕРЕКЛАД НАЗОВ

14-та Галицька СС-добровольча дивізія:

дивізійний штаб, чота воєнних звітодавців, комендант штабової квартири, 1-ий згодом 29-ий СС-добровольчий полк (гал. ч. 1):

полковий штаб

I курінь	штаб,	1 - 4	сотні
II "	"	5 - 8	"
III "	"	9 - 12	"

13-та сотня (піхотних гармат)

14-та сотня (протитанкової оборони)

2-ий і 3-ій, згодом 30-ий і 31-ий полки (гал. ч. 2 і 3): як 1-ий полк

14-ий СС-велосипедний (роверовий) курінь: штаб, 1-2 сотні (розв'язаний)
14-ий СС-протитанковий дивізіон: штаб, 1-3 сотні

14-ий СС-гарматний полк:

штабова батарея

I дивізіон:	штаб,	1 - 3	батареї
II дивізіон:	"	4 - 6	"
III дивізіон	"	7 - 9	"
IV дивізіон:	"	10 - 12	"

14-ий СС-дивізіон зенітної артилерії: штаб, 1 - 3 батареї
14-ий СС-саперний дивізіон: штаб, 1 - 3 сотні
14-ий СС-дивізіон зв'язку: штаб, 1 - 2 колони
14-ті СС-частини постачання: штаб, 1-ша автомобільна сотня,
2-га і 3-тя автоколони, ремонтна сотня
14-ий СС-господарський курінь – штаб
14-ий СС-адміністративний дивізіон: адміністративна сотня, м'ясарська сотня,
пекарська сотня, польова жандармерія, ветеринарна сотня
14-ий СС-санітарний дивізіон: штаб, 1-ша сотня, 2-га сотня, 1-ша чота карет
14-ий дивізійний поштовий уряд: 2-га чота карет, польовий шпиталь
14-ий СС-фюзілерський курінь: штаб, 1 - 4 сотні
14-ий СС-польовий запасний курінь: штаб, 1 - 5 сотні

14-ий СС-вишкільний запасний полк:

полковий штаб, штабова сотня

I курінь:	штаб,	1 - 4	сотні
II курінь:	"	5 - 8	"
III курінь:	"	9 - 12	"
запасний курінь:	"	1 - 5	"

Будівельно-саперний курінь – зформований у березні 1945 р., не був уведений у дію.

Полки під командою Порядкової поліції

4-ий галицький СС-добровольчий полк:

полковий штаб

I курінь :	штаб,	1 - 4	сотні
II курінь:	"	5 - 8	"
III курінь:	"	9 - 12	"

5-ий, 6-ий, 7-ий галицькі СС-добровольчі полки: склад, як 4-ий полк
Ґалицький запасний курінь: штаб, штабова сотня, 1 - 6 сотні
Ґалицький кавалерійський ескадрон: 1-ша група, 2-га група

Богдан БУЦЬ
м. Львів

„ВЕЛИКА ВІТЧИЗНЯНА ВІЙНА"–ЧИЯ ВОНА?

(Роздуми з приводу галасливого святкування „Дня Перемоги" в незалежній Україні)

„Так звана „Вітчизняня війна" проводилася передусім в обороні незалежности російського народу".
П. Полтава

Російська імперія завжди будувалсе на численних мітах. Не відмовилися від тієї традиції і совєтські історики, однобічно й тенденційно висвітлюючи події Другої світової війни (в т. ч. німецько-російського збройного конфлікту). Розглянемо основні з них.

Міт перший: „... у Другій світовій війні СССР був лише жертвою аґресії". Як же було насправді?

23 серпня 1939 р. (за тиждень до початку війни) у Кремлі підписано німецько-російський Пакт про ненапад, підкріплений таємним протоколом про розподіл сфер впливу в Европі. Реагуючи на цю подію, Великобританія 25.08.1939 р. підписує з Польщею військовий союз, котрий став осердям у формуванні пізнішої антигітлерівської коаліції.

Настає трагічний вересень 1939 року. Війська двох европейських імперій вторгаються у Польщу. Першого вересня західний кордон перетинають дивізії вермахту, а згодом, 17 вересня (без оголошення війни) через східний–назустріч союзникові–просувається Красная Армія. Польща 27 вересня капітулює. Почався перший етап розподілу Европи між двома імперіями: 194.000 кв. км території на Сході займає СССР, а 180.000 кв. км на Заході–Німеччина, розгромивши польську армію без серйозних боїв і людських втрат. Польські історики назвуть пізніше цю трагедію четвертим поділом їхньої держави. Інвазію Польської Республіки російські дипломати виправдовували вже відомою цинічною заявою про намір СССР „визволити" український та білоруський народи з-під польського панування. Одначе справжня мета Кремля була інша. Росія, як царська, так і большевицька, будь-що намагалася загарбати Східну Галичину як єдине джерело національної свідомости українців.

З нестримною швидкістю розширюється вогнище чергової війни. 3.09.39 р. Великобританія і Франція оголошують війну Німеч-

чині. 28.09 Німеччина та СССР підписують у Москві другу угоду–про дружбу і співпрацю. Гітлер, забезпечивши свій тил (як йому здавалося), почав окуповувати західно-европейські держави, зайняв Данію, Норвегію, Бельгію, Голляндію, Францію. Стратегічною сировиною–металами, нафтою, хлібом, похід Гітлера на Захід забезпечував СССР. Сталін теж не спочивав на лаврах. Подальшою жертвою його імперських апетитів стала Фінляндія. Але на цей раз не вдалося! Мужній опір аґресії СССР фінського народу (навіть фінські комуністи взялися за зброю) відвернув окупацію Фінляндії. Іншими об'єктами аґресії СССР були Литва–15.06.1940 р., згодом Латвія, а 6.08.1940 р.–Естонія. 28.06.1940 р. СССР анексує Басарабію та Північну Буковину.

Стає очевидним, що в першій фазі Другої світової війни сталінська Росія була таким самим хижаком-аґресором, як і гітлерівська Німеччина. Тому совєтські історики лукавлять, називаючи СССР миролюбною державою перед і на початку Другої світової війни.

Міт другий: *„... вирішальну роль у розгромі гітлерівської Німеччини відіграв СССР". А про що свідчать історичні реалії?*

У червні 1941 року закінчується тісна військова співпраця між Німеччиною і Росією. Як стверджує колишній совєтський розвідник Віктор Суворов, Німеччина, випередивши СССР на два тижні (СССР плянував напасти на Третій райх 6 липня 1941 р.–операція „Гроза"), разом з Італією та Румунією 22.06.1941 р. наносить удар по СССР. 26.06. Фінляндія, а 27.06. Угорщина оголошують війну Росії. Отже, учорашній аґресор–СССР–тепер сам стає жертвою аґресії. Гітлер напав першим, розраховуючи на блискавичну війну, беручи до уваги послаблення командного складу Красної Армії репресіями. Раптовністю неочікуваного нападу і пояснюються успіхи вермахту та величезні втрати СССР у перші місяці війни. Наприкінці вересня 1941 р. Красная Армія утратила 2.500.000 солдат, 22.000 гармат, 18.000 танків та 14.000 літаків.

У листуванні з Черчілем Сталін 6.09.1941 р. (лист № 10) серед іншого пише: „... шановний пане Черчіль! Німці захопили більшу частину Білорусії і значну територію України, знищили велику кількість підприємств... Якщо Ви нам не допоможете, ми програємо війну, або надовго не зможемо чинити опору противнику." У подібному тоні були написані й інші листи. Очевидно, така тактика Сталіна дала позитивні для Росії результати. Вже в першому контрнаступі під Москвою у грудні 1941 року в боях були задіяні 400 англійських літаків.

Коли війна досягла свого апогею, до неї так чи інакше було втягнуто 61 країну з населенням 1700 млн. осіб (понад 80% тодішніх мешканців планети). Активну участь на фронтах брало 27 держав. Воєнні дії велися на території 44-х країн, а також на морських і океанських просторах.

Тривалість воєнних операцій на основних фронтах була така: на Північно-африканському–1068 днів, на німецько-совєтському–1418 днів, на американо-англо-японському–1373 дні, на італійському фронті–663 дні, на західноевропейському–338 днів, на совєтсько-японському–24 дні.

Державам „осі" (Німеччина, Японія, Італія та їх союзники–Румунія, Угорщина, Болгарія, Фінляндія) протистояли 54 державам (з них 20 брали активну участь у боях), що входили у склад антигітлерівської коаліції. Слід підкреслити, що у тому таборі були 3 найбільші країни світу–Британська імперія з населенням 600 млн. осіб, СССР–170 млн. та США–150 млн. Держави „осі" мобілізували на фронт понад 30 млн. солдатів, а країни антигітлерівської коаліції–більш як 62 млн. Разом у ряди збройних сил було мобілізовано близько 110 млн. солдатів.

Не можна залишати поза увагою тієї величезної допомоги, яку надав Захід Кремлю. Отож у рамках програми "Lend Lease", США доставили СССР: 18700 бойових літаків; 10800 танків; 9600 гармат, 10 винищувачів мін, 94 малих воєнних кораблів, 210.000 автомобілів, 300 зенітних гармат, 23.000.000 метрів тканини для військових одностроїв, 2.000.000 автомобільних шин, 476.000 тонн нафти, 99.000 тонн алюмінію, 184.000 тонн міді, 4,5 млн. пар взуття, велику кількість продуктових консервів і т. ін. Загальна вартість усіх перелічених матеріялів, зброї, устаткування та продовольства становила приблизно 10 млрд. долярів США в тогочасних цінах. Великобританія під час війни надіслала 5800 літаків, 4292 танки, 12 винищувачів мін, 108.000 тонн ґуми, 35.000 тонн алюмінію, 33.000 тонн міді, 29.000 тонн листового заліза, 28.000 тонн свинцю і т. ін.

Та допомога не лише врятувала СССР від розгрому, а й дала змогу йому вийти з тієї війни переможцем у мілітарному і політичному аспектах. 30 вересня 1943 року під час вечері на тегеранській зустрічі Сталін сказав: „Без американської техніки, поставленої нам по "Lend Lease...", ми (СССР) програли б війну".

І справді! Аналізуючи наведені вище факти, неважко пересвідчитися, що перемога над Німеччиною „...досягнута спільними зусиллями багатьох народів світу" (цитата з „Радянської Енциклопедії Історії України"–Т. 2.–с. 86). Тому офіційні виступи високо-

посадових осіб незалежної України, в яких вони стверджують (завжди 9 травня), що перемогу над гітлеризмом здобув тільки Совєтський Союз є неправдою.

Англійський історик Аллан Буллок у своїй книзі „Гітлер–вивчення тиранії" на стор. 286 пише: „Ретроспективний аналіз діяльности Гітлера дає привід для висновків, що його помилки мусіли закінчитися поразкою очолюваного ним режиму, але потрібно було спільних зусиль багатьох країн світу, в т. ч. трьох наймогутніших, щоб повалити його владу над Европою".

Згадаймо про ще дуже важливий епізод тієї війни. Англо-американська стратегічна авіяція (СССР такої не мав, мав лише прифронтову) протягом війни знищила на території Третього райху близько 80% міського житлового фонду і майже всі воєнні заводи. Внаслідок того населення постійно жило в тотальному страху, а армія, позбавлена відновленої зброї, не могла протистояти військам антигітлерівської коаліції, котрі врізались зі Сходу і Заходу у територію розгромленої уже Німеччини, наче ніж у масло.

І невблаганний результат–капітуляція!

Ґоловнокомандувач німецьких сухопутних військ генерал Йодль підписав беззастережну капітуляцію 7 травня 1945 р. о год. 2.42 середньоевропейського часу в місті Реймсі в головній англо-американсько-французшській штаб-квартирі у присутності совєтських офіцерів. Умови капітуляції вступили в дію 8 травня 1945 о год. 23.01. Але, згідно з вимогою совєтського головного командування, начальник генерального штабу німецької армії Кайтель повторно підписав капітуляцію у головній совєтській штаб-квартирі (Берлін–Карльсгорст) 9 травня 1945 о год. 0.16.Совєтські історики однобічно і необ'єктивно висвітлювали весь комплекс воєнних зусиль (якщо потрібно–ті чи інші факти замовчувати або спотворювати), звужували просторові й часові рамки тієї гігантської і довготривалої битви (2194 дні). Всебічний і ретельний розгляд подій, їхній об'єктивний аналіз легко розвінчує другий міт.

Міт третій–„німецько-російська війна, як складова Другої світової війни стала Вітчизняною для усіх народів СССР".

Словосполучення „Вітчизняна війна" запозичено з часів війни Росії проти Наполеона 1812 року, яке тоді теж вживалось для пропаґандистського підсилення значимости тієї події. У словнику української мови (К.: Наук. Думка, 1970) словосполучення „Вітчизняна війна" трактується як війна за свободу і незалежність своєї Вітчизни проти загарбників. Отже, чи можемо ми, українці, вважати війну між Совєтським Союзом і Третім райхом вітчизняною вій-

ною. Для того потрібно спочатку з'ясувати, чи був СССР союзною державою узагалі та нашою Вітчизною зокрема? Із 4-х літер абревіятури СССР найважливішим є термін–СОЮЗ, тому нагадаємо його наукове пояснення: союз–це добровільне об'єднання певної кількости народів, при якому (це найважливіше) ні один не має панівного становища над іншими; в іншому випадку слабші суб'єкти спільноти–це лише сфери впливу сильніших народів, або ж їхні колонії. Отже, невід'ємними передумовами союзу є добровільність у процесі його створення та рівноправність усіх суб'єктів спільноти під час його існування. На практиці ні один із названих атрибутів Союзу в СССР реально не існував. Отже, СССР–це хитро придуманий політичний криптонім російської колоніяльної імперії. Імперський характер „совєтської" держави віддзеркалювався у взаєминах росіян із неросійськими народами в межах імперії. Один із депутатів Державної Думи сказав: „СССР був кращою формою існування Росії". Отже, це була держава росіян і для росіян, в якій вони мали упривілейоване становище в усіх сферах життєвої діяльности, а неросійські народи, у т. ч. українці, були стосовно них підколоніяльні. Тому СССР не можна розглядати як „Вітчизну" для українців. Російські шовіністи не визнавали і далі не визнають існування окремого українського народу зі всіма наслідками, що з того випливають. Російські спецслужби навіть в умовах незалежної України організовують витонченими методами потаємні вбивства представників української патріотичної еліти.

Єдиною нацією, яка справедливо могла вважати цю війну Вітчизняною, були росіяни. Захищаючи СССР, вони обороняли свою державу, свою національну й мовно-культурну самобутність, бо ця держава була справді ґарантом повнокровного розвитку російської нації. Якщо той чи інший громадянин України визнає такі категорії, як батьківщина, народ і нація, він повинен бути чесним і чітко визначитись: „або моя Батьківщина–це Україна, або ж–Росія", і відповідно до того розцінювати німецько-російський збройний конфлікт.

Вітчизняна війна українського народу почалася 15 березня 1939 року, коли угорські війська, за згодою Гітлера, напали на щойно проголошену державу–Карпатську Україну. Наша національно-визвольна боротьба 40-50 років, яку теж можна вважати Вітчизняною війною українського народу, не закінчилася ні у травні 1945, ні 1947 року, коли реґулярні частини УПА з боєм пробилися у Західну Европу. Для українців ця війна ще й досі триває, бо гинуть вони від ворожої кулі, як на інших землях колишнього СССР, так і на тери-

торії незалежної України, де надалі розкошують війська чужоземної держави. А й справді, яке визволення несла Україні Совєтська армія? Україна не була суб'єктом, а лише об'єктом війни, за її природні багатства змагалися дві тотальні імперії.

І після другої окупації України (у часи війни вона втратила від 8–10 млн. осіб) Совєтською армією репересії українського народу не припинялись. У Сибір із західних областей України депортовано близько 2-х мільйонів українців, а на Східній Україні 1946–1947 рр. спалахнув черговий голод, від якого померло близько 1,2 мільйона осіб. Якби не допомога західноукраїнського селянства, де ще не було колгоспів, голод розширився би до масштабу Голодомору 1932–1933 років. Ось таке „визволення" принесла Україні Совєтська армія. Тому святкування чергової річниці Перемоги, та ще за таким театрально-помпезним і вельмикоштовним сценарієм (режисери–за межами України), як це відбулося, напр.–2000 року–це глум над пам'яттю про українських дітей, які гинули в товарних поїздах по дорозі в Сибір, політв'язнів, що вмирали в концтаборах ГУЛАГ-у, тих українців, котрих розстрілювали посіпаки КҐБ у сорокових і п'ятдесятих роках під час національно-визвольної боротьби українського народу, дітей, солдатів-переможців, що помирали з голоду 1946-1947 років у 16 областях Східної України (у той час керівництво СССР надавало продовольчу допомогу Польщі, Румунії, Угорщині, Юґославії, Чехо-Словаччині і навіть Франції, а своїх від голодної смерти не рятувало), 17-річних українських юнаків, яких без належного військового вишколу, погано озброєних і навіть у цивільному одязі кидали в найнебезпечніші ділянки фронту на очевидну загибель. Про все це може не знати пересічний громадянин, але високопосадові особи України не мають права не знати тих фактів, тим паче замовчувати названі вже злочини комунофашистів супроти українського народу. Усім вже стало відомо, що запеклими ініціяторами святкування „Дня Перемоги" є мільйони ветеранів, котрі переселились з Росії в Україну після війни.

Кінцевою метою комуністів, які насиллям захопили владу в Росії 1917 року, була світова революція–розповсюдження своєї влади на всю планету. Першочерговою жертвою повинна була стати Европа. На щастя–не вдалося! Сталін захопив тільки меншу частину Німеччини і ще декілька другорядних держав–і не назавжди. Проте трубадури цього „свята" не хочуть того знати. Святкування 9-го травня для них–ідеальна нагода продемонструвати свої імпершовіністичні устремління і люту ненависть до всього, що українське–взагалі, та до держави Україна–зокрема. Отже, запрограмована ни-

ми вистава має яскраво виражену антиукраїнську спрямованість. Наприклад, у Львові 9-го травня ц. р. комуністи теж влаштували демонстрацію. Їхні колони йшли вулицями міста до „Пагорба Слави". За групою комуністів ступали демонстранти з транспорантом: „Движение за Советский Союз" Це не в Донецьку чи Сімферополі, це у Львові! Дивно, що в такій ситуації керівники міста і області ховають голову в пісок, нібито й нічого не помічають. То куди ж ми котимось?

Від XIII до XX століття нищівною стопою розчавлювали Україну чисельні окупанти: татари, литовці, поляки, росіяни, німці, румуни і мадяри. Найбільших жертв зазнала наша нація у кривавому XX столітті, зокрема під час Другої світової війни. Це та ціна, яку ми платили (і платимо далі) за нашу національну благодушність, за невміння і небажання рішуче стати на захист власних інтересів у своїй же хаті. Замість вшановувати пам'ять борців за волю України–воїнів УНР, УПА–ми про них забуваємо, а за рідне сприймаємо те, що нам нав'язують чужі заброди. Народи, котрі не вміють оборонятись, зникають з людської сім'ї. Це не фраза, це сувора дійсність. Мусимо врешті-решт чітко усвідомлювати, що війна між гітлерівською Німеччиною і сталінською Росією, яка тривала 1418 днів, була „Вітчизняною" тільки для росіян і аж ніяк не для українців. Тому святкування чергової річниці Перемоги в Українській державі не вписується у ніякі рамки елементарної логіки. Тим паче, що справжні борці за незалежність нашої Вітчизни–воїни УПА–залишаються невизнаними як воююча сторона, навіть урядом незалежної України.

День 9 травня повинен стати скорботним днем пам'яті жертв найкривавішої в історії війни, розв'язаної двома найлютішими ворогами людства.

Богдан Буць є заступником голови Львівського обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів.

РОЗШУКИ РІДНИХ, ЩО СЛУЖИЛИ В НІМЕЦЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

За інформаціями про кол. вояків німецьких збройних сил 2-ої світової війни слід писати німецькою або англійською мовами на адресу: Deutsche Dienstelle (WASt), 13400 Berlin.

Треба конче подати ім'я і прізвище пошукуваного, його дату і місцевість народження та інші дані, наприклад, рангу.

Спомини

Антін ФЕДЕНИШИН

СПОГАД БІЙЦЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛЕҐІОНУ ПРО ВСТУП ЛЕҐІОНУ ДО ЛЬВОВА

В сонячний ранок 30 червня...

Радимно... Яворів... Янів... село Козичин–тут відпочинок,–а далі боєвий марш у сторону старого княжого Львова...

Дня 30 червня 1941 р. в 3.30 год. вранці, з серцем повним туги і радости, я глянув у сторону Львова... Наш курінь під проводом сотника Шухевича в імлі чудового ранку посувався вперед... Мряка ослонювала поля, зрошені кров'ю недавніх боїв. По дорозі розбиті ворожі танки, вози, трупи...

Довкруги тиша. Тільки на головних шляхах під серпанком літньої мряки наші війська посувалися вперед...

Мотори, альпейські стрільці, гармати... Нерви всіх напружені. Кожний з тугою ждав зустрічі з ворогом.

Цікаво буде вам знати, що думав я в тих хвилинах?

Про родину, знайомих, про все,–чи живі, чи, може, на Сибірі, або... Руки мої стискали з жадобою кріс. Очі горіли дивним огнем.

–Вперед!... Вперед!

Проміння сонця золотило широкі поля. Ніхто з нас не відчував обтяження зброєю. Кожний думкою линув ген-далеко туди, куди туга й біль рвали наші серця впродовж двох років. Здійснилася мрія. Ми наближалися до Львова. Серце мов виривається з грудей.

...Львів. Старий Львів!

Входимо обережно на вулицю,–довкруги тиша, тільки твердий наш крок мов говорить, що діється в наших серцях. Очі шукають ворога... Певне ж, клятий, утік перед нами? А, може, десь сховався і жде нас? ...Кругом тихо. Чую коло себе шепіт.

–Утік, клятий!...

Руки міцно стискають кріс. Команда,–боєвий хід здержаний. Свобідним маршем входимо на вулицю. Самі не певні, чи ворог є в місті, чи його нема, але всміхаємося і бадьоро лунає перша пісня.

...„А ми тую червону калину"...

Біля нас проходить якийсь мужчина, на звук пісні мов жахнувся:

–Наші!!!

А потім струнко разом з нами пішов вперед.

...І пробудився Львів. Збудилося місто.

Проміння сонця ожило, звеселіло. Наші серця повні неописаного щастя. Чи ж може бути щось краще, друзі, як першим входити до Львова? Не маю слів, щоб розповісти вам своє почування.

Львів вільний! Сповнилась мрія мільйонів!!!

...Десь біля зруйнованої тюрми „Бриґідок" старшина кличе мене до себе.

–Ідемо в центр міста завісити на Ратуші прапор.

–Наказ!

Сідаємо до авта, нас тільки троє, оберлейтенант, я і шофер.

Їдемо. Мої очі спокійно глянули вперед. На вулицях налякані прохожі дивляться на авто і ...мов не вірять. В'їжджаємо на Ринок. Ґорстки прохожих із дивуванням дивлять-ся на нас.

–Слава!–Цей оклик виривається мені з уст–для них, для Львова, для всієї України.–Слава! Слава!

З сльозами щастя і квітами кидаються прохожі до авта.

Це хвилина понад сили людського серця. Цілую квіти,–вони мені так дорогі! Виросли на українській землі, щоб красою своєю привітати не чужих, а своїх воїнів–борців за Волю!

Твердим кроком підходимо з оберлейтенантом до Ратуші.

В його руках прапор німецького народу. Хвилина тиші, а згодом історичний момент. ...На Ратуші замайоріли прапори, була година 6.35, 30 червня 1941 р.

–Слава!! Слава!–крізь сльози лунали оклики.

Ми їдемо дальше, визволяти братів з тюрем. „Замарстинів"..

Авто задержується біля в'язниці. Тут люди квітами вітають нас, плачуть і сміються... Входимо до тюрми.

–Маска!–чую наказ оберлейтенанта.

Страшне... Нікого живого. Самі трупи... Трупи... старі і молоді, чоловіки і жінки, а навіть діти... Всі порізані, катовані, збезчещені звірюками з НКВД.

Надходить наш курінь,–почалась провірка трупів.

Виходимо. Їдемо дальше.

–Ґазівня!

Авто рушило, довкруги щирі оклики: ...Слава!!! Слава!!!

Львів мов пробудився з тяжкого сну неволі...

З газівні їдемо дальше. Очі мої горять.

–Св. Юр!...

В'їжджаємо на площу. Тут тихо. Біля брами двоє молодих людей. Пізнаю з обличчя моїх знайомих сердніх літ... –Слава!!!...

–Слава!!!

Входимо на подвір'я.

З палати виходить якийсь старий священик з довгою сивою бородою. Його очі здивовано глянули на нас, незнайомих фронтових вояків. Задержується, несвідомий, що має перед собою двох військових: німця і українця, дві славні нації–двох товаришів зброї...

Мої уста в щасті кличуть:

–Слава!... Слава!!...

З очей священика спливають сльози.

–Боже! Це ж українці!...

Від церкви св. Юра їдемо ще раз на Ринок. Там уже рух, піднесення. Війська невпинно заливають вулиці міста силою і сталлю...

Товариші, омаєні квітами, слухають оповідання матерів, батьків, сестер про жахливі дні минулого.

–Воля!

Тисячна товпа вітає могутню Німецьку армію.

Товариші зброї вже стоять на стійках. Кожний має своє завдання. Мені доручають зайняти Личаківський двірець і магазини.

–Дейку!!!

–Тосю!!

Руки мої, мов оп'янілі, простягаються на вид рідного брата з жінкою...

Німецький старшина задержався, в його очах також саме зворушення.

–Чіча–Дейку–добре, що живі!!!

На молодім обличчі жінки сльози щастя.

–Тосю, коханий наш!...–і мовкне в поцілунку.

Хвилину держить руку на моїй голові у сталевому шоломі, мов любується...

–Ти... Ви врятувакли нас... А то було б...

Я зрозумів, що дальше хотіла сказати.

Вуста дрижали, а очі горіли блиском щастя...

–У Львові всі живі, хоч пережили багато різного і сумного. Що вдома, не знаємо, думаю, що не вспіли, звірюки!...

Ще хвилина розмови, а далі мушу їхати.

–Ждіть мене, по обов'язках приїду, а тоді поговоримо про все...

–Слава!

Авто рушило. Якась жінка підходить до брата.

–Ви щасливі, що діждалися вимріяної хвилини...

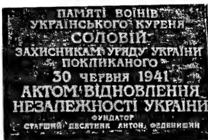
В її очах сльози.

Львів оживає. Починає нове життя.

...Сонячний ранок 30 червня 1941 р.–незабутній ранок для мене, для всіх.

Слава Україні!

Львів, 1 липня 1941 р.

Пропам'ятна дошка Музею Медичного Інституту на домі д-ра Панчишина у Львові.

(Опубл.: „Українські щоденні вісті." – Львів. – 3 серп. –Ч. 25. – С. 2-3.)

СЛІДАМИ УСУСУСІВ

Слово сотн. Осипа Навроцького, члена Військової Управи, на посв'ячені прапора Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Вінніпезі

Нераз це вже було сказано, що Перша Дивізія Української Національної Армії в найновішій історії українських збройних сил є найближча по духу, формі й традиції до Леґіону Українських Січових Стрільців, якого я мав щастя бути членом. Навіть обставини, серед яких обидві ці наші формації родились, мають деякі подібності. Обидві формації є формаціями добровольців і це теж зближує їх і нагадує, що дух вояцький жевріє в українському народі й коли наспіє пора, завжди знайдуться ідейні добровольці, щоб станути на захист Батьківщини.

Вважаю, що за виняткове щастя бути сьогодні одним із хресних батьків при посвяченні прапору Вінніпезької Станиці Братства колишніх Вояків Першої Дивізії Української Національної Армії.

Хай цей прапор пригадує нащадкам, що ним опікуватимуться, про честь наших Дивізійників, про їх завзяття боєве, про вірну службу Україні аж до смерти.

Вітаю цей новий український вояцький прапор від колишніх Українських Січових Стрільців і від Станиці колишніх українських військових формацій, якої маю честь бути головою.

Чолом Тобі, новий наш вояцький прапоре!

Ставай струнко й дружньо у ряд многих інших вкритих славою українських вояцьких прапорів!

5 лютого 1961 р.

МЕМОРАНДУМ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ ДО ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЖЕНЦІВ

У попередньому числі нашого журналу ми надрукували петицію Української Національної Ради до Інтернаціональної організації для біженців (ІРО) з проханням признати право еміґрації для кол. вояків Української дивізії до заморських країн під егідою ІРО.

У цьому числі друкуємо супровідного листа до обширного меморандуму Центрального представництва української еміграції в Німеччині (ЦПУЕН) до ІРО у справі (1) дозволу на еміграцію українців зареєстрованих у німецькій Централі переселенців („фолькcдойчів" та „райхсдойчів") та (2) кол. вояків Української дивізії, як це було в той час дозволено кол. воякам балтицьких дивізій військ СС. У 8-сторінковій другій частині меморандуму описується німецька колоніяльна політика на українських землях, обставини, в яких творилася дивізія та провадився набір добровольців, обставини в дивізії, її бойовий шлях.

Злучений український американський допомоговий комітет, котрий втримував в Німеччині своє представництво, теж робив подібні старання. Ті заходи принесли успіх,про що подав у своєму повідомленні ЗУАДК.

Редакція

CENTRAL REPRESENTATION OF UKRAINIAN EMIGRATION IN GERMANY

UKRAINIAN CENTRAL RELIF COMMITTEE

Augsburg, Germany Judenberg 8/II I

1965/49/PR. Augsburg 27.7.1949

Subject: IRO eligibility & admission to the USA of Ukrainian "EWZ" -people, & the former members of Ukrainian '1st Division Galicia'

With accord to the regulations of the General Council of IRO, US DP Commission, and US Immigration & Naturalization Service, two categories of Ukrainians are at present denied the right to enter USA under the provisions of the US DP Immigration law of June, 1948:

1. people who 1939/1940 had been registered as the so-called "EWZ—cases" (German "Ein-Wanderungs-Zentrale');

2. former members of the Ukrainian military unit "1st Division

Galicia", as part of the German Army.

The permission to emigrate to the USA is denied to these persons under the assumption:

1. in case of "EWZ" — people — that they voluntarily forfeited their previous Ukrainian nationality, that they became by their own will and knowledge "Volksdeutsche", resp. "Reichsdeutsche", that they enjoyed the rights an privilegies bestowed by the Nazi regime upon the "chosen German race", by what they must be regarded as ineligible for IRO care & protection;

2. in case of Ukrainian "Division Galicia" — that they were German collaborators, that they voluntarely bore arms against the USA and the Allies, that they had been a part of the German "SS — force", that they have a bad record being suspect of war crimes and atrocities, by what they must be excluded from the beneficies of IRO care & protection, and of the US DP Immigration Law.

We take the liberty to state most emphatically that above listed assumptions are in both cases historically incorrect, materially wrong and morally unjust. In submitting this MEMORANDUM to your benevolent consideration, we beg you to reconsider and to revise your former legal and political attitude toward Ukrainian persons falling under one or both of these categories.

Far from being "Germans", "collaborators", "Nazis of Ukrainian aborigin", "enemies of the USA" or even "SS-criminals", the overwhelming majority of these persons are in reality no more than victims of the terrible political & war circumstances which prevailed during the critical war years in Central and Eastern Europe.

We hope firmly that we shall be able to furnish in this MEMORANDUM sufficient proofs to corroborate this our viewpoint, and thus to obtain the revision of your former policy with regard to these particular persons.

Prof. I. Vovtchuk
President

Dr. R. Sluzar
Chief, Legal Dptmt

Zenon Pelenskyj
Secretary General
US Zone Liaison
Officer to IRO HQs

ПОВІДОМЛЕННЯ
Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

1. Переселення колишніх вояків Дивізії „Галичина"

Екзекутива ЗУАДК з радістю ділиться з українським громадянством вісткою про те, що на останню інтервенцію Екзекутиви ЗУАДК в Головного Директора ІРО в Женеві, Міжнародня Організація Збігців (ІРО) порішила надати право ДіПі для всіх членів колишнішої Дивізії „Галичина". Цю свою успішну інтервенцію Екзекутива ЗУАДК підперла 4 500 голосами учасників Маніфестиційного Свята ЗУАДК у Філадельфії 13 жовтня 1951 р. і голосом приятеля українців Комішіонера ДіПі Едварда М. О'Коннора, який виголосив на цьому святі славну промову про „Траґедію української нації".

Внаслідок цього рішення ІРО всі колишні члени Дивізії „Галичина", які живуть тепер на терені Німеччини, Австрії або Італії і мають анонімні ашуранси, видані ЗУАДК, можуть скористати з переселення до ЗДА в рамках закону про переселення Ді Пі до ЗДА.

Як повідомило Европейське Представництво ЗУАДК в Мюнхені, на основі того рішення Головної Дирекції ІРО в Женеві надано право ДіПі для всіх членів Дивізії „Галичина", які зголошені в бюрі нашого Европейського Представництва, за виїмком п'ятьох осіб, яким відмовлено того права з уваги на те, що вони були членами регулярної німецької армії заки приступили до Дивізії „Галичина", як теж інших трьох, в справі яких внесено відклик до Дирекції ІРО.

Подаючи до загального відома цей свій новий переселенчий успіх, Дирекція ЗУАДК складає щиру подяку всім учасникам Маніфестаційного Свята ЗУАДК в дню 13 жовтня 1951 р. у Філядельфії, бо вислідом цього свята була успішна інтервенція Дирекції ЗУАДК в справі колишніх дивізійників. Головну подяку складає Дирекція ЗУАДК Громадському Комітетові міста Філадельфії й околиці й окремим організаціям, як теж представникам колишніх українських армій, Пластові й організаціям молоді за допомогу в організації цього свята і теж виконавцям мистецької програми: Театрові-Студії Йосипа Гірняка з Ню Йорку, хорові „Думка" з Ню Йорку, об'єднаним хорам міста Філадельфії, балерині Ромі Приймі й іншим.

Оцінюючи старання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в справах колишніх вояків Дивізії „Галичина", старання, які ведуться ще від 1945 р., Управа Братства тих вояків прислала на руки екзекутивного директора ЗУАДК таке письмо:

„Братство колишніх вояків Першої Української Дивізії УНА, Мюнхен, Дахавер, Штр. 9/11. Ч. 119/Орґ./51, Мюнхен,

5 листопада 1951 р.

Підтверджуємо одержання Вашого листа від 29 жовтня 1951 р. й щиро дякуємо за добрі вістки.

Головна Управа Братства уважає своїм милим обов'язком зложити від імені членства Братства в Европі щиру подяку Дирекції ЗУАДК за всі заходи, роблені цею установою в напрямі виєднання дозволу на переселення до ЗДА для колишніх вояків 1-шої УД.

З належною пошаною, за головну управу Братства: мґр. Олег Лисяк (містоголова), Євген Шипайло (секретар), д-р Любомир О. Ортинський (організаційний референт)."

Екзекутива ЗУАДК звертається із закликом до нашого громадянства, щоб воно прийшло з допомогою Управі ЗУАДК в поселенні цих нових наших іміґрантів, які приїдуть на анонімні ашураси ЗУАДК, як теж допомогло покрити кошти переселення цих наших колишніх вояків, складаючи пожертви спеціяльно на цю ціль та й вступаючи в члени ЗУАДК. Усі пожертви, як і членські внески проситься вносити на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, Inc.

P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

2. Переселення з Бельґії й із других країн Европи

Успішно закінчились теж заходи ЗУАДК в справі переселення наших скитальців з Бельґії і Франції; Комісія ДіПі і Департамент ЗДА признали їм право на переселення до ЗДА.

Дирекція ЗУАДК ділиться з українським громадянством повідомленням, що–як недавно ще видано таку кількість анонімних ашурансів для українців у Німеччині й Австрії, яка потрібна була для рятування шляхом переселення українців у цих країнах–так тепер видано поверх 1 500 анонімних ашурансів для українців у Бельґії, Саарщині, Франції, Голляндії, Англії й Шанґгаю, щоб тим шляхом уможливити переселення наших громадян з тих країн і прийти з порятунком для українців усюди, де цього порятунку треба.

Щоб поселити цих людей у ЗДА після їх приїзду сюди потрібно співдіяння всієї української спільности в ЗДА.

Це співдіяння з Управою ЗУАДК в цій акції поселення повинні зорганізувати на місцях делеґати на З'їзд ЗУАДК, як теж і всі українські громади в різних місцевостях скупчення українців і окремі громадяни, присилаючи до Дирекції ЗУАДК на вище подану адресу своє зголошення про готовність прийняти новоприбуваючі родини, як теж організуючи пожертви на ЗУАДК і масово пропаґуючи членство у ЗУАДК.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет

(„Народне слово", Пітсбурґ, США, 6 XII 1951)

Гумор і сатира

Ро-Ко

ЧИ КРУТЬ, ЧИ ВЕРТЬ, А КУРЦІ СМЕРТЬ... АБО ЩО ДІЄТЬСЯ З ВІТЧИЗНЯНИМИ МІНІСТРАМИ ОБОРОНИ?

Ніби це діялося ще недавно, а виглядає дуже давно, як би у славних трипільських часах, може тому, що це було у минулому сторіччі. Тоді існувала ще „славна" діяспора, котру відвідували славні міністри з неньки України. І генерали, які дуже діяспірцям подобалися, а як ще це був генерал і міністер! Навіть ООН ставить військо на найвищий щабель–не прийме в свої члени держави, яка не має свого війська, бо вона не є незалежною та державою.

Якщо так, то яким чином ООН затвердила й прийняла Радянську Україну в свої члени.

Хитро-мудро. Бо Сталін назначив українському урядові міністра оборони. Якщо є міністер оборони, то він мусить мати своє військо, щоб ним командувати. Одначе тоді панувала практика діялектичного матеріялізму. А в Україні війська було–щось мільйон чи два! То хто повірить, що міністер оборони ним не командує? Коли Україну прийняли в члени ООН, відразу зник з уряду України міністер оборони. І так, мабуть, по інерції політичної діялектики затрималося дотепер...

Україна має військо. І міністра оборони. Весь час свого відродженого існування. І не одного. Одначе, чи міністри оборони–командують тим ніби своїм військом Вітчизни? (Сьогоднішній модерний тренд української еліти є вживати, замість вузьких провінційних, всеохоплюючі політичні поняття: замість Україна–Вітчизна; замість український–вітчизняний або державний).

Хто його знає...

Перший міністер, генерал Костянтин Морозов, пробував командувати військом, яке успадкувала наша Вітчизна–організував, творив, українізував... і що? І зрезиґнував! Але кажуть ті, що знають, що президент Кравчук його „зрезиґнував". Чому? Містерія і ні... треба подумати: генерал Морозов–чесна людина, вояк-професіонал, який знає своє діло, й до того великий український патріот..

Прийшов генерал Віталій Радецький. „Найпрофесіяльніший" військовик з крови і кости. Професією сягав родовими коріннями ще польського королівства і російського царизму. Придумав стратегію

кругової оборони України, тобто з усіх сторін, навіть з сторони найприязнішого старшого брата.

Прийшов і пішов... Чому? Хто його знає, це державна таємниця...

Валерій Шмаров наступний. Він цивіліст й „по-цивільному" командував. Подейкують, що він більше турбувався російськими військами, ніж вітчизняними, і як усе проторгував, то не мав охоти далі „муштруватися", навіть якщо ту команду видавано „офіційною" мовою.

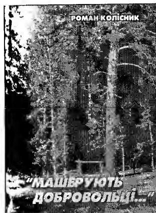
Був теж міністром Олександер Кузьмук–реформатор. Реформувати багато тяжче, як будувати з нічого. Так і показалося за його урядування, так „зреформували" ракети, що одна з них потрапила у російський пасажирський літак з ізраїльськими пасажирами. Злі язики плескали, що це була „мудра" українська ракета, хоч запущена з російського полігону на Чорному морі. Ніби господар мав би відповідати, кого до себе впускати й коли випускати. Щож, так закінчив довгу кар'єру генерал Кузьмук. Пишу „довгу", бо не запам'ятав, чи був перед ним і по Шмарові інший міністер.

Генерал Володимир Шкідченко, як виявилося, військовий з характером. Він протестно зрезиґнував після того, як Ґарант Конституції і Головнокомандувач Збройних сил України, президент Леонід Кучма, приїхавши до Криму, негайно звільнив з командного посту Чорноморської фльоти України адмірала М. Єжеля. І що більше, не питаючи опінії свого вірного генерального прокурора, оскаржив адмірала в кримінальній чи кримінальних неполадках. Хоч є друга опінія, як у лікарській практиці, яка каже, що український адмірал був „заукраїнський" для російського адмірала Чорноморської фльоти Росії, а таке псування крови не побажане для найближчого приятеля нашої Вітчизни.

Тепер міністерською булавою Збройних сил України махатиме генерал Євген Марчук. Він не генерал-військовик, а генерал-емведист, однак важливо це, що він не цивіліст, а генерал, якого чомусь вважають „цивільним міністром". (Його офіційна ранґа: міністер армії(?). Ґарант і Головнокомандувач сподівається, що міністер з такою комбінацією ранґ і досвіду перетворить „одні з найбільших і найменш боєздатних у Европі наших збройних сил на значно менші, добре озброєні й боєздатні".

Досі наша Вітчизна мала тільки двох президентів, але шістьох чи сімох міністрів оборони. Настирливо насувається думка: чи ними не обертають „круть і верть", як тою куркою, щоб затримати вітчизняний політичний балянс, встановлений президентом Кравчуком: „Маємо те, що маємо"?

„МАШЕРУЮТЬ ДОБРОВОЛЬЦІ..."

Книги–генетичні коди людського інтелекту. Саме так сприймаю спомини Романа Колісника „Машерують добровольці...", що зовсім недавно вийшла друком в Україні. Назву книга отримала від перших рядків відомої пісні Романа Купчинського. Тут розповідається про буремну юність автора, що з гімназійної лавки пішов в дивізію „Галичина" і долю цілого покоління справжніх українських патріотів. Ця доля виявилася трагічною, кривавою, але, як відомо, кров героїв кличе до боротьби нові покоління, стає потужним духовним чинником, що будить народ від летаргії. Не буває даремних жертв, марних смертей, якщо вони покладені на вівтар своєї батьківщини.

Книга Романа Колісника відносно невелика за обсягом, але про такі видання говорять як про винятково місткі змістом. Тут детально розповідається, сказати б, анатомується почуття молодої людини, що робить непростий життєвий вибір–вирішує принести себе в жертву поневоленій Україні. Патріотизм ніколи не виростає на голому місці, він формується роками у відповідному середовищі, зріє, як священний вогонь, в невідомих глибинах серця. Безперечно, під впливом батьків, вчителів, шкільного оточення. Про це розповідає автор у першому розділі, що має назву „До дивізії".

„Чому я пішов до дивізії? Я не застановлявся над цим кардинальним питанням. У той час такі питання не приходили до моєї голови й мене не турбували. Чому мали б приходити чи турбувати? Я пішов, бо тоді настав такий час. Це рішення прийшло мені природньо так, як у школі було переходити з кляси до кляси.

–Ні! Не так,–щойно пізніше в своєму житті мені стало ясно. Мене ж батьки виховували й немов приготовляли до такого кроку від малої дитини. Передплатили мені дитячий патріотичний журнал „Дзвіночок", який я дуже любив. З нього ми, діти, вчилися співати нових пісень, проводили ігри.

Батько після роботи брав мене на коліна й співав українські пісні. Увечорі взимку ґазди, посходившись послухати новини із світу, які їм батько читав з тижневика „Неділя", згадували воєнні події.

Про Петлюру. Галицьку Армію. Бував я на концертах і виставах у читальні. В одній виставі я навіть грав козака. Ця вистава була написана віршем. Я ролю вивчив напам'ять і тільки в одному місці „затявся", але до рими повторив той самий рядок, і, мабуть, ніхто цього промаху з публіки не завважив. А між глядачами були моя мама, яка не скривала своєї гордости й радости, та старший брат Антін. Ми, хлопці, приглядалися до вправ руханково-пожарного товариства „Луг", ходили на празники, на фестини до сусідніх сіл. Все це мало свій вплив на молоді душі..."

Пізніше молодому воякові довелося пройти величезний шлях, обпалений

вогненним смерчем, що проліг від України до гір Словенії. Були на тому шляху більші і менші воєнні конфлікти, було поранення і смерть друзів, але доля виявилася милостивою до молодого патріота і він уник трагічної смерті, яка скоєила тисячі і тисячі українських дивізійників. Незважаючи на трагічне тло оповіді, у споминах Р. Колісника багато світлого, життєствердного, навіть іронічного. Він уміє про драматичне розповісти з притаманною йому дотепністю, навіть усмішкою в кутиках губ. І це одна з домінуючих особливостей його своєрідного авторського стилю. Як відомо, Роман Колісник ще раніше утвердив себе не тільки як талановитий повістяр (згадаємо хоча б його блискучу повість „Останній постріл"), а й першокласний гуморист, його гостро-сатиричні книги відомі не тільки діяспорному, а й материковому читачеві.

Спогади „Машерують добровольці..." прочитуютьея з нестихаючим інтересом від першої і до отанньої сторінки, і еекрет цієї магії оповіді в тому, що автор ні на йоту не відступає від правди життя, оживляє в своїй пам'яті ті картини, що відбувалися в дійсності. Його особиста доля тут тієно переплетена з долею тисяч українеьких юнаків, що мріяли про самоєтійну Україну і прагнули визволити її з-під чужинського ярма. Вони уявляли себе другими „січовими стрільцями", були сповнені романтичного піднесення і гарячого патріотизму. Тому образи більшості діючих персонажів твору виписані особливо любовно, з почуттям справжньої поваги і захоплення, з сяйливою ноткою романтизму. І це не випадково. Вони справді такими були, ці безвусі юнаки, що безєтрашно вступили у вир воєнного смерчу. Інша річ, що стали вони під чужі прапори, що над ними тяжіла зловіща тінь німецької свастики. Але помисли їх і прагнення були абсолютно чистими і святими.

У книзі майстерно і випукло співставлено дві ментальності–німецьку і слов'янську, що її уособлюють українці. Німці–аґресивні і цинічні, бездумні виконавці вищої волі фюрера, безжальні і зухвалі. Українці–щирі і відкриті душею, безкомпромісні й романтичні, їм чужа аґресивність, жоретокість і підступність. Найбільш яскраво і глибинно розкриваєтьея сутність темної арійської ду-ші в розповіді одного військового чину, яку переповідає автор.

Після легкого поранення письменник лежав у госпіталі з одним єтарим німецьким гауптманом, що воював ще у першу світову. Якийсь час той харпак був комендантом в невеличкому сербському містечку, і йому донесли, що на нього планується замах.

Що робити? Як справжній солдафон, бере 60 закладників з числа цивільного населення і ставить ультиматум: якщо йому не видадуть змовників, усі арештовані будуть повішані. Але звідки людям знати про змову партизанів? Та й узагалі, чи планувався такий замах? Може, донос був фальшивий або провокативний...

І все ж він вивів закладників на ринкову площу, де вже бовваніли зловіщі силуети шибениць, зігнав туди усіх мешканців містечка і вчинив показову розправу.

Шістдесят невинних людей стратили. Але цього розпанашілому садистові виявилося замало: для „більшого ефекту" він ще вирішив вибрати з лав „глядачів" п'ятьох додаткових закладників. І сам пішов вибирати їх. Ось молода жінка, що кинула гнівний погляд, ось літній наляканий міщанин (чому він так тремтить?), ось кремезний чолов'яга, що ховає очі–ком! ком! ком! Нарешті

він зупинився біля зовсім юного хлопця, майже підлітка, і той також видається йому підозрілим. Довго дивиться йому в очі, хлопець панічно лякається–і починає тікати. Його наздоганяють, б'ють і, як усім іншим, накидають петлю на шию. Перед смертю хлопчик починає тихо плакати і жебоніти „ма-ма-ма". Мабуть, хотів покликати на допомогу свою маму,–закінчив розповідь старий сивий відставний гауптман і дико розреготався.

Ось така сцена–вражаюча по силі й емоційній напрузі. Як своєрідна вставна психологічна новела, що западає в пам'ять, змушує серце битися сильніше й задумуватися над одвічним питанням: хто ти–людино?

Багато місця відведено у спогадах розповіддям про вояцький побут, про ті хвилини дозвілля, які випадали на їх долю. І це дозволяє авторові паралельно розповісти про ті міста, містечка і села Европи, куди його закидала доля. Читачеві, безперечно, западуть в душу кілька епізодичних, але рельєфно вирізьблених типажів.

Привертають увагу і описи природи, що завжди олюднені й живі. Природа стає для людини не тільки місцем душевного відпруження, а й своєрідним прихистком в цьому неприхильному і ворожому до неї світі.

„Ми в горах. На долах теплїє, дерева починають зеленіти; в горах на верхах сніги, холод. Тут весна і тепло прийдуть пізніще. Ми йдемо з гори на горуднії і далі–невідомо куди... Спимо просто неба... Ти сам серед диких гір..."

Окреме місце в книзі займають описи міст, але передусім тих, які війна зачепила своїм нещадним чорним крилом. Невеличкі містечка і села ще іноді опинялися за межами воєнних дій, уникали важкої долі, а міста страждали найбільше. Для прикладу наведемо ось такий фраґмент: „Марбурґ–невелике місто–було під постійними налетами, алярми часто слідували за алярмами, бомби сипалися, звичайно на військові об'єкти: залізничну станцію, касарні, фабрики. Угорі, біля міста збудували сховище для людей. Кожна кам'яниця мала сховище у пивниці, а коли починався летунський алярм, коли сирени вили короткими рваними звуками, немов зойками болю, тоді поліція усіх загаляла до сховищ. Мене переконав Місько Яворський, з яким я часто проходжувався по місті, що до пивниці не варто ховатися, бо там нічого не побачиш, а як тебе присипле, то задусишся в руїнах. Тому я ані разу не був в бомбосховищі, а ховаючись в брамах кам'яниць, спостерігав дії бомбовозів".

З часу останньої війни пройшло понад півстоліття, уже літнього віку сягає те покоління, що народилося і виросло під мирним небом. Однак у світі ніколи не буває повного затишшя. Локальні чи більші воєнні конфлікти виникають в тій чи іншій частині планети. Земля продовжує горіти. Тому книга Романа Колісника сприймається також як застереження, як заклик берегти мир і бути пильним; війна ж приносить незліченні муки, випробування і страждання. Автор хоче „позбутися усього того, що нагадує війну, що спричиняє стільки терпінь і трагедій".

Дивізійна тематика в українській літературі посідає особливе місце, в кількісному і якісному вимірах, бідною її назвати не можна, і спогади Романа Колісника не пройдуть поза увагою тих, хто цікавиться подібною лектурою і кому не байдужа доля рідної землі.

Петро СОРОКА

член Національної спілки письменників України, м. Тернопіль

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 травня до 31 липня 2003 р.
надійшли такі вплати на розбудову „ВК":

В пам'ять мужа бл. п. Ярослава Дутки на пресфонд „ВК" складає дружина Ірена **30.00**

В п'яту річницю смерти незабутньої дружини та сестри Анни Роздільської, з дому Фіґурка, на розбудову „ВК" жертвують муж д-р Б. Роздільський та сестра Павля Фіґурка–Плав'юк **100.00**

В пам'ять бл п. Ореста Соробея на розбудову журналу „ВК" жертвують дружина Світлана та дочка Ірена з мужем **200.00**

В пам'ять незабутньої та дорогої бл. п. дружини Стефанії в першу річницю відходу у всесвіти на розбудову „ВК" жертвує муж В. Федорович **100.00**

по дол. 5.00: Мединський–Лондон, Онтаріо, М. Волошинський–Ґамільтон, І. Козак–Мічіґен, В. Катериняк–Ст. Катеринс **разом 20.00**

по дол. 10.00: В. Корж–Меріленд, Л. Венґльовський–Ст. Катеринс **разом 20.00**

по дол. 15.00: П. Слободян–Чікаґо, К. Куфор–Нью-Йорк, М. Дутчак–Лондон, В. Рекуляк–Ст. Катеринс, Е. Остапюк–Онтаріо, пані І. Скарупа–Клівленд, Г. Кекіш–Іліной, Я. Москва–Тандер Бей, Ю. Ференцевич–Нью-Джерзі, В. Сорочак–Чікаґо, С. Леуш–Нью-Йорк **разом 165.00**

по дол. 20.00: З. Кобилянський–Ґамільтон, Е. Костюк–Равдон, Квебек **разом 40.00**

по дол. 25.00: пані Л. Балагутрак–Огайо, пані М. Яніцька–Торонто, Я. Гнатків **разом 75.00**

по дол. 30.00: М. Бачинський–Монтреаль, М. Мельник–Торонто, д-р Р. Цурковський **разом 90.00**

Б. Тарнавський–Австралія **52.00**

Я. Кутний–Австралія **61.00**

Дякуємо читачам, котрі не забувають про піддержку журналу.

Адміністратор журналу „ВК"

Справлення помилки: У ч. 2, 2003 на ст. 85 надруковано: На пресфонд „ВК" 25 дол. зложила пані Анна Бойчук з Торонта. Має бути: **пані Анна Бойцун** з Торонта. За недогляд просимо вибачення.

АРҐЕНТИНА

ОСТАННІ СТЕЖІ!

Хоч ряди нашої Станиці у Буенос-Айресі вже дуже проріджені безперебійним наступом нашого непримиренного ворога–часу, ми, остання стежа, що ще сяк-так рухається, стараємося кожночасно відповідати на виникаючі вимоги ситуації, в міру наших сил і можливостей.

Коли при кінці місяця березня дійшла до нашої української громади в Арґентині сумна вістка про відхід у засвіти бл. п. Ярослави Стецько, чільної учасниці визвольної боротьби нашого народу проти окупантів та видатної політичної діячки і народної депутатки Верховної Ради України, громада вшанувала негайно її пам'ять заупокійними Богослуженнями.

Ясно, що у цих вшануваннях не могло бракувати дивізійників, хоч сил вже не ставало. У нашому Братстві не залишилося вже майже ні одного дієздатного члена, але на Богослуження з'явилося ще три побратими: Степан Тауридзький, Степан Никон і Михайло Василик. Треба з признанням зазначити, що друг Тауридзький, колишній наш голова, вистояв примірно сам, з дивізійним прапором ціле Богослуження і панахиду, бо не було вже ким його змінити.

М. В.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ ТОРОНТО

Загальні Збори відбулися 13 квітня 2003 р. Присутніх 58 членів і один гість. Збори відкрив голова Станиці П. Дем'янюк, привітав присутніх і попросив до Почесної Президії: капеляна Станиці о. митр. П. Стецюка, голову Головної Управи А. Коморовського, голову Краєвої Управи Л. Бабія і представника від СКУ д-ра В. Веригу. Капелян Станиці провів молитву, а голова Станиці попросив присутніх вшанувати однохвилинною мовчанкою пам'ять членів, які відійшли у вічність підчас минулої каденції: Ярослава Дутку, Богдана Кальбу, Віктора Шевця. Зборами провадила обрана Президія в складі: Л. Бабій–голова, М. Комар, Вол. Любка–секретарі.

Протоколярний секретар, В. Любка, звітував, що в минулому році відбулось 10 засідань Управи, одержано 201 листів, вислано 50, а також 250 чисел „Обіжника", чотири рази в рік, який висилається до членів, а також в Америку й Україну. Станиця бере участь в

Панахидах: Зелено-святочній, Брідській і українцям Канадських Збройних Сил.

Касир, М. Мельник, звітує, що фінансовий стан Станиці задовільний, Станиця далі допомагає фінансово Осередкові Української Мови в Маріюполі, на інші допомоги видано 1 098 дол. з каси Станиці і 4 000 дол. з каси Залізного Фонду. Коляда для побратимів в Україні принесла 5 556 дол., збірка на допомогу централі КУК – 3 700 дол., а збірка на пам'ятник Дивізійникам у Львові продовжується. Адміністратор цвинтарної ділянки, К. Когутяк, звітував, що всі місця вже випродані. Голова Станиці, П. Дем'янюк, подякував членам Управи за співпрацю, а особливо секретареві М. Комареві за взірцеве видавання Станичного „Обіжника", „Однднівок" і інших публікацій, касирові М. Мельникові і прапороносцям І. Крупці й І. Бурді.

Більш замітні зустрічі в минулому році: з о. д-р І. Музичкою з Риму, який розповів про сумне життя новоприбулих „туристів" з України, Андрієм Боляновським, автором нової книжки „Українські військові формування в збройних силах Німеччини", Вол. Яворівським–депутатом Верховної Ради й іншими. Влаштовано зустріч-обід для офіцерів Збройних Сил України (7 офіцерів і 2 генерали). Ми далі співпрацюємо з громадськими організаціями, як: Суспільною Службою Українців Канади, КУК–Відділ Торонто, Комітетом „За Справедливість", який веде акцію, щоб не допустити до затвердження Парляментом нового закону про імігpацію і громадянство у пропонованій формі, бо імігранти могли б стати горожанами 2-ої кляси.

Управа: Голова–П. Дем'янюк.

Члени: Ів. Падик, К. Когутяк, П. Кудла–почесні члени, М. Комар, Р. Тицький, М. Когут, Л. Бекесевич, Іл. Кушніренко, Вас. Радевич, І. Крупка, М. Василик, Вол. Любка, Ів. Бурда, о. митр. Петро Стецюк–капелян Станиці.

Контрольна Комісія: Є. Бочан, Мих. Рудзік, Мир. Пазій.

Правління Залізного Фонду: Роман Тицький–голова, Василь Верига–секретар, Роман Колісник–касир, Михайло Ромах–заступник голови, Лев Бабій, Ілярій Кушніренко, Петро Дем'янюк–члени.

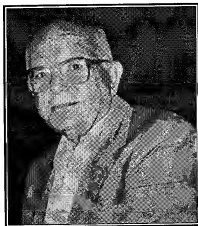
Голова Станиці повідомив, що Станиця разом з Краєвою Управою відзначать 60-ліття створення Дивізії святковим бенкетом 27 вересня в ресторані „Золотий Лев" на вул. 15 Канмотор в Торонті

П. ДЕМ'ЯНЮК.

Відійшли у вічність...

Хор. БОГДАН КУТНИЙ
21.VI. 1925 – 17.XII. 2002

Богдан народився в патріотичній родині, батько був старшиною УГА та був учителем народної школи. Народну та середню освіту, як рівнож свою молодість, прожив у рідному Львові. В 1943 р. зголосився добровольцем до Дивізії „Галичина", пройшов рекрутський вишкіл в Ґайделяґрі, а піонерський підстаршинський та старшинський вишколи відбув з успіхом у Градішко та у Піковіцах біля Праги у Чехії. У вільні від занять неділі курсанти їздили до Праги та біля церкви стрічали товаришів з інших вишколів та інших українців, мешканців Праги, які часто запрошували дивізійників до своїх домів. І так однієї неділі п-ство Войтечки запросили на гостину трьох дивізійників, Б. Кутного, О. Ґарматія та Ґ. Ґлуховського. І тут почалася приязнь, яка перейшла в любов між 15-літньою Любою, дочкою господарів, та Богданом. Богдан, закінчивши вишколи, повернувся до дивізії і в ранзі хорунжого пройшов кампанію в Словаччині, Словенії, фронтові бої в околиці Фельдбаху та табір полонених в Ріміні. В той час родина Войтечків переїхала до Німеччини. Богдан, довідавшись, що Люба з батьками перебуває в таборі Реґенсбурґу, „опускає" весною 1947 р. табір в Ріміні та через Бренер-Пас, Фіхлях дістається до Реґенсбурґу. Тут на другий день Різдвяних Свят 1948 р. відбулося вінчання молодят. (Дружками були Калина Фриз і Слава Оранська, а дружбами були Зенко Василькевич та Олег Ґарматій).

У 1949 р. на підставі доносу до IPO тратить право „переміщеної особи", а дружина Люба з сином Ростиком виїжджає до батьків в Нью-Йорк. Богдан залишається в Німеччині. У 1951 р., при помочі сот. Б. Панчука, одержує з Канади запотребування на футбольного гравця, куди зразу ж виїжджає. В 1953 р. вдається йому переїхати до родини в Нью-Йорк, де зразу дістає працю кресляра у фірмі „Фостер Віллер" та працює в ній аж до емеритури в 1968 р. Фірма висилає його на працю в Туречину, свою кар'єру закінчує начальником механічного відділу.

У 1990-их роках Богдан активно працює в Братстві дивізійників, як голова Станиці в Нюарку та член Крайової Управи. За його почином Станиця вислала понад 3 000 дол. Крайовій Управі у Львові на ліки для їхніх членів, також вислано понад тонну вживаного одягу чотирьом станицям Братства в Галичині. Перейшов тяжку операцію серця і на кінець поборов його рак. Останній рік дуже терпів незносимі болі, але думками був завжди з Братством. Останнє його бажання було, щоб на похороні не було квітів, а заощаджені кошти переслано нашим побратимам на ліки в Галичині. Зібрано 1 750 дол., які негайно переслано Крайовій Управі у Львові. Поховано Богдана при участи родини, приятелів та побратимів на цвинтарі св. Андрія Первозваного у Баунд-Бруку, Н. Дж.

Вічна йому пам'ять!

Д. Л.

АННА ФІҐУРКА-РОЗДІЛЬСЬКА

3.VIII. 1922 – 18. VII. 1998

Медсестра Анна, 1947 р.

Влітку 2003 року сповнилася п'ята річниця відходу у вічність медсестри 1-ої УД УНА Анни Фіґурки-Роздільської. Життєвий шлях сім'ї Фіґурків в Болшівцях Рогатинського повіту позначився рядом важких випробувань–ударів судьби. Перша світова війна захопила батька Михайла на еміґрації в Америці тоді, як в ході воєнних дій його господарська садиба була дощенту знищена. Роки праці при відбудові й для створення матеріяльної бази для підростаючого потомства перервала несподівано нагла смерть батька тоді, як Нусі сповнився 12-ий рік життя, і їй, ще неповнолітній, спав обов'язок допомагати матері у вихованні осиротілої дрібноти. Нові жорстокі удари завдала Друга світова війна. Під час німецької окупації, 14 квітня 1944 р., Болшівці жахливо потерпіли від ґестапівської відплатної акції за дії українського підпілля, у висліді якої постріляно, побито або живцем спалено в горіючих будинках 280 осіб українського населення. Згорів дім і господарські забудування Фіґурків. З 85 мужчин, вивезених до тюрми в Станиславові, тільки п'ятьом пощастило вернутись додому. Був ув'язнений і страчений у слідстві найстарший брат Василь і його дружина, обоє провідні члени націоналістичного підпілля.

Восени того ж року, перед поворотом совєтів до Галичини, Нуся з молодшою сестрою подалися на Захід і після тримісячного вишкільного курсу в Баден біля Відня, обоє опинилися як медичні сестри в шпиталі Люфтваффе у Вітторіо Венето в північній Італії. Після капітуляції Німеччини Британська

армія створила в Річчіоне, поблизу рімінського табору, багатонаціональний жіночий табір, в якому опинилася українська група, 25 жінок, переважно медсестер і декілька осіб, приналежних до родин дивізійників. Ця група відіграла значну допоміжну ролю у наладнанні і вдержанні контактів рімінського табору з зовнішнім світом, особливо з Римом в ранньому белярійському періоді полону.

В червні 1947 року Дивізія переїхала до Англії. І так, на другому етапі полону, доля судила групі посестер, між ними Анні, ще шість місяців виконувати обов'язки медичного персоналу серед хронічно хворих дивізійників в лікарні Нейбурн біля Йорку. Це завдання вони сповнювали сумлінно з щирою посвятою. Звільнення сестер з полону прийшло в січні наступного року, і з тої пори деякі з дівчат працювали в лікарнях Йорку і Лондону.

На постійний побут в Канаді виїхала Анна в 1951 році, через два роки вийшла заміж, згодом подружжя переїхало з Оттави до Саскатуну і там Анна вповні жертвувала себе родині, вихованню потомства, трьох нащадків-синів.

Відійшла у вічність нагло, на третьому році видужання після серцевої атаки. Похоронена на міському кладовищі в Саскатуні. Після похоронних відправ над відкритою могилою побратим М. Бойчук від Братства кол. вояків 1-ої УД УНА попрощав посестру Анну на вічний спочинок.

Пам'ять про Анну залишиться між нами назавжди.

Богдан РОЗДІЛЬСЬКИЙ
Павля ФІҐУРКА-ПЛАВ'ЮК

МАРКІЯН КОМАР

19.IV. 1922 – 1.V. 2003

Ріміні, 1946 р.

Народився в селі Цінева Долинського повіту, Івано-Франківської области. Був наймолодшим з 5-ох синів Миколи й Юлії (з дому Кухта). Батько був інвалідом, втративши ногу в австрійській армії в 1-ій світовій війні. Був вихований у національно свідомій родині. (Найстарший брат був ув'язнений поляками). Батьки вщепили Маркіяну любов до Бога, батьківщини й родини, обов'язковість і посвяту для інших. Маркіян закінчив народну школу в Ціневі, а відтак вступив у монастир о. о. Студитів в Уневі, де пробув 3 роки. Тут почав писати свої вірші, які, на жаль, не збереглися.

У 1944 р. вступив до Української Дивізії. Після рекрутського і кавалерійського вишколу був приділений до 14-го запасного полку, у якому був інструктором їзди на коні. Перебуваючи в англійському полоні в Ріміні (Італія), вписався в технічну школу, на технічно-електричний курс. Писав поезії.

Був переміщений до Англії в травні 1947 р., де перебував у 56-му

таборі в Ботсдейл (в Норфолк) й прислуговував німецьким генералам фон Рунштедту і фон Бравхічу, згодом у 231-му таборі в Редґрейв Парк працював в операційній залі шпиталю. Звільнений з полону 25-го серпня 1948 р., працював і мешкав у місті Нортгамптон.

В Канаді мав двох вуйків, які еміґрували у 20-их роках. Вуйко Еміль Кухта старався спровадити Маркіяна ще з Італії, а згодом теж брат Маркіяна, о. д-р Микола, який виїхав зі своєю родиною до Канади. Врешті залишив Ліверпуль 25-го жовтня 1951 на кораблі „Асканія".

Перші два тижні в Торонті прожив у свого вуйка Мілька. Працював в „Паркер Пен", за доляра на годину. Вчився вечорами в Центральній технічній школі і став техніком „листкового заліза". В жовтні 1954 р. брат о. д-р Микола одружив Маркіяна з Анною Підляшецькою (з с. Нагуєвичі) в катедрі св. Йосафата. В їхньому подружжі народилися Люба і Марко, які вчащали до парохіяльної цілоденної школи при Катедрі.

Був членом Братства дивізійників та Спортового Товариства „Україна". Довгі роки працював в Управі Братства кореспонденційним секретарем; друкував „Одноднівки" і був редактором станичного „Обіжника". Довгі роки був секретарем також в Т-ві „Україна", а останньо і касиром. Був завзятим шахістом.

Вирізнявся він широким світоглядом, скромністю і терпеливістю. Він не судив інших. Нитка любови до ближнього виявлялася в його словах і ділах.

Панахиду відслужено в похоронному закладі „Кардинала" при чисельній участі дивізійників і спортовців. Співав хор „Бурлака", під диригентурою маестра З. Лавришина, служили: брат Маркіяна, о. д-р Микола, о. І. Дирій (дальший родич покійного), о. І. Барщик, і о. митр. Б. Остапович. На панахиді о. Барщик попрощав Маркіяна–від парафії св. Йосафата, де він був активним і жертовним членом Катедрального Храму.

Святу Літургію відправлено в катедрі св. Йосафата в сослуженні: о. І. Барщика, о. І. Диріва, брата о. д-ра Миколи і диякона д-ра Я. Шудрака. В своїй проповіді о. д-р Микола попрощав свого брата.

Поховано Маркіяна на дивізійній секції на цвинтарі св. Володимира в Оквіл. Від Братства дивізійників прощав покійного голова станиці Петро Дем'янюк.

На поминальній тризні прощальне слово від Т-ва „Україна" сказав голова Константин Чолій. Від Братства–Михайло Мельник прочитав вірш „В першу річницю Бродів", яку Маркіян написав в таборі полонених. Від родини промовляла дочка д-р Люба, прощаючи свого батька його власними словами–віршем „Шляхи".

Побратими-дивізійники і спортовці громадно взяли участь у св. Літургії в 40-ий день, яку служили: брат Маркіяна о. д-р Микола, о. І. Дирів і о. І. Барщик. На тризні прощальне слово сказав голова Крайової Управи Братства Лев Бабій, а О. Масликевич поділився своїми споминами про покійного. Брат Маркіяна, о. д-р Микола у своєму слові підкреслив посвяту жертви добровольців Дивізії, яка була окрема від німецького війська.

Залишив у глибокому смутку дружину Анну, дочку д-ра Любу, сина Марка, брата о. д-ра Миколу, побратимів по зброї, спортовців, односельців і ближчу та дальшу родину в Канаді й Україні.

П. Д.

ОРЕСТ СОРОБЕЙ

5.ІІ. 1922 – 1.V. 2003

Нойгаммер, 22.VII. 1944 р.

У Вест Пальм Біч, Флорида, відійшов у просвіти Орест Соробей, довголітній член і колишній голова Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Рочестері, НЙ.

Народився Орест в національно свідомій родині. Належав до Т-ва „Просвіта" і до руханково-спортового Т-ва „Луг". Батько Ореста і його три брати, колишні Січові Стрільці, були переслідувані польською владою, а старший брат Мирослав-воїн УПА– був застрелений енкаведистами із засідки, коли вночі прийшов додому відвідати тата і маму.

В 1943 році, недокінчивши торговельної школи в Чорткові, Орест голоситься до Дивізії „Галичина". Після рекрутського вишколу бере участь в бойових діях у Словаччині, Словенії і Австрії. В кінці війни щасливо виривається з зони зайнятої большевиками на американську зону. Уникає полону при допомозі американського вояка українського походження. Після різних пригод влаштовується в Мюнхені, Баварія. З Мюнхену переїздить до табору біженців в місті Розенгаймі, де познайомився і одружився з Світланою, дочкою родини Жарко.

В 1948 р., з допомогою свого стрийка у Вінніпеґу, Канада, Орест з дружиною відпливає кораблем до Канади. У Вінніпеґу 1950 р. народжується їм донечка Ірка, і з таким дорогим надбанням, після п'ятирічного побуту в Канаді, родина Соробеїв еміґрує до США, місто Пітсбурґ, звідки цього самого 1955 р. переноситься до м. Рочестер, НЙ, де влаштовується на сталий побут. Маючи вже певний осідок, Орест бере активну участь в громадському житті, особливо в Станиці Братства, був одним з організаторів „Вечорниць Червоної Калини", належав до парафії церкви св. Йосафата і був довголітнім членом Українського Народного Союзу. Працював до кінця пенсійного віку в „Юнії Шклярів" (Glasier Architectural & Glass Workers). Доривочно був продавцем реальностей (Real Estate), що робив більше для розваги.

Згідно з заповітом покійного, його тіло було спалене, а попіл розсипаний по морю...

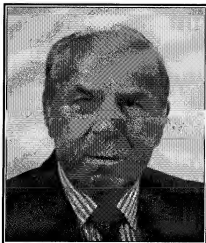
Залишив у глибокому смутку дружину Світлану і дочку Ірину з мужем Джорджем Франклін.

У пам'ять бл. п. Ореста дружина Світлана зложила 200 долярів на пресовий фонд „Вістей Комбатанта".

Василь БІЛАН

АНДРІЙ ГАВІРКО

10.IV. 1922 – 19.IV. 2003

Народжений в с. Медика, Львівська обл. З вибухом війни між бувшими союзниками–Гітлером і Сталіним–Андрій бере участь у військових формаціях на Східному фронті. В січні 1943 року тяжко поранений в ногу проходить лікування у Львові, а після видужання вступає в ряди Української Дивізії і на пості бунчужного у гарматному полку закінчує війну.

Разом з дивізійниками ділить долю полону в Італії, а з переїздом Дивізії до Англії, стає комендантом табору полонених ч. 80. У вересні 1948 р., так як і всі дивізійники, виходить на волю і після пошуків і розшуків переїжджає до міста Дерби, Англія, де в друкарській фірмі працює як фахівець до виходу на емеритуру в 1987 році.

Покійний Андрій був ініціятором, з рамені ОбВУ, впорядкування могил наших друзів-дивізійників в Австрії. Після тяжкої недуги (Паркінсон) упокоївся з Богом 19-го квітня 2003 р., а 1-го травня був похований на цвинтарі в Дерби. Похоронні моління провів о. Йосафат Лещишин. Прощальне слово від української спільноти і від дивізійників сказав його близький друг Роман Старосольський, і після тужливої „Чуєш брате мій..." опустили його домовиму в чужу, але привітну землю.

Покійний Андрій був не лише відданий нашій вояцькій традиції, але своєю поставою, характером і дисципліною був і носієм цієї традиції. Дуже цінив наш вояцький журнал „Вісті Комбатанта" і з нетерпеливістю очікував появу нового числа журналу.

Він залишив в смутку дружину Ґерду, а нам, товаришам по зброї, пам'ять примірного вояка-комбатанта. Покійний Андрій був вояком з крови й кости.

Вічна Йому пам'ять!

Святослав ВАСИЛЬКО

ВОЛОДИМИР РІВНИЙ „ГАЙ"

13. XII. 1925 – 12.I. 2003

З жалем і смутком повідомляємо українське громадянство у Вел. Британії, родину в Україні та всіх друзів-дивізійників нашого поселення, що після тяжкої недуги відійшов у вічність Володимир Рівний, народжений в с. Вербатин, Тернопільської області, залишивши в смутку синів Степана, Андріяна і Маркіяна з невісткою Оксаною і внуками Данилом і Наталкою.

Колишній вояк 1-ої УД УНА, він ділив долю й недолю по війні з друзями в полоні в Італії, а, приїхавши до Англії, включився в організоване політичне й громадське життя. Член ОУН. Активний член Крайового Зв'язку в першій половині 50-х років.

В початках 60-х років відчинив висилкову фірму „Чумак" в Лондоні, і при тому полагоджував потребуючим всякі урядові справи, чим здобув собі пошану і подяку від своїх клієнтів.

Похоронні моління відслужив о. Григорій Гриньків, ЧСВВ, 20 січня 2003 р. в церковці на Ґаннесбері кладовищі в Лондоні. Покійного похоронено в спільній могилі з його дружиною Монікою, яка померла вже давніше. На кладовищі прощав Покійного Іван Стасік, а похоронним співом провадили Богдан Рогач, інж. В. Борецький і преп. сестра Василія з допомогою М. Климчука.

При тужливій пісні „Чуєш брате мій..." опустили трумну у спільну могилу на цій чужій, але привітній землі.

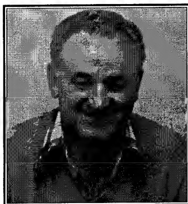
Поминальна тризна відбулася в домі Степана, сина Покійного.

Вічна Йому пам'ять!

Святослав ВАСИЛЬКО

ЮЛІЯН ВІЛЬШИНСЬКИЙ

7. XII. 1924 – 26. V. 2003

Після довгої, виснаженої недуги відійшов у вічність кол. воїн Дивізії „Галичина", член Станиці Братства дивізійників у Торонті Юліян Вільшинський. Залишив у скорботі дружину Дорін, дочку Мирославу-Валері з мужем і дочку Даяну-Оксану з родиною. Похоронні відправи відбулися в церкві св. о. Миколая, а похоронення на цвинтарі св. Володимира в Оквил.

Прощав Юлька від побратимів по зброї голова Крайової Управи Лев Бабій, а „хлопці" заспівали йому „Чуєш брате мій..."

На тризні про життя Юлька розповідали Олександер Масликевич і Ярослав Ґунька. Дочки Валері і Даяна поділились спогадами про батька.

Юліян народився в м. Сколе, Львівської області, в національно свідомій сім'ї. Рід Вільшинських був одним з тих старовинних боярських родів, що помимо всяких натисків залишилися українцями.

Слідами старшого брата Богдана і сестри Мирослави, Юлько вступив у ряди ОУН. З приходом радян-

ської влади родина, а це мати, батько і Мирослава, були виселені в Сибір взимку 1940 р., а в хаті поселилася сім'я начальника НКВД. Богданові і Юлькові пощастило скритися і „піти у підпілля".

По приході німців Юлько вступив на навчання до гімназії в Стрию і як гімназист зголосився до Дивізії „Ґаличина". В серпні 1943 р. був покликаний на вишкіл в Гайделяґер, згодом направлений до піонерського куреня, в якім як підстаршина брав участь в боях під Бродами в липні 1944 р. У бою біля села Підгірці був поранений і евакуйований. Повернувшись до Дивізії, бере участь у всіх її діях на Словаччині, Словенії і в Штирії–Австрії.

Брат Богдан був організатором відділів самооборони на Сокальщині підчас німецької окупації, а відтак командиром УПА. Загинув у бою з військами КҐБ в 1947 р. Є нарис про нього в Літописі УПА.

Батьки і сестра повернулися із заслання з „ласки" Хрущова. Батько прожив ще один рік, а мати десять років, але не в рідній хаті.

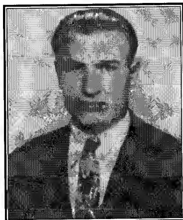
Після капітуляції Німеччини був у полоні в Італії, а відтак перевезений до Англії. Там був перекладачем для англійської команди в одному з таборів. Звільнений в жовтні 1948 р. В 1951 р. еміґрує до Канади за контрактом, який відробляє в онтарійському лісі. Поселився в Садбурі, згодом переїжджає до Торонта. Тут одружується з Дорін Чамик в 1953 р.

В Торонті стає активним членом Братства дивізійників і спортивного товариства „Україна", довголітнім членом управи Станиці, організує і провадить стрілецький гурток, який десятки років приносив багато дружньої розваги в змаганнях на стрільниці, на оселі „Говерля". Стрільницю збудували члени Стрілецького гуртка й Станиці й її затведило Міністерство оборони Канади. Ґурток організовує змагання за індивідуальний чемпіонат й перехідну чашу, поміж молодіжними організаціями–Пласт, СУМ і ОДУМ–за перехідну чашу, з гамільтонською Станицею та іншими організаціями. Ґурток проіснував від 1963 р. до 17 листопада 1985 р.

Ярослав ГУНЬКА

ОСИП ҐАЛАТЬО

23.VI. 1925 – 22.I. 2003

Осип Ґалатьо прийшов на світ у прекрасній закутині Розточчя, в селі Малечів, Львівської обл. У рідній хаті формувався світогляд молодого Осипа на двох основних засадах: глибока християнська віра і безмежна любов до свого краю і свого українського народу. Ці дві віхи його світогляду включили його до тих, які за перефразованими словами Івана Франка:

...вірили, що своїми руками
Розіб'ють скалу, роздроблять граніт
Що кров'ю власною і власними кістками
Твердий змурують гостинець
І за ними прийде нове життя,
Добро нове у світ.

І коли „прийшов слушний час", покликали його вступити в ряди Української Дивізії. Воєнні події закинули його до Італії, звідкіль він, у 1950 р., приїхав до Аргентини, де, поселившись в Буенос-Айресі, заложив родину, заснував будівельну фірму й включився активно в громадське життя. Спершу у „Просвіті", де був довгі роки головою, потім став членом УІВІ, де багаторазово входив до Управи, до Братства Дивізійників, а також до Кооперативи „Фортуна", де виконував функцію голови, і врешті до Української Центральної Репрезентації, де був переобраний кілька разів головою Головної Ради.

Попри всі ті обов'язки, став активним членом Українського Католицького Об'єднання, де був заступником голови і співпрацював з Українською Католицькою Єпархією, тобто будова церков, з яких треба згадати: катедру св. Покрови у Буенос-Айресі, церкву св. Андрія на Вілля-Караса, церкву у Бовен, Мендоза, каплицю на Українському цвинтарі та інші.

Покинув свою Родину: дружину й четверо дітей, і Українську Громаду міста Буенос-Айресу й околиць.

Спи спокійно приятелю. Нехай аргентинська земля буде Тобі легкою, а пам'ять серед української громади–вічною.

М. В.

ВІКТОР ШВЕЦЬ

10.VI. 1914 – 3.IV. 2003

Несподівано залишив ряди Станиці Братства в Торонті Віктор Швець. Скромний, працьовитий, довголітній член Управи Станиці Братства, як теж Управи Суспільної Служби Українців та інших громадсько-суспільних і церковних організацій.

Народився в м. Зборів. Із закінченою учительською семінарією учителював на Станиславівщині аж до часу вступу до Дивізії „Галичина", з якою пройшов всі етапи дій, та після війни табір полонених в Ріміні–включно з полоном в Англії.

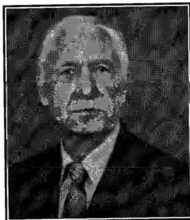
По звільнені з полону, по кількох роках переїжджає до Канади.

Над могилою на цвинтарі „Парк-Ловн" попрощав покійного від Братства Петро Дем'янюк.

М. РУДЗІК

ВОЛОДИМИР ЛЕСЮК

8.X. 1920 – 17.IV. 2003

Народився в місті Станиславові (сьогодні Івано-Франківськ). Змалку любив спорт, згодом грав у пер-

шій команді копаного м'яча в Станиславові.

В 1944 р. вступив до Української дивізії та служив у запасному полку. 1945 року попав у англійський полон біля міста Ріміні. Звідтам його перевезли до Англії, де належав до Союзу Українців Британії. Далі займається копаним м'ячем.

1953 року переїжджає до Канади, до Садбурі, де включається в українське організаційне життя і стає членом Спортового Товариства. Незабаром переїжджає до Торонта, де стає членом Братства Дивізійників, спортового товариства „Україна", де змагається і відзначується в грі копаного м'яча.

Працював зубним техніком до часу отримання пенсії в 1985 р. Останні роки проживав у Домі для старших св. Димитрія.

Залишив багато друзів по зброї, спортовців та приятелів з Дому ім. св. Димитрія.

М. К.

ВОЛОДИМИР ЯНІЦЬКИЙ

2.I. 1923 – 20.IV. 2003

Народжений в селі Путятинці, Рогатинський район, Івано-Франківська область. Після закінчення народної школи працював на господарстві. До дивізії „Галичина" вступив у липні 1944 р. Брав участь в боях під Фельдбахом в Австрії. По закінченні війни перебував в англійськім полоні в Белярії, а відтак в Ріміні, Італія. 1947 р. перевозять табір до Англії, де в 1949 р. відбулося остаточне звільнення. В 1951 р. виїжджає до Канади, в 1965 у Торонто одружується з Меланією Демай. Довгі роки був членом Братсва кол. вояків 1-ої Дивізії УНА.

Покійний залишив у глибокому смутку дружину Меланію, чотири сестри і брата в Україні. Похоронні відправи відбулися 24 квітня 2003 р. в церкві св. Богородиці. Похоронений на дивізійній секції цвинтаря св. Володимира в Оквіл. Від Братства дивізійників прощав покійного Володимира побратим Ярослав Гнатків.

Я. Г.

ЯРОСЛАВ НАЗАРИК-ОРЛИК

15.VII. 1922 – 30.IV. 2001

Одною з без сумніву найкращих закутин нашої землі є східня частина Карпат, де гори високі, а між ними красавиця Говерля, закутана у сині хмари, снує свою давню мрію про Чугайстра і його одвічну боротьбу зі Щезником, про Довбуша, українського Робін Гуда, і про його таємничі печери, про писаний камінь та заховані у ньому таємниці минулого, а все те повите зеленню гірської гущавини, одурманене запахом зілля і квітів, заколихане до сну шумом-піснею вітру у віттю

сторічних смерек. Тут прийшов на світ Ярослав-Славко.

Рід Ярослава походить з тієї частини України, що віками перебувала під чужинецькою займанщиною, відомої своєю леґендарною стійкістю і вірністю своїй нації, Лемківщини.

Не дозволила доля Ярославові провести свій вік на рідній землі у колі найблищої рідні й приятелів. Ще молодим хлопцем забрав його німецький окупант до т. зв. „Баудісту", звідкіль він зголосився до Української Дивізії, з якою ділив долю і недолю аж до кінця війни. Після війни й полону, у 1949 р. опинився він в Арґентині, де одружився з Михайлиною, українкою, хоч і родженою в Арґентині. Поборовши деякі труднощі, вони виростили двох синів, Романа і Юрія. Пробували щастя й в Америці, але туга дружини за своєю матір'ю заставила їх усіх повернутися до Арґентини. Тут від самого початку пірнув він у вир громадської праці, ставши спершу членом „Просвіти", а потім Братства Дивізійників й увійшовши у близький контакт з середовищем, що гуртувалось довкруги Української Католицької Катедри і Філії Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи. Він, разом зі своєю дружиною, став також активним членом мирянської організації Українського Католицького Об'єднання–УКО і довгі роки був членом її Управи, ставши рівночасно членом Патріярхального Товариства.

Ярослав, ще в Україні, після народної школи, вписався на сільськогосподарський курс. В Арґентині закінчив арґентинську середню школу, а коли у 1964 р. тут відкрили філію Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи, він вступив на її середньошкільний курс і, доповнивши свою середню освіту знанням українознавства, разом з іншими вписався до УКУ Факультету Філософії й Ґуманістики, на відділ Славістики. Блаженніший Патріярх УКГЦеркви Мирослав-Іван, що був якраз на апостольській візитації в Арґентині, підчас громадської зустрічі вручив Ярославові здобутий диплом Ліценціята Славістики.

Та многогранність душі Ярослава скривала ще один талант. Він писав, під псевдом Орлик, поезії для вшанування певної річниці, події чи особи. „До загально-громадського відзначення, це нехай буде мій незначний причинок",– казав він скромно, коли йому дякували за виголошену поезію.

Серед патріотичної та шанувальної поезії знаходить собі місце також особиста лірика, об'єктом якої є головно його матір, дружина, рідний край. *Я їздив в Україну до мами. Їй уже сто років, тож треба було поїхати, викопати їй бараболю.* І тут його постава перекликається із поезією Федьковича про рекрута.

..Бо він летить до матінки старої домів,
Дрівець їй врубатоньки, би хатку нагрів.

Майже до останніх днів мав він надію на покращання свого здоров'я і просив Бога сили, щоби ще відвідати стареньку матір в Україні. Не судилося.

Вічна йому пам'ять.

М. В.

З листів до редакції

Нью-Йорк, 8.VI. 2003

Високоповажаний Пане Редакторе!

З великою приємністю я прийняв ваш журнал ч. 2. Тематично зредаґоване число абсолютно перфектно!

Пригадалось минуле УСС, про історичну бандерію–хто знає цю історію сьогодні з коромпованих ще живучих істориків. Верхом сенсації була стаття про українців Австро-Угорщини. Між іншим, хочу попитати, що відомо про найстаршого усусуса віком, який рік чи два тому мав померти саме у Вас, в Канаді? Була лиш нотатка мала в пресі, а в Тарнови рік тому поляки поховали найстаршого віком леґіоніста із войска Пілсудского. Було на похороні щось 10.000 людей, весь генеральний штаб армії, зараз названо його прізвищем вулицю в Тарнові та була передовиця тут в польському часописі. А як ми вшанували свого останнього?

Само-собою, аналіз М. Левицького про останній перепис населення по національностям в Україні–це абсолютна перфектність. Пишу про цей аналіз тому, що подано 8 млн. росіян в Україні. Коли були обходини „Рік України в Росії", відбувся в Москві Конґрес російської еміґрації з України від імені 4 млн. росіян, які виїхали в Росію з протестом „служити Україні-республіці як окремій державі". Отже, 8+4=12 млн. москалів було в УРСР, як подано за Кравчуком...

Відносно участи українців в Кувейті подано за „урядовими висловами", але без конкретних позицій Заходу в багатьох заявах Буша, ООН, НАТО, International Monetary Fund, Швайцарії, із найновішим комунікатом Вашинґтону про винагороду Україні за участь в певній зоні біля польської, із наданням Києву контракту фінансового в відбудові в Іраку: залізниць, автострад, мостів і тунелів на дуже високу суму, біля мільярда долярів... але вимагає співпраці опозиції України з існуючим урядом, без існуючих конфліктів, які компрометують Україну ординарністю Юлі „про бандитів у Вашинґтоні" та Бойка і КПУ–разом проти Заходу та за Саддамом... Цей нетакт міг зруйнувати вартість України як держави, ясно в користь Росії. На щастя, комунікат США врятував існування України як держави заявою, що США є ґарантом територіяльної недоторканости так, як Польщі і т. д. Само-собою, цей успіх треба приписати в першу чергу знаменитому нашому міністрові закордонних справ Анатолію Зленкові, з яким дуже числиться, в першу чергу, президент Кучма.

Дуже добре, що подано в „ВК"Закон про гимн від 6.III. 2003 р., не іґноруючи в цій справі Л. Кучми, що сталось в газеті „Трибуна",

але в цій справі теж допоміг і міністер культури України.

Натомість не затверджено проєкту Великого Гербу України, в якому було декілька важливих геральдичних помилок. Уряд погодивсь затвердити герб, але Верховна Рада здержалась із признанням, маючи мій текст меморандуму про цю проблему. Мої вимоги частково внесено в герб, але не всі!

Хочу повідомити, що вже мав появитись другий з доповненням наклад моєї книжки із 1973 р. про українські гимни в 100-ліття НТШ. Тираж цієї публікації має бути 10.000, з метою розіслати в усі навчальні установи України, в усі бібліотеки, за кордон в найбільші бібліотеки Европи та Америки... даром! Щоб ця правда утвердилась в світі.

До інформації: із моїх 208 публікацій до „Вістей Комбатанта" я передав 10 статтей між 1972-1997 роками. В 1997 році Ваше видавництво видало відбиткою особливий еляборат на тему „Чехо-Словаччина і Україна в минулому та у сучасності", „ВК" ч. 1. Отже, наше співробітництво існувало на протязі 25 років!

Ці часи згадую дуже мило, з повним зрозумінням для мене ред. д-ра М. Малецького, якому передаю сердечний привіт, як також д-ві Василеві Веризі, з яким я листувався.

Д-р Володимир Трембіцький

КРАЙОВА УПРАВА БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ
1-ої УД УНА КАНАДИ
повідомляє, що
27-ий ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД
відбудеться в Торонті 27 вересня 2003 року в залі ресторану
„Золотий лев"
Golden Lion, 15 Canmotor Ave., tel. 416-252-3456
Початок нарад: 10 год. вранці
ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ
для відзначення 60-річчя творення Дивізії „Галичина"
відбудеться в „Золотому леві" о год. 6-ій увечорі.
Головний доповідач **д-р Тарас Кузьо**
Науковий резидент Центру російських
та східноевропейських студій Торонтського університету.
Квитки (60 дол. від особи) замовляти:
Brotherhood of Veterans of 1st UD, 4 Bearwood Drive,
Toronto M9A 4G4, tel. 416-233-3504

ЗМІСТ

Закінчення

ДО ІСТОРІЇ 2-ої СВІТОВОЇ ВІЙНИ

СПОМИНИ

ДОКУМЕНТИ

ГУМОР І САТИРА

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ОЇ УД УНА

Ювілейний Альманах Братства–огляд діяльности Братства кол. Вояків 1-ої УД Української Національної Армії за останніх 50 років–вже вийшов з друку.

Книга в твердій полотняній оправі з золотим написом, має 400 сторінок, 290 світлин, кольорові відзнаки і пропам'ятні дивізійні марки.

Ціна 50 кан. долярів.

Замовляти в Крайовій Управі:
Brotherhood of Veterans–1st UD
4 Bearwood Drive, Etobicoke, ON
Canada, M9A 4G4; (416) 233-3504

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА ФІРМА

KOSTRUBA & SONS INC.

БУДОВА ФАБРИК І ВИНАЙМИ ФАБРИК

Tel. Bus. (905) 890-0196
Res. 270-0070

165-2 Matheson Blvd. East, Mississauga
Ontario, Canada L4Z 3K2

УКРАЇНСЬКА АПТЕКА

Уляна Копистянська
фармацевт

SWANSEA VILLAGE PHARMACY inc.

2388 Bloor Street West
(один бльок на схід
від Jane підземки)
тел. 604-1234

- безплатна перевірка тиску крови
- порада про ліки й інформаційні матеріяли
- знижка для сеньйорів
- безкоштовна доставка ліків і підбирання рецепт
- дитячий куточок

Ви можете бути певними особистої обслуги
бо ми дбаємо про ваше здоров'я!

КРЕДИТОВА СПІЛКА

при церкві св. Покрови в Торонто

St. Mary's (Toronto) Credit Union Ltd.

832 Bloor Street West, TORONTO, ON M6G 1M2

Tel. (416) 537-2163

4 Bellwoods Ave., TORONTO, ON M6J 2P4

Tel. (416) 504-8355

- ПРИЙМАЄ звичайні і термінові депозити.
- УДІЛЯЄ особисті та мортґеджові позики.
- СЛУЖИТЬ своїм членам порадами та всіма банковими трансакціями.

Користайте з наших послуг!
Вписуйтеся у члени нашої Кооперативи!
Заощаджуйте і позичайте скріплюйте наше кооперативне життя!

В КООПЕРАЦІЇ – НАШЕ МАЙБУТНЄ!

WEST ARKA

2282 Bloor Street West, Toronto, Ontario, M6S 1N9

Тел 762-8751

КНИГАРНЯ-КРАМНИЦЯ З ПОДАРКАМИ

Книжки, журнали, газети, машинки до писання,
різьба, бандури, вишивки,
полотна і нитки до вишивання,
крайки, обруси
в гуртовій і подрібній продажі.

Біжутерія, кераміка і кришталі. Висилка пачок.

Власники: родина Чорнії